

TEMAATILINE RIIKLIK JÄRELEVALVE ÕPPEASUTUSTES

UURINGU TULEMUSED

OÜ SINEKUUR:
Anne Reino ja Pille Mõtsmees

Tartu 2012

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Valim ja meetod	4
Uuringu tulemused	7
1. Järelevalve ettevalmistusprotsess	7
2. Järelevalve läbiviimine	18
3. Hinnangud järelevalve teostajatele	46
4. Rahulolu järelevalve protsessiga	61
5. Hinnangud järelevalve protsessi lõpetamisele ja tulemustele	63
Kokkuvõte	74
LISAD	76
Lisa 1. Mõisted	76
Lisa 2. Uuringu kaaskiri ja ankeet.....	77
Lisa 2. järg (ankeet).....	78
Lisa 3. Teavitavate tegevuste olulisus õppeasutuste jaoks maakondade võrdluses.....	83
Lisa 4. Ettepanekud uute meetodite osas või olemasolevate meetodite rakendamise parendamiseks.....	84
Lisa 5. Järelevalve meetodite rakendamine õppeasutuste järelevalves maakondade võrdluses.....	85
Lisa 6. Hinnangud järelevalve protsessile maakondade lõikes.....	86
Lisa 7. Hinnangud järelevalve teostajate teadmiste, oskuste ja kogemuste olulisusele (maakondade võrdlus).....	90
Lisa 8. Ootused järelevalve teostajate teadmiste, oskuste ja kogemuste.....	92
Lisa 9. Erinevates maakondades paiknevate õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalvet teostavate ametnike oskuste, teadmiste ja kogemuste.....	95
Lisa 10. Ettepanekud riikliku järelevalve läbiviimise protsessi parendamiseks.....	97
Lisa 11. Kommentaarid õppeasutustelt, kelle hinnangul ei arvestatud õiendi koostamisel nende parandustega	99
Lisa 12. Kommentaarid järelevalve tulemuste objektiivsuse/ mitteobjektiivsuse kohta.....	100
Lisa 13. Teemaatilise järelevalve tulemuste kasutamine õppeasutuste edasises arendustegevuses	103
Lisa 14. Kommentaarid küsimusele „Kuivõrd oluliseks peate õppeasutuse arengu seisukohalt erinevaid hindamistegevusi?“.....	107
Lisa 15. Allikad, kust saadakse informatsiooni õigusaktide rakendamise kohta.....	113
Lisa 16. Kommentaarid ja ettepanekud järelevalve muutmiseks.....	115

Sissejuhatus

Järelevalve uuring viidi läbi Eesti õppeasutuste seas selgitamaks välja õppeasutuste juhtide hinnangud ja ettepanekud järelevalvele. Uuringu teostajaks oli OÜ Sinekuur, kes viis läbi analoogse uuringu ka 2004. aastal. Käesolev uuring käsitleb põhjalikult järelevalve erinevaid aspekte. Õppeasutuse juhtkondi tuleb tunnustada aktiivse osalemise ning antud teemal kaasrääkimise ja -mõtlemise eest. Usume, et uuringu tulemused annavad ülevaatliku pildi sellest, millega õppeasutuste juhid on järelevalve teostamisel rahul ning kus oodatakse muudatusi.

Uuringu autorid

OÜ Sinekuur

Valim ja meetod

Õppeasutuste järelvalveuuring toimus 18. aprillist 4. maini 2012 internetiküsitlusena. Ankeet sisaldas tinglikult viit temaatilist küsimuste blokki:

1. Järelevalve ettevalmistus
2. Järelevalve läbiviimine
3. Hinnangud järelvalve teostajatele
4. Rahulolu järelvalve protsessiga
5. Hinnangud järelvalve protsessi lõpetamisele ja tulemustele

Ankeedis kasutati Likert-tüüpi skaalat, kus vastaja sai märkida oma hinnangu (enamasti kasutati 4-pallist skaalat), valikvastustega küsimusi, millele sai vastata kas jah/ei või valida sobivad vastusevariandid. Lisaks lülitati ankeeti mitmeid vabade vastustega küsimusi, kus vastaja sai avaldada oma arvamust. Kokku oli ankeedis 35 küsimust.

Temaatilise järelvalve uuringusse olid kaasatud õppeasutused, kus teostati temaatilist riiklikku järelvalvet (vt mõistete selgitusi lisa 1) õppeaastatel 2008/2009 kuni 2011/2012 esimene poolaasta, k.a. Haridus- ja teadusministri määrustele vastavalt oli selliseid õppeasutusi kokku 462, viimane sisaldab ka kattuvaid õppeasutusi koolieelsete lasteasutuste ja üldhariduskoolide osas, kokku oli selliseid õppeasutusi 30.

Kutse osaleda uuringus ja küsimustiku link koos lühikese selgitusega (vt lisa 2) saadeti uuringusse kaasatud õppeasutuste elektronposti aadressidele. Kõigile adressaatidele saadeti enne küsitluse lõppu ka meeldetuletus palvega leida aega küsimustiku täitmiseks.

Kokku laekus tagastatud ankeete 228, neist täidetult 224. Õppeasutused jaotati antud uuringus kolme rühma: 1) üldhariduskoolid; 2) kutseõppeasutused ja 3) koolieelsed lasteasutused. Õppeasutuste esindatus valimis on esitatud tabelis 1. Nagu tabelist näha, osales uuringus kõige enam koolieelseid lasteasutusi ja üldhariduskoole. Kutseõppeasutusi osales uuringus 14.

Tabel 1. Valimi koosseis õppeasutuste liikide lõikes

Õppeasutuse liik	N	Osakaal valimist (%)
Üldhariduskool	86	38,4
Kutseõppeasutus	14	6,3
Koolieelne lasteasutus	124	55,4
KOKKU	224	100,0

Märkus: N-vastanute arv

Tabelis 2 on toodud ülevaade sellest, mitu õppeasutust vastas küsitlustele õppeaastate lõikes.

Tabel 2. Valimi koosseis järelevalve teostamise aastate lõikes

Järelevalve teostamise aeg	N	Osakaal valimist (%)
2008/2009	63	28,1
2009/2010	64	28,6
2010/2011	66	29,5
2011/2012 I pa	31	13,8
KOKKU	224	100,0

Tabelist 2 on näha, et uuringus osales peaaegu võrdselt õppeasutusi, kus teostati järelevalvet 2008/2009-2010/2011. õppeaastal. 2011/2012. õppeaastal järelevalve läbinud õppeasutusi on valimis vähem, kuid siin tuleb arvesse võtta, et tegemist on vaid I poolaasta andmetega. Seega võib öelda, et tegemist on tasakaalustatud valimiga.

Tabel 3 annab ülevaate, milline oli erinevate maakondade esindatus valimis. Nagu näha, on kõige enam õppeasutusi Harjumaalt (26.8% valimist) ning Tartumaalt (10.3% valimist). Kõige väiksema esindatusega on Hiiumaa (2,2% valimist), Raplamaa (2,7% valimist) ja Valgamaa (2,7% valimist).

Tabel 3. Valimi koosseis maakondade lõikes

Maakond	N	Osakaal valimist (%)
Harju, sh Tallinn	60	26,8
Hiiu	5	2,2
Ida-Viru	17	7,6
Jõgeva	10	4,5
Järva	10	4,5
Lääne	17	7,6
Lääne-Viru	17	7,6
Põlva	8	3,6
Pärnu	14	6,3
Rapla	6	2,7
Saare	7	3,1
Tartu	23	10,3
Valga	6	2,7
Viljandi	15	6,7
Võru	9	4,0
KOKKU	224	100,0

Järgnevalt tuuakse ära ka ülevaade valimist risttabelina (tabel 4), kus on esitatud uuringus osalenud õppeasutuste arv maakondade lõikes.

Tabel 4. Valimi koosseis maakondade ja õppeasutuste liikide lõikes (N)

Maakond Õppeasutus	Üldharidus- kool	Kutseõppe- asutus	Koolieelne lasteasutus	KOKKU
Harju, sh Tallinn	20	4	36	60
Hiiu	1	0	4	5
Ida-Viru	6	1	10	17
Jõgeva	5	0	5	10
Järva	5	1	4	10
Lääne	8	1	8	17
Lääne-Viru	8	0	9	17
Põlva	4	0	4	8
Pärnu	8	0	6	14
Rapla	0	0	6	6
Saare	1	1	5	7
Tartu	11	1	11	23
Valga	2	1	3	6
Viljandi	5	2	8	15
Võru	2	2	5	9
KOKKU	86	14	124	224

Andmeanalüüsil kasutati statistikapaketti SPSS.18. Kogutud andmete analüüsil kasutati kirjeldavat statistikat (hinnangute keskvärtus, standardhälve, sagedusjaotus) ning dispersioonanalüüsi, mis võimaldab hinnata, kas keskvärtused erinevad üksteisest olulisel määral. Uuringus tuuakse välja olulised erinevused juhul, kui dispersioonanalüüs (ANOVA) tõi esile statistiliselt olulisi erinevusi keskvärtustes. Andmeid analüüsitakse kolme tunnuse lõikes: õppeasutuse liik (üldhariduskoolid, kutseõppeasutused ja koolieelsed lasteasutused), maakond, kus õppeasutus tegutseb, ning järelevalve läbiviimise aasta.

Uuringu tulemused

1. Järelevalve ettevalmistusprotsess

Esmalt analüüsitakse seda, kuivõrd oluliseks peavad õppeasutuste juhid temaatilisest järelevalvest teavitavaid tegevusi. Tabelist 1.1. on näha, et üldiselt peetakse kõiki hinnatud tegevusi pigem oluliseks või oluliseks. Mõnevõrra olulisemaks peetakse seda, et õppeasutustele teatataks külastuse täpne aeg vahetult enne selle toimumist (keskmine hinnang 3,78). Samuti peavad õppeasutuste juhid oluliseks, et neile saadetak kontrollimisele kuuluvate dokumentide nimekiri enne külastust (m=3,75) ning et koolide nimekiri avalikustataks enne õppeaasta algust (m=3,74).

Tabel 1.1. Teavitavate tegevuste olulisus õppeasutuste jaoks

Hinnatav aspekt	M	N	SD
Temaatilise järelevalve valimis olevate õppeasutuste nimekirja avalikustamine enne õppeaasta algust	3,74	222	.58
Õppeasutustes järelevalve läbiviimise täpsete kuupäevade avalikustamine 15. septembriks	3,68	220	.61
Õppeasutuse külastamise (kohapealse järelevalve) täpse aja kokkuleppimine vahetult enne selle toimumist	3,78	218	.51
Kontrollimisele kuuluvate dokumentide nimekirja saamine enne kohapealset õppeasutuse külastust	3,75	221	.56
Määruse seletuskirja avalikustamine Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehel	3,59	221	.68

Märkused. Siin ja edaspidi: M-keskmine hinnang; N-vastajate arv; SD-standardhälve. Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastaja jaoks ei ole hinnatav aspekt oluline, ja 4, et on oluline.

Järgnevalt tuuakse välja, kui oluliseks peetakse üht või teist teavitavat tegevust erinevate haridusasutuste poolt. Hinnangud on esitatud tabelis 1.2.

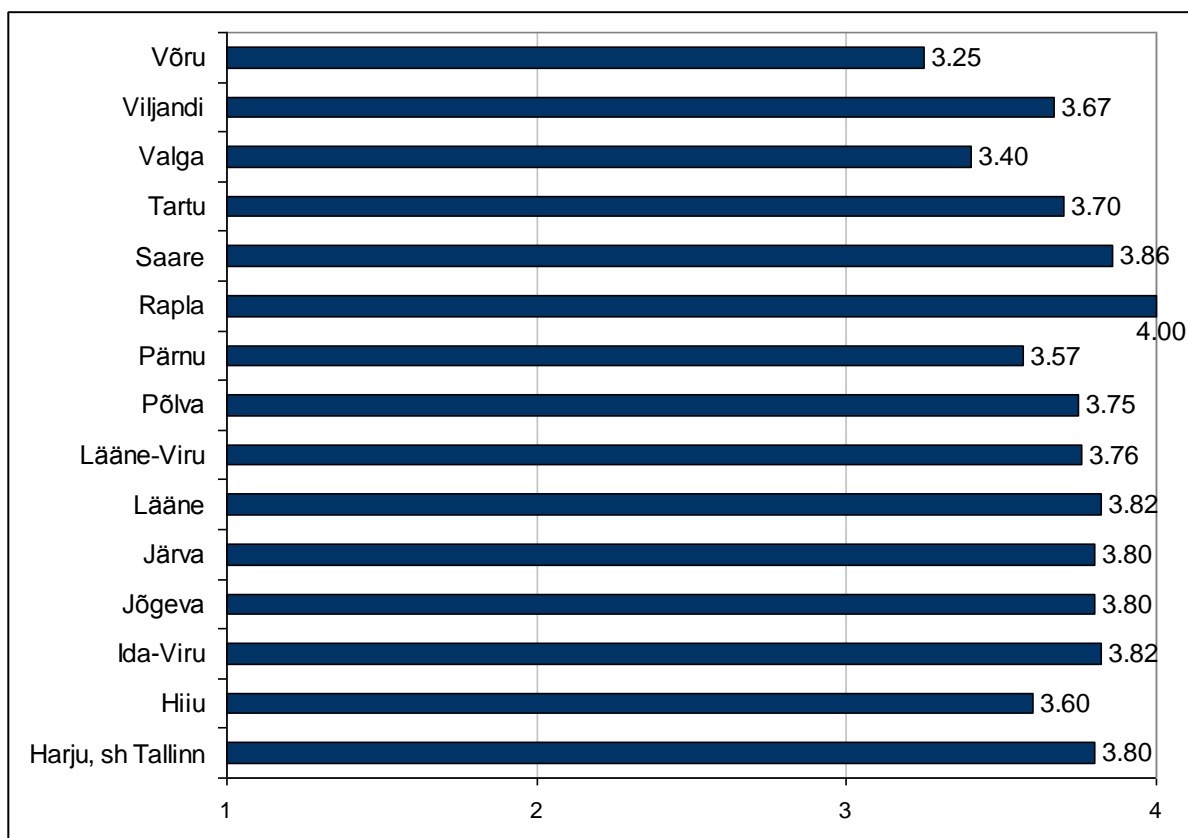
Tabel 1.2. Teavitavate tegevuste olulisus õppeasutuste jaoks õppeasutuste liikide lõikes

	Üldhariduskool			Kutseõppeasutus			Koolieelne lasteasutus		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Temaatilise järelevalve valimis olevate õppeasutuste nimekirja avalikustamine enne õppeaasta algust	3,78	86	.47	3,71	14	.47	3,71	122	.66
Õppeasutustes järelevalve läbiviimise täpsete kuupäevade avalikustamine 15. septembriks *	3,69	85	.66	3,29	14	.91	3,72	121	.52
Õppeasutuse külastamise (kohapealse järelevalve) täpse aja kokkuleppimine vahetult enne selle toimumist	3,76	84	.55	3,86	14	.36	3,78	120	.49
Kontrollimisele kuuluvate dokumentide nimekirja saamine enne kohapealset õppeasutuse külastust	3,73	86	.62	3,71	14	.47	3,76	121	.53
Määruse seletuskirja avalikustamine Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehel	3,51	86	.72	3,50	14	.94	3,65	121	.63

Märkus: *- hinnangutes esineb olulisi erinevusi

Analüüsile tuginedes võib tõdeda, et erinevat liiki õppeasutused tähtsustavad teavitavaid tegevusi võrdsel määral. Õppeasutuste liikide lõikes varieerusid hinnangud olulisel määral vaid ühe hinnatava aspekti lõikes: kutseõppeasutuste jaoks oli teiste õppeasutustega võrreldes vähemoluline see, et järelevalve läbiviimise täpsed kuupäevad avalikustataks 15. septembriks. Lisaks võrreldi teavitavate tegevuste olulisust õppeasutuste jaoks ka maakondade lõikes (arvandmeid vt lisa 3). Keskmised hinnangud teavitavate tegevuste olulisusele maakondade lõikes on esitatud joonistel 1.1.-1.5.

Joonis 1.1. Hinnangud küsimusele „Kui oluline on õppeasutuse jaoks temaatilise järelevalve valimis olevate õppeasutuste nimekirja avalikustamine enne õppeaasta algust?“

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastaja jaoks ei ole hinnatav aspekt oluline, ja 4, et on oluline.

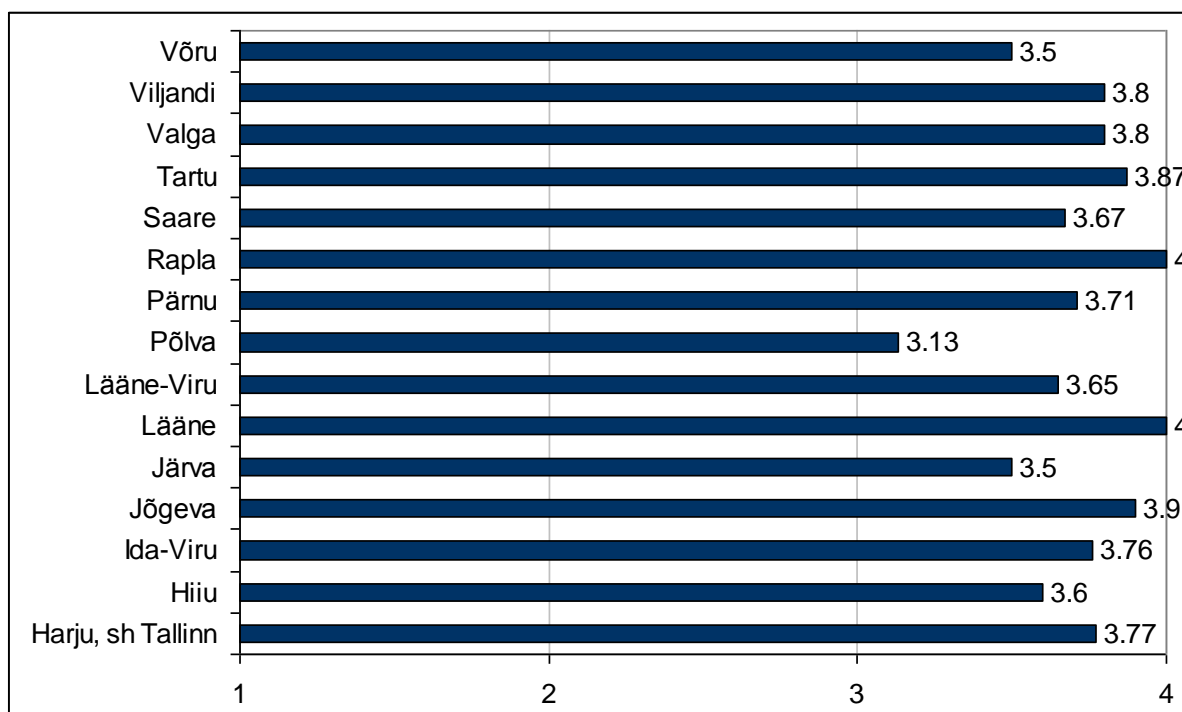
Jooniselt 1.1. on näha, et järelevalve valimisse kuuluvate õppeasutuste nimekirja avalikustamist enne õppeaasta algust peetakse küllaltki oluliseks (kõikide maakondade keskmised hinnangud olid 4-pallisel skaalal üle 3). Mõnevõrra vähemtähtsaks hindasid seda osa järelevalve ettevalmistusest Võru maakonna õppeasutused.

Järelevalve läbiviimise täpsete kuupäevade avalikustamist 15. septembriks peetakse samuti küllaltki oluliseks. Hinnangud varieerusid 4-pallisel skaalal 3,25 ja 3,88 vahel (vt joonis 1.2.). Mõnevõrra vähemtähtsaks peavad seda osa teavitustööst Võru ja Järva maakonna õppeasutuste juhid, samas kui Lääne-, Rapla-, Lääne-Viru- ja Harjumaa õppeasutuste jaoks on antud aspekt väga oluline.

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastaja jaoks ei ole hinnatav aspekt oluline ja 4, et on oluline.

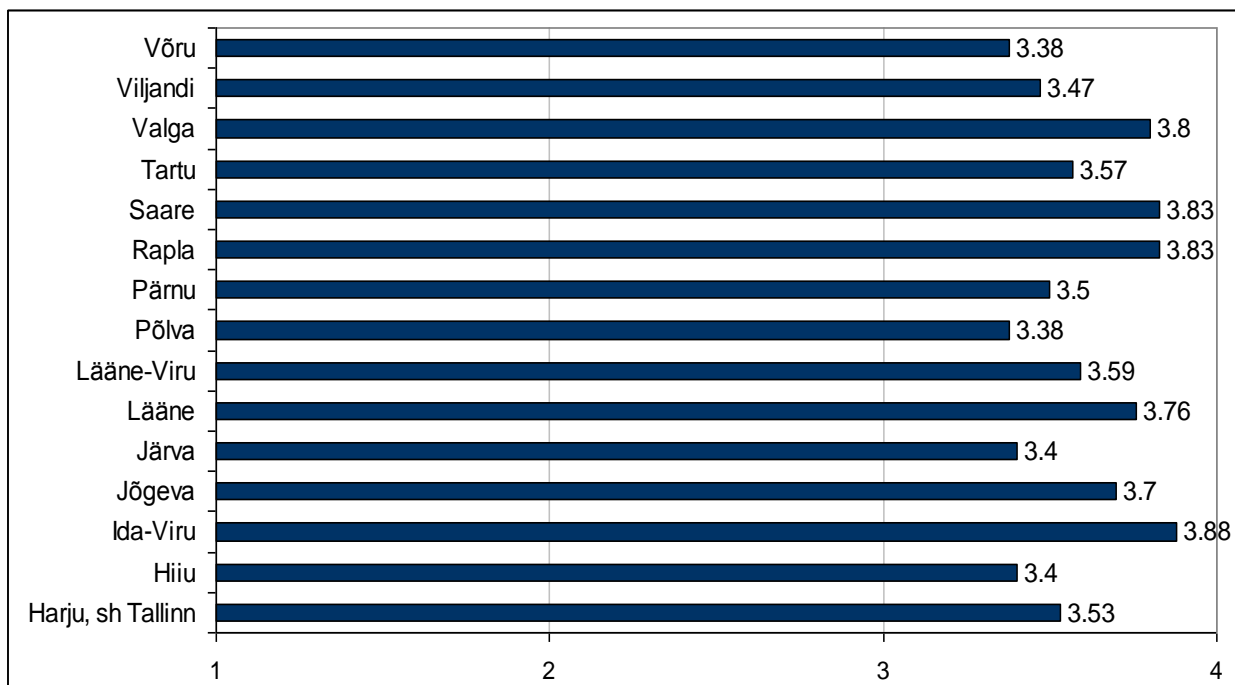
Õppeasutused hindavad oluliseks seda, et õppeasutuse külastamise täpne aeg lepitaks kokku vahetult enne külastuse toimumist (vt joonis 1.3.). Maakondade lõikes antud küsimuses olulisi erinevusi ei ole.

Joonis 1.4. Hinnangud küsimusele „Kui oluline on õppeasutuse jaoks kontrollimisele kuuluvate dokumentide nimekirja saamine enne kohapealset õppeasutuse külastust?“

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastaja jaoks ei ole hinnatav aspekt oluline, ja 4, et on oluline.

Joonis 1.4. näitab, et koolidele on oluline või pigem oluline saada kontrollimisele kuuluvate dokumentide nimekiri enne kohapealset õppeasutuse külastust. Oluliseks peavad seda praktiliselt kõikide maakondade õppeasutused – mõnevõrra madalam hinnang anti Põlva maakonna õppeasutuste poolt (m=3,13).

Joonis 1.5. Hinnangud küsimusele „Kui oluline on õppeasutuse jaoks määruse seletuskirja avalikustamine Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehel?“

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastaja jaoks ei ole hinnatav aspekt oluline, ja 4, et on oluline.

Jooniselt 1.5. võib järeldada, et ka määruse seletuskirja avalikustamine Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehel on õppeasutuste jaoks pigem oluline või oluline. Mõnevõrra tähtsamaks pidasid seda Ida-Viru, Rapla ja Saare maakondade õppeasutuste juhid ning vähemtähtsaks uuringus osalenud Põlva, Hiiu ja Järva maakondade õppeasutuste juhid.

Eelnevatel joonistel esitatud informatsiooni kokku võttes võib tõdeda, et erinevate maakondade õppeasutuste hinnangutes teavitavate tegevuste olulisuses suuri erinevusi ei ole.

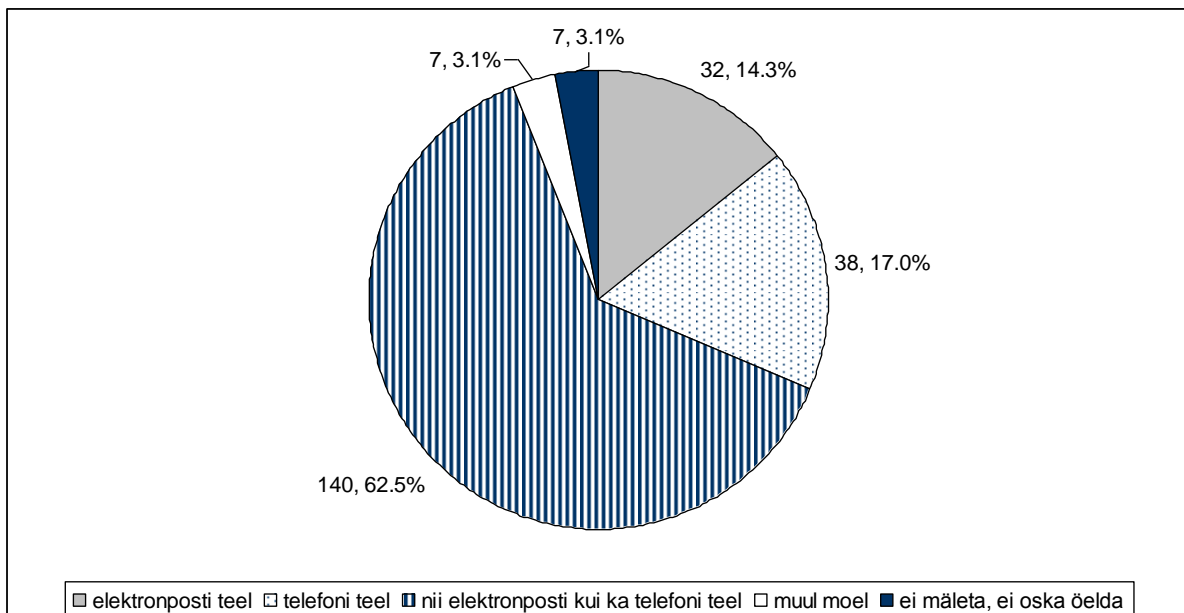
Kuna järelvalvet on viidud läbi mitme aasta jooksul, siis on huvitav analüüsida, kas ootused teavitavate tegevuste osas on aastate lõikes muutunud. Hinnangute võrdlus on esitatud tabelis 1.3.

Tabel 1.3. Teavitavate tegevuste olulisus järelevalve läbiviimise aastate võrdluses

	2008/2009			2009/2010			2010/2011			2011/2012 I pa.		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Temaatilise järelevalve valimis olevate õppeasutuste nimekirja avalikustamine enne õppeaasta algust	3,89	63	.32	3,73	64	.57	3,63	65	.72	3,67	30	.66
Õppeasutustes järelevalve läbiviimise täpsete kuupäevade avalikustamine 15. septembriks	3,65	63	.77	3,73	62	.49	3,66	65	.59	3,70	30	.54
Õppeasutuse küllastamise (kohapealse järelevalve) täpse aja kokkuleppimine vahetult enne selle toimumist	3,78	63	.46	3,89	64	.32	3,67	61	.70	3,77	30	.43
Kontrollimisele kuuluvate dokumentide nimekirja saamine enne kohapealset õppeasutuse küllastust	3,78	63	.46	3,77	64	.56	3,72	64	.65	3,70	30	.60
Määruse seletuskirja avalikustamine Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehel	3,49	63	.82	3,67	64	.62	3,59	64	.61	3,60	30	.62

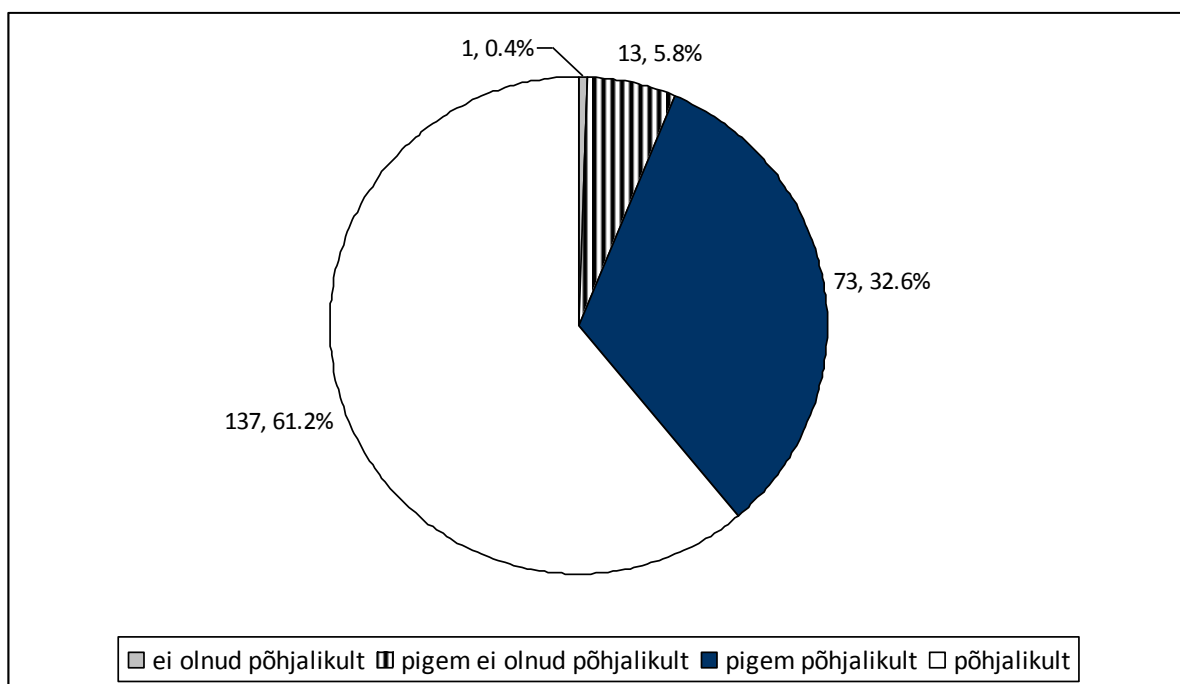
Kuigi keskmiste hinnangute võrdluses võib märgata mõningaid erinevusi, selgus statistilise analüüsi käigus, et need pole siiski statistilises mõttes olulised. Seega võib tõdeda, et aastate võrdluses pole õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalvest teavitamise tegevuste tähtsuse osas muutunud.

Uuringus osalejatelt küsiti seda, kuidas lepiti kokku kohapealse järelevalve täpne aeg. Joonis 1.6. näitab, et kõige enam on kasutatud kontaktivõtuks nii elektronposti kui telefoni. Seda varianti on kasutatud 140 õppeasutuses (63% vastajatest). Telefoni teel lepiti kokku järelevalve aeg 38 ja elektronposti teel 32 uuringus osalejaga. Kuna uuring käsitleb neljal viimasel õppeaastal teostatud järelevalvet, siis olid ka mõned vastajad, kes enam ei mäleta, kuidas kontaktivõtmine toimunud oli. Vastuste analüüsist selgus ka, et õppeasutusi, kus ei toimunud mingit eelnevat kontaktivõttu, ei esinenud.

Joonis 1.6. Kohapealse järelevalve aja kokkuleppimise viisid (N; %)

Osalejatelt küsiti hinnangut selle kohta, kui põhjalikult oli temaatiline järelevalve nende arvates ette valmistatud. Vastuste analüüs näitas, et enamiku õppeasutuste juhtide arvates oli ettevalmistustöö tehtud põhjalikult (vt joonis 1.7.). Sellise hinnangu andis 137 (61,2%) vastajat. 32,6% õppeasutuste juhtidest leidis, et järelevalve oli ette valmistatud pigem põhjalikult. Kriitilisemalt oli meelestatud 13 juhti (5,8% vastanutest), hinnates, et ettevalmistus pigem ei olnud põhjalik. Vaid üks õppeasutuse juht leidis, et ettevalmistus ei olnud põhjalik.

Joonis 1.7. Hinnang temaatilise järelevalve ettevalmistuse põhjalikkusele (N, %)

Järgmisena analüüsitakse seda, kuidas hinnatakse järelevalve ettevalmistuse põhjalikkust erinevates gruppides, sõltuvalt õppeasutuse liigist või järelevalve teostamise ajast.

Tabel 1.4. Hinnang järelevalve ettevalmistuse põhjalikkusele õppeasutuste lõikes (sagedusjaotus, N)

Kuivõrd põhjalikult oli teie õppeasutuses läbi viidud temaatiline järelevalve teostajate poolt ette valmistatud?	Üldhariduskool	Kutseõppeasutus	Koolieelne lasteasutus	Kokku
Ei olnud põhjalikult	0	0	1	1
Pigem ei olnud põhjalikult	5	2	6	13
Pigem põhjalikult	32	8	33	73
Põhjalikult	49	4	84	137
KOKKU	86	14	124	224

Tabelist 1.4. on näha, et üldhariduskoolide seas on neid, kes arvasid, et ettevalmistus oli pigem põhjalik, mõnevõrra rohkem kui neid, kes hindasid ettevalmistust põhjalikuks. Sama tendents valitses ka koolieelsete lasteasutuste hulgas. Kutseõppeasutused tunduvad olevat ettevalmistuse osas pisut kriitilisemad, kuigi üldiselt ollakse siiski küllaltki rahulolevad.

Ka aastate lõikes on hinnangud sarnased – üldiselt valitseb arvamus, et ettevalmistustöö on tehtud põhjalikult või pigem põhjalikult, ning kriitilisemaid hinnanguid antakse pigem varasemate aastate kohta.

Tabel 1.5. Hinnang järelevalve ettevalmistuse põhjalikkusele aastate lõikes (sagedusjaotus, N)

Kuivõrd põhjalikult oli teie õppeasutuses läbi viidud temaatiline järelevalve teostajate poolt ette valmistatud?	Aasta				Kokku
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012 I pa	
Ei olnud põhjalikult	0	1	0	0	1
Pigem ei olnud põhjalikult	6	4	3	0	13
Pigem põhjalikult	20	25	20	8	73
Põhjalikult	37	34	43	23	137
KOKKU	63	64	66	31	224

Uuringus paluti õppeasutuste juhtidel avaldada arvamust selle kohta, kuivõrd nad jäid rahule järelevalve läbiviimise ettevalmistusprotsessiga tervikuna. Hinnanguid sai anda 4-pallisel skaalal, kus „4“ tähendas seda, et vastaja jäi rahule, ning „1“ näitas, et vastaja ei jäänud ettevalmistusprotsessiga rahule. Analüüs näitas, et üldiselt oli rahulolu ettevalmistusprotsessiga küllaltki kõrge. Keskmine hinnang oli 3,58, mis tähendab, et õppeasutuste juhid olid järelevalve ettevalmistusprotsessiga pigem rahul või rahul.

Tabel 1.6 toob välja hinnangud õppeasutuse liigi ning järelevalve teostamise aastate lõikes. Tabelist on näha, et erinevate õppeasutuste liikide puhul on rahulolu enamvähem võrdne. Mõnevõrra kõrgem on see koolieelsete lasteasutuste puhul ning kutseõppeasutuste puhul on üldine rahulolu pisut madalam. Statistilises mõttes pole erinevused siiski märkimisväärsed ning hinnangud võib lugeda võrdseteks.

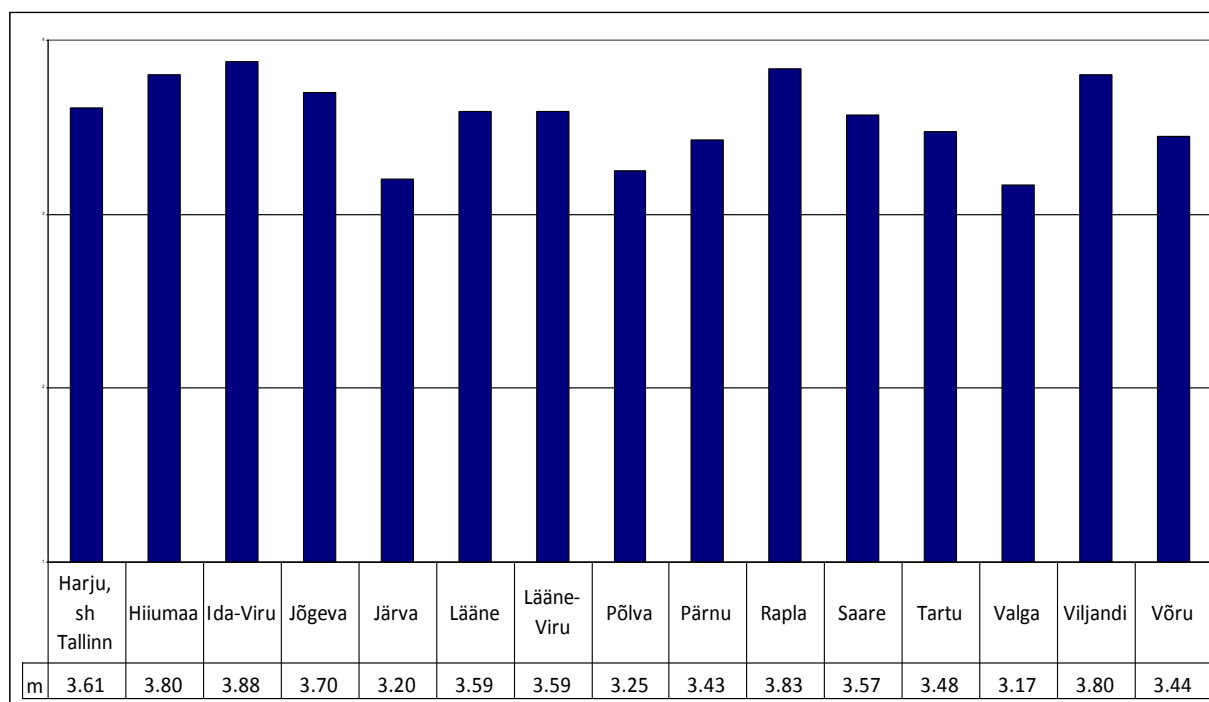
Tabel 1.6. Rahulolu järelevalve ettevalmistusprotsessiga tervikuna

		M	N	SD
Õppeasutuse liik	Üldhariduskool	3,51	86	.57
	Kutseõppeasutus	3,36	14	.63
	Koolieelne lasteasutus	3,65	122	.53
Järelevalve teostamise aasta*	2008/2009	3,54	63	.56
	2009/2010	3,47	64	.59
	2010/2011	3,64	64	.55
	2011/2012 I pa.	3,74	31	.45

Märkus: *hinnangud on statistiliselt oluliselt erinevad

Aastate võrdlus tõi esile selle, et 2009/2010. õa ja 2011/2012. õa I poolaasta kohta käivad hinnangud erinevad oluliselt - need õppeasutused, kus järelevalvet teostati 2011/2012. õa I poolaastal, on ettevalmistusprotsessiga oluliselt rohkem rahul kui 2009/2010. õppeaastal järelevalve objektiks olnud õppeasutused.

Analüüsidest rahulolu ettevalmistusprotsessiga maakondade lõikes, võib näha, et mõningates maakondades on rahulolu järelevalve ettevalmistusprotsessiga madalam kui teistes maakondades. Kõrgem rahulolu on omane Ida-Viru-, Rapla-, Hiiu- ja Viljandimaa õppeasutustele. Madalama rahulolu poolest paistavad silma Järva-, Põlva- ja Valgamaa õppeasutused.

Joonis 1.8. Rahulolu järelevalve ettevalmistusprotsessiga tervikuna (maakondade võrdlus)

Ankeedis sisaldus küsimus, kus paluti selgitada, miks ei jäänud järelevalve ettevalmistusega rahule. Antud küsimusele vastas 31 õppeasutuse juhti, kellest 13 vastasid, et neid ei häirinud midagi. Kaks õppeasutuse juhti vastas, et nad jäid järelevalve ettevalmistusega rahule. Lisaks toodi välja positiivsena ettevalmistusprotsessis:

- Ettevalmistusega jäin rahule. Toimus enne selgitav koolituspäev. (Harjumaa, sh Tallinn)
- Minu jaoks oli kõik selge. Samuti meeldis sõbralik, toetav, korrektne suhtumise-suhtlemine. (Viljandimaa)
- Olen jäänud järelevalve tulemustega rahule. (Harjumaa, sh Tallinn)

Siiski tõid 13 õppeasutuse juhti välja ka kriitikat ettevalmistuse osas. Järgnevalt tuuakse ära vastused muutmata¹ kujul:

- Ametnik ei saanud väga hästi aru erisustest tava (KOV)- ja hariduslike erivajadustega (riigi)õpilaste koolide nüanssides.
- Järelevalve läbiviija kompetentsus sisehindamise küsimustes oli ebapädev. Häiris ebakindlus EHISe andmete ja lasteaia oleva dokumentatsiooni seostamisel.
- Järelevalve teostaja teadmiste vähesus üksikutes teemades.
- Kuna järelevalvet teostavad maavalitsused, kus töötavad ametnikena pigem üldhariduskoolide endised õpetajad, peaksid nad enne kutseharidussüsteemiga põhjalikult tutvuma.
- Häiris üleolev suhtumine.
- Järelevalve teostaja eeldas, et tema töö tehakse kooli poolt ära.
- Häirib ikka, konkreetsus olgu ette teada. Väikestel koolidel ei ole direktoril mustatöötegitajaid, kes pidevalt dokumendid korras hoiab. Kohustuslike kaustade hulk võiks olla väiksem ja konkreetsem.
- Saadeti järelevalve akti aluspõhjad (nii lasteaia kui kooli omad), mida hakkasime meie kohapeal täitma, ei pööranud tähelepanu, et täitsime ka lasteaia oma, seega lisatöö.
- Puudulik informatsioon.
- Häiribki teadmatus, mida konkreetselt tahetakse.
- Ei saanud eelnevalt kontrollitavate dokumentide täpset nimekirja.
- Eelnev info kontrollimise kohta.
- Oli teada kontrollitav teemavaldkond, kuid dokumentatsiooni osas kontrolliti ka teemavälis - kõike!

Need õppeasutuste juhid, kes olid järelevalve ettevalmistuse osas kriitiliselt meelestatud, tõid välja kriitikat järelevalvet teostava isiku suhtes (hoiakud, teadmised jms); samuti mainiti informatsiooniga seonduvat. Kuigi küsimus oli suunatud järelevalve protsessi ettevalmistamise puudujääkidele, toodi välja ka mitmeid järelevalve teostamisega seotud kitsaskohti.

---

¹ Siin ja edaspidi on muutmata kujul esitatud vastused avatud küsimustele ära toodud võimalikult originaalilähedastena, parandades peamiselt vaid trükivigu ja õigekirja.

2. Järelevalve läbiviimine

Uuringus paluti hinnata, kui oluliseks peavad õppeasutuste juhid erinevate meetodite kasutamist järelevalve läbiviimisel. Tabel 2.1. annab ülevaate erinevatele meetoditele antud keskmistest hinnangutest.

Tabel 2.1. Järelevalve läbiviimisel kasutatavate meetodite olulisus õppeasutuste juhtide arvates

Hinnatav meetod	M	N	SD
Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	3,60	224	.55
Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine	3,35	223	.71
Statistiliste andmete kontrollimine	3,04	223	.80
Statistiliste andmete analüüsimine	3,05	219	.80
Õpitulemuste analüüsimine	3,18	217	.81
EHISE andmete kontrollimine	3,20	221	.81
EHISE andmete analüüsimine	3,06	220	.82
Vestlemine töötajatega	3,32	223	.70
Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega	2,96	223	.79
Vestlemine lastevanematega	2,68	222	.85
Vestlemine õpilastega	2,89	216	.90
Vestlemine õppeasutuse pidajaga	3,32	220	.71
Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga	3,66	224	.56
Õppetundide ja tegevuste vaatlus	2,87	220	.85

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et meetod ei ole oluline, ja „4“, et meetod on oluline.

Tabelist on näha, et õppeasutuste juhid peavad järelevalve läbiviimisel kõige olulisemateks meetoditeks tutvumist õpi- ja kasvukeskkonnaga (keskmine hinnang 3,66) ning õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimist (m=3,60). Vähemolulisemate meetoditena toodi välja vestlus lastevanematega (hinnang 2,68), õpilastega (hinnang 2,89) ja hoolekogu liikmetega (m=2,96). Samuti ei peeta ülearu oluliseks õppetundide ja tegevuste vaatlust (vastav hinnang 2,87). Õppeasutuste liikide omavaheline võrdlus nimetatud aspektide osas on ära toodud tabelis 2.2.

Tabelist on näha, et õppeasutuste lõikes ilmnesid erinevused hinnangutes peamiselt neile meetoditele, mis seisnevad otsestes kontaktides lastevanemate, õppeasutuse pidaja ja hoolekogu liikmetega. Samuti varieerusid hinnangud oluliselt selles osas, kuivõrd oluliseks peetakse õppetundide ja tegevuse vaatlust. Kõikide eelpool mainitud meetodite osas olid kutseõppeasutuste juhtide hinnangud oluliselt madalamad kui teiste õppeasutuste juhtide hinnangud. Viimane tähendab seda, et kutseõppeasutuste juhid peavad nende meetodite kasutamist järelevalve läbiviimisel oluliselt vähemtähtsaks kui muude õppeasutuste juhid.

Tabel 2.2. Õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalve läbiviimisel kasutatavate meetodite tähtsusele (õppeasutuste liikide omavaheline võrdlus)

Hinnatav meetod	Üldhariduskool			Kutseõppeasutus			Koolieelne lasteasutus		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	3,57	86	.56	3,71	14	.47	3,60	124	.55
Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine	3,28	85	.70	3,36	14	.93	3,40	124	.70
Statistiliste andmete kontrollimine	3,00	86	.72	2,71	14	.83	3,10	123	.84
Statistiliste andmete analüüsimine	3,13	86	.72	2,79	14	.89	3,03	119	.84
Õpitulemuste analüüsimine	3,24	86	.77	3,00	14	.88	3,16	117	.83
EHSe andmete kontrollimine	3,18	84	.82	3,07	14	.83	3,24	123	.81
EHSe andmete analüüsimine	3,02	86	.83	3,07	14	1.00	3,08	120	.80
Vestlemine töötajatega	3,24	86	.72	3,36	14	.63	3,37	123	.69
Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega*	2,98	86	.78	2,29	14	.83	3,02	123	.76
Vestlemine lastevanematega*	2,66	86	.78	1,79	14	.89	2,80	122	.84
Vestlemine õpilastega	2,98	85	.80	3,00	14	.88	2,81	117	.97
Vestlemine õppeasutuse pidajaga*	3,28	85	.61	2,86	14	.95	3,40	121	.73
Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga	3,59	86	.62	3,57	14	.65	3,71	124	.51
Õppetundide ja tegevuste vaatlus*	2,69	84	.96	2,93	14	1,00	2,99	122	.73

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et meetod ei ole oluline, ja „4“, et meetod on oluline; * tähendab seda, et õppeasutuste juhtide hinnangutes olid olulised erinevused.

Järgnevalt analüüsitakse seda, kas õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalve teostamisel kasutatavate meetodite osas on võrreldavate aastate lõikes muutunud.

Tabel 2.3. Järelevalve läbiviimisel kasutatud meetodite tähtsus õppeasutuste juhtide hinnangul aastate võrdluses

	2008/2009			2009/2010			2010/2011			2011/2012 I pa		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	3,62	63	.55	3,55	64	.59	3,61	66	.55	3,65	31	.49
Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine	3,29	63	.75	3,31	64	.69	3,32	65	.75	3,65	31	.55
Statistiliste andmete kontrollimine	3,03	63	.86	2,98	64	.79	2,98	65	.78	3,26	31	.73
Statistiliste andmete analüüsimine	3,00	62	.89	2,90	63	.82	3,11	63	.76	3,32	31	.54
Õpitulemuste analüüsimine	3,23	62	.73	3,15	61	.75	3,08	65	.96	3,41	29	.68
EHISE andmete kontrollimine	3,21	62	.81	3,06	64	.83	3,27	64	.76	3,35	31	.88
EHISE andmete analüüsimine	3,05	62	.78	2,89	63	.86	3,05	64	.86	3,45	31	.57
Vestlemine töötajatega	3,32	63	.67	3,27	63	.81	3,36	66	.65	3,32	31	.65
Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega	2,97	63	.84	2,97	63	.82	2,91	66	.76	3,00	31	.68
Vestlemine lastevanematega	2,73	63	.83	2,67	63	.88	2,60	65	.83	2,77	31	.92
Vestlemine õpilastega	3,05	63	.81	2,92	61	.84	2,87	62	.97	2,53	30	1.01
Vestlemine õppeasutuse pidajaga	3,34	62	.63	3,37	63	.75	3,26	65	.78	3,33	30	.66
Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga	3,62	63	.58	3,63	64	.58	3,62	66	.60	3,87	31	.34
Õppetundide ja tegevuste vaatlus	2,84	61	.86	2,84	62	.81	2,82	66	.91	3,13	31	.76

Tabelist 2.3. on näha, et viimase kolme aasta jooksul on peetud üheks olulisemaks järelevalves rakendatavaks meetodiks õpi- ja kasvukeskkonnaga tutvumist. Statistilises mõttes on hinnangutes ainult üks oluline erinevus – see puudutab EHISE andmete analüüsimist. Nende õppeasutuste juhid, kus järelevalve viidi läbi 2011/2012. õppeaasta esimesel poolel, peavad antud meetodi kasutamist oluliselt tähtsamaks kui need juhid, kelle õppeasutuses viidi järelevalve läbi varasematel aastatel.

Ankeedis pakuti võimalust uuringus osalejatel lisada järelevalve meetodeid, mida tuleks edaspidi järelevalve teostamisel rakendada. Suur osa uuringus osalejaist (18 juhti) leidis, et järelevalve teostamisel rakendatakse piisavalt erinevaid meetodeid ning midagi lisada pole vaja. 14 vastajat mainis, et nad ei oska midagi lisada, kuid ei täpsustanud, kas nende arvates oleks vaja meetodeid juurde või mitte.

Siiski leidis päris palju ka neid, kes edastasid omapoolseid ettepanekuid uute meetodite osas või olemasolevate meetodite rakendamise parendamiseks. Ettepanekud ja kommentaarid esitatakse lisa 4. Kokkuvõtvalt võib öelda, et peamised meetodid puudutasid mitmesuguste huvigruppidega vestlemist (koostööpartnerid, vilistlased, tööandjad jne), huvitegevuse analüüsi jmt. Rõhutati ka seda, et vähem tuleks teostada järelevalvet dokumentide põhjal ning rohkem vaadelda reaalselt tegevust õppeasutuses. Lisaks olid kahe inimese poolt kirja pandud mõtted, mis otseselt meetodite alla ei kuulu. Olgu nad siinkohal siiski ära toodud:

- EHISes on kõik kirjas, mida seal veel kontrollida ja analüüsida kõrvaltvaatlejate poolt.
- Paindlikkust.

Kui eelnevalt analüüsiti seda, kuivõrd oluliseks peavad õppeasutuste juhid erinevate meetodite rakendamist järelevalve teostamisel, siis järgnevalt antakse ülevaade sellest, milliseid meetodeid järelevalve läbiviimisel realselt kasutati.

Tabel 2.4. Järelevalve läbiviimisel kasutatud meetodid

Kasutatud meetod	M	N	SD
Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	3,92	222	0.32
Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine	3,63	221	0.62
Statistiliste andmete kontrollimine	3,71	217	0.55
Statistiliste andmete analüüsimine	3,50	217	0.69
Õpitulemuste analüüsimine	2,98	208	1.03
EHISe andmete kontrollimine	3,66	219	0.75
EHISe andmete analüüsimine	3,42	218	0.86
Vestlemine töötajatega	3,33	219	0.96
Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega	2,28	211	1.24
Vestlemine lastevanematega	1,92	214	1.05
Vestlemine õpilastega	2,32	211	1.22
Vestlemine õppeasutuse pidajaga	2,91	215	1.17
Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga	3,47	220	0.91
Õppetundide ja tegevuste vaatlus	2,33	215	1.25

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

Tabelist 2.4. on näha, et kõige vähem kasutati järelevalve läbiviimisel lastevanematega vestlemist: keskmine hinnang 1,92 viitab sellele, et antud meetodit pigem ei kasutatud. Õppeasutuste juhtide sõnul kontrolliti kõige enam dokumentide vastavust õigusaktidele (hinnang 3,92), statistilisi andmeid (hinnang 3,71) ning EHISe andmeid (hinnang 3,66). Analüüsides hinnangute standardhälbed, võib märgata, et teatud meetodite hindamisel on standardhälbed küllaltki suured (üle 1), mis tähendab, et antud meetodite hindamisel

varieerusid õppeasutuste juhtide hinnangud küllaltki suurel määral, mis omakorda viitab sellele, et antud meetodeid on osade järelevalve teostajate poolt kasutatud, kuid teiste poolt mitte.

Järgnevalt antakse ülevaade sellest, millised on hinnangud järelevalve meetodite kasutamisel erinevate õppeasutuste liikide võrdluses. Samuti tuuakse ära maakondade ja järelevalve teostamise aastate võrdlus. Tabel 2.5. peegeldab meetodite kasutamist õppeasutuste lõikes.

Tabel 2.5. Meetodite kasutamine järelevalve protsessis (õppeasutuste liikide võrdlus)

Kasutatud meetod	Üldhariduskool			Kutseõppeasutus			Koolieelne lasteasutus		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	3,88	85	0.36	3,86	14	0.53	3,95	123	0.25
Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine*	3,56	84	0.66	3,29	14	0.83	3,72	123	0.55
Statistiliste andmete kontrollimine*	3,64	83	0.60	3,43	14	0.65	3,78	120	0.49
Statistiliste andmete analüüsimine*	3,50	84	0.69	2,86	14	0.86	3,58	119	0.64
Õpitulemuste analüüsimine	3,05	83	1.09	2,85	13	1.21	2,94	112	0.97
EHISe andmete kontrollimine	3,63	83	0.73	3,57	14	0.94	3,70	122	0.75
EHISe andmete analüüsimine	3,35	83	0.86	3,07	14	1.14	3,51	121	0.81
Vestlemine töötajatega	3,29	84	0.96	3,43	14	0.76	3,35	121	0.98
Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega	2,31	83	1.29	2,07	14	1.07	2,28	114	1.22
Vestlemine lastevanematega*	1,82	82	0.98	1,29	14	0.47	2,07	118	1.11
Vestlemine õpilastega	2,47	83	1.25	2,36	14	1.28	2,20	114	1.19
Vestlemine õppeasutuse pidajaga	2,79	82	1.16	2,43	14	1.28	3,04	119	1.15
Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga	3,40	84	0.96	3,36	14	0.93	3,53	122	0.88
Õppetundide ja tegevuste vaatlus	2,12	84	1.17	2,29	14	1.33	2,50	117	1.28

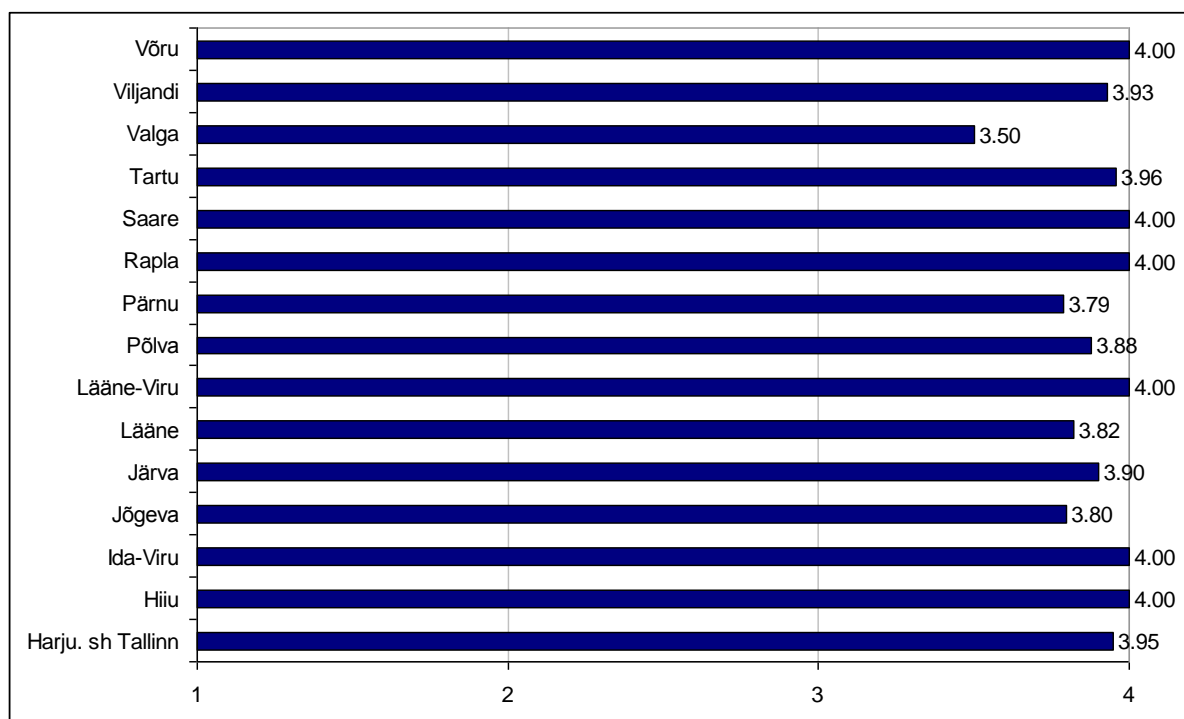
Märkus: * näitab, et keskmised hinnangud erinevad olulisel määral

Analüüs tõi esile selle, et nelja meetodi puhul erines nende kasutamine oluliselt õppeasutuste lõikes. Erinevused seisnesid järgnevas:

- 1) õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine: kutseõppeasutustes kasutati seda meetodit oluliselt vähem kui koolieelsetes lasteasutustes;
- 2) statistiliste andmete kontrollimine: kutseõppeasutustes kasutati andmete kontrollimist oluliselt vähem kui koolieelsetes lasteasutustes;
- 3) statistiliste andmete analüüsimine: kutseõppeasutustes kasutati statistiliste andmete analüüsimist oluliselt vähem kui üldhariduskoolides ja koolieelsetes lasteasutustes;
- 4) vestlemine lastevanematega: uuring tõi esile, et kutseõppeasutustes rakendati seda meetodit järelvalve läbiviimisel oluliselt vähem kui koolieelsetes lasteasutustes.

Joonised 2.1. kuni 2.14. annavad ülevaate erinevate järelvalve meetodite rakendamisest erinevates maakondades. Iga joonis kajastab hinnanguid ühe konkreetse meetodi rakendamisele maakonniti. Täpsemad arvanded on esitatud lisa 5.

Jooniselt 2.1. on näha, et dokumentatsiooni õigusaktidele vastavust kontrollitakse järelvalve läbiviimisel suurel määral. Jooniselt on näha, et maakondade lõikes suuri erinevusi ei esine. Mõnevõrra madalamad hinnangud anti Valgamaa õppeasutuste poolt (keskmine hinnang 3,50). Siiski ka see hinnang näitab, et enamus õppeasutusi oli seda meelt, et järelvalve läbiviimise käigus kontrolliti dokumentatsiooni vastavust õigusaktidele.

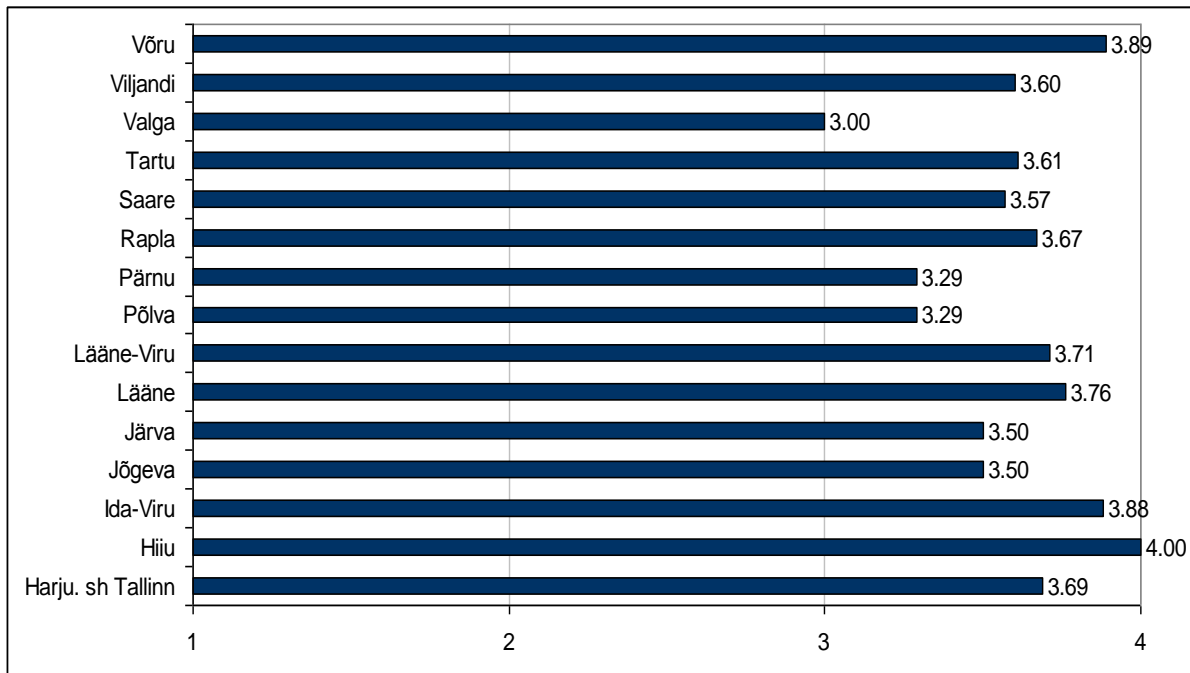

Joonis 2.1. Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelvalve teostamisel.

Jooniselt 2.2. on näha, et selles osas, kas järelvalve käigus analüüsiti dokumentatsiooni, lahknevad erinevate maakondade õppeasutuste juhtide arvamused suuremal määral. Näiteks Hiiumaa õppeasutuste puhul kujunes hinnanguks 4,00, mis tähendab, et järelvalve käigus kasutati dokumentatsiooni analüüsi. Samas madalamad hinnangud anti Valgamaal ($m=3,00$). Seda hinnangut võib tõlgendada nii, et dokumentatsiooni analüüsi pigem kasutati, kuid õppeasutuste juhid pole selles kas väga veendunud või on erinevused õppeasutuste

lõikes (mõnes kasutati, mõnes mitte). Suhteliselt madalamad hinnangud antud küsimusele anti ka Pärnu- ja Põlvamaa õppeasutuste juhtide poolt (mõlema maakonna keskmine hinnang oli 3,29).

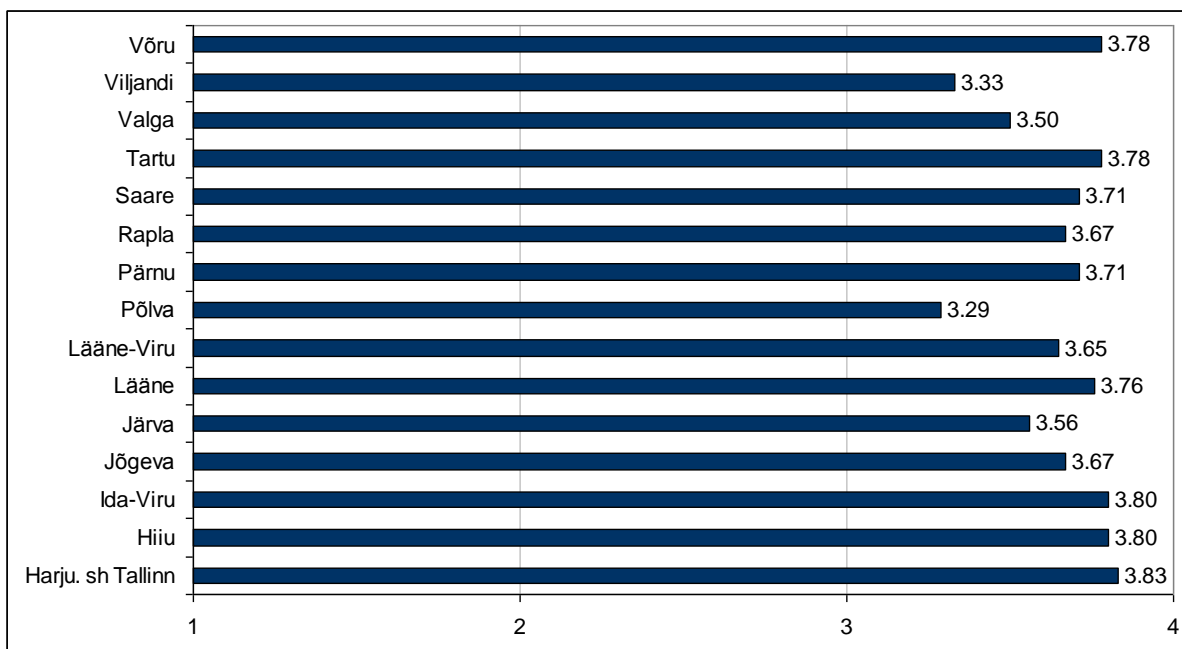

Joonis 2.2. Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

Kolmas meetod, mille kasutamisele paluti hinnangut, oli statistiliste andmete kontrollimine. Jooniselt 2.3. on näha, et seda meetodit kasutatakse järelevalve läbiviimisel sageli. Mõnevõrra kõrgema hinnangu andsid Harjumaa ja Tallinna õppeasutuste juhid (keskmine hinnang 3,83), Ida-Viru- ja Hiiumaa õppeasutuste juhtide hinnang oli 3,80. Antud uuringu puhul võib järeldada, et vähemal määral kasutati antud meetodit Põlvamaal (m=3,29) ja Viljandimaal (m=3,33).

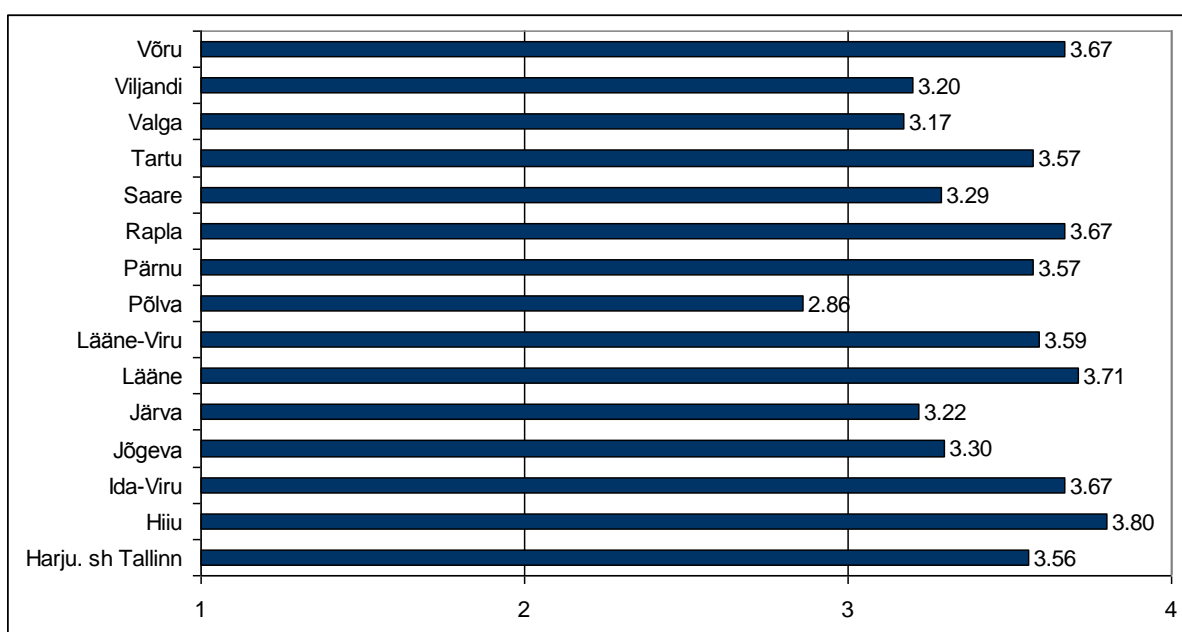

Joonis 2.3. Statistiliste andmete kontrollimine

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

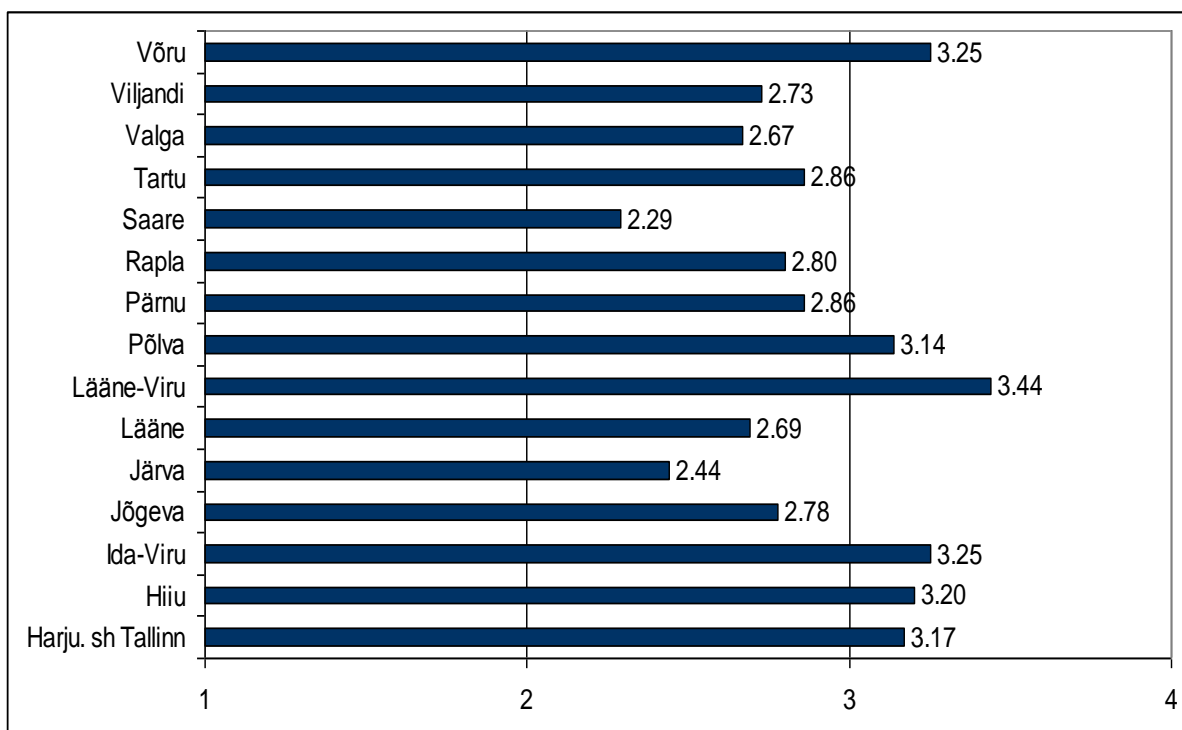
Kui statistiliste andmete kontrollimist kasutati õppeasutuste juhtide arvates järelevalve läbiviimisel sageli, siis andmete analüüsi osas polnud õppeasutuste juhid nii veendunud. Vaadates joonist 2.4., võib märgata, et küsimusele statistiliste andmete analüüsimise kohta anti madalamaid hinnanguid. Samuti on variatiivsus vastustes suurem. Nii näiteks kasutati analüüsi rohkemal määral Hiiumaa ($m=3,80$) ja Läänemaa ($m=3,71$) õppeasutuste juhtide arvates. Samas näiteks Põlvamaal kasutati statistiliste andmete analüüsi vähemal määral (keskmine hinnang 2,86).

Joonis 2.4. Statistiliste andmete analüüsimine

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

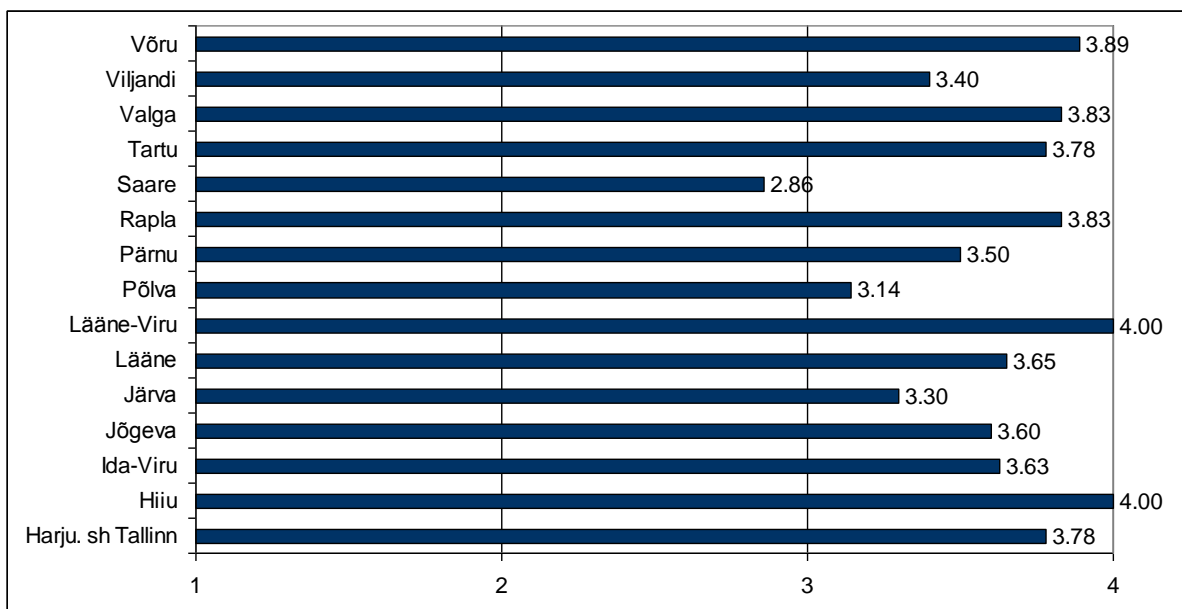
Joonisel 2.5. on toodud hinnangud õppetulemuste analüüsi kasutamisele. Jooniselt on näha, et üldiselt kasutatakse seda järelevalve meetodit võrreldes varem käsitletutega mõnevõrra vähem. Hinnangud on enamasti kas pisut üle 3 või alla 3, mis näitab, et antud meetodit kasutatakse küll, kuid mitte väga ulatuslikult. Võrreldes maakondi omavahel, on näha, et mõnevõrra rohkem kasutatakse õppetulemuste analüüsimist Lääne-Virumaal (m=3,44). Ka Võru, Põlva, Ida-Viru, Hiiu ja Harju maakondades olid hinnangud üle 3, mis tähendab, et õppetulemuste analüüsi pigem kasutati järelevalve läbiviimisel. Madalamad hinnangud anti antud meetodi kasutamisele aga Saaremaal (m=2,29) ja Järvamaal (m=2,44).

Joonis 2.5. Õpitulemuste analüüsimine

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

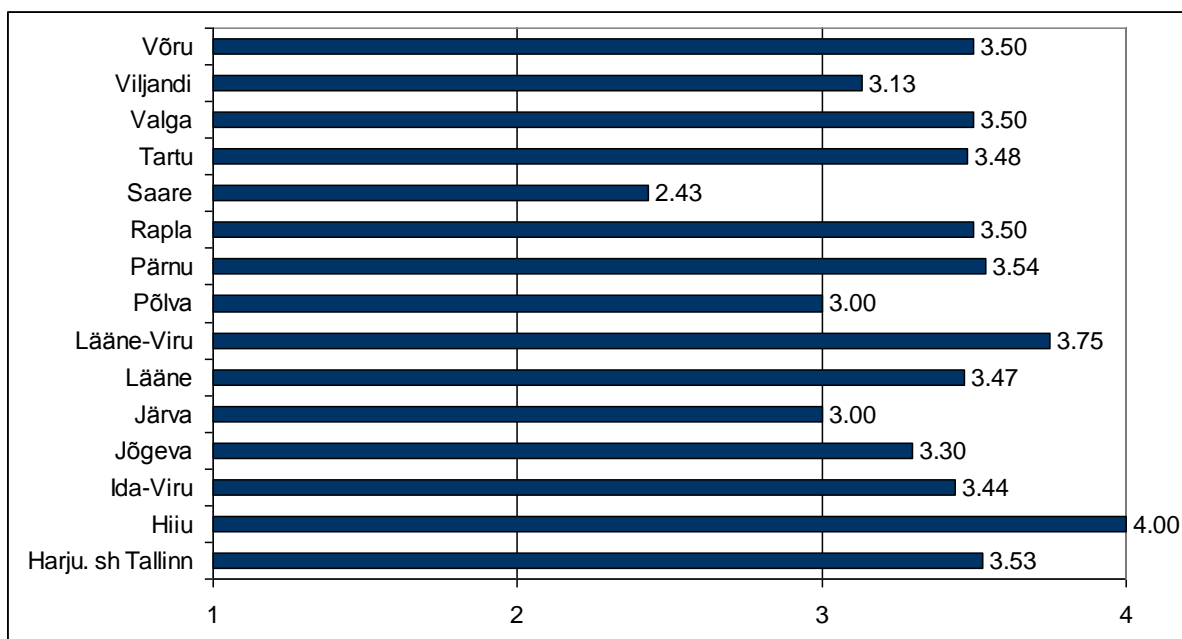
EHISE andmete kontrollimist kasutatakse järelevalve läbiviimisel küllaltki palju (vt joonis 2.6.). Lääne-Viru- ja Hiiumaa õppeasutuste juhid andsid antud meetodi kasutamisele hinnangu 4,00, mis näitab, et seda meetodit kasutati. Madalamad hinnangud kujunesid Saaremaa õppeasutuste puhul (m=2,86), mille põhjal võib järeldada, et õppeasutuste arvates EHISE andmeid pigem kontrolliti, kuid õppeasutuste juhid pole selles väga veendunud.

Joonis 2.6. EHISE andmete kontrollimine

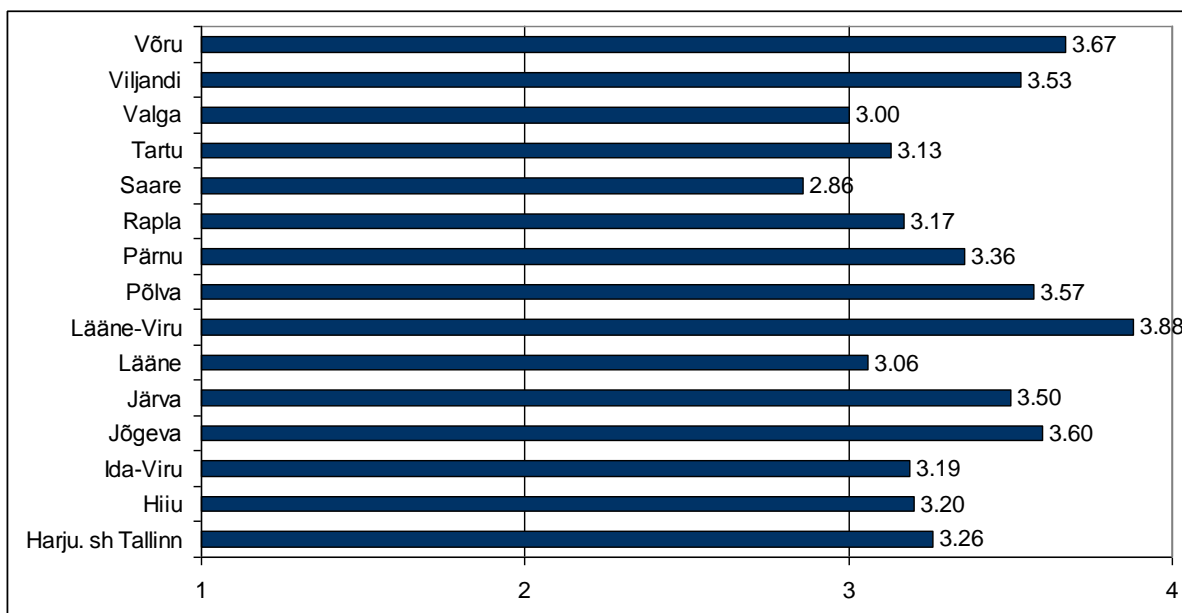
Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

Lisaks EHISE andmete kontrollimisele paluti õppeasutuste juhtide hinnangut ka sellele, kuidas kasutati EHISE andmete analüüsi järelevalve protsessis. Jooniselt 2.7. on näha, et kõige kõrgemad olid EHISE andmete analüüsi kasutamise osas Hiiumaa õppeasutuste juhtide poolt antud hinnangud (hinnang 4,00). Saaremaa õppeasutused aga olid oma hinnangus tagasihoidlikumad – keskmine hinnang 2,43 näitab, et pole selget arusaama, kas antud meetodit kasutati või mitte.

Joonis 2.7. EHISE andmete analüüsimine

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

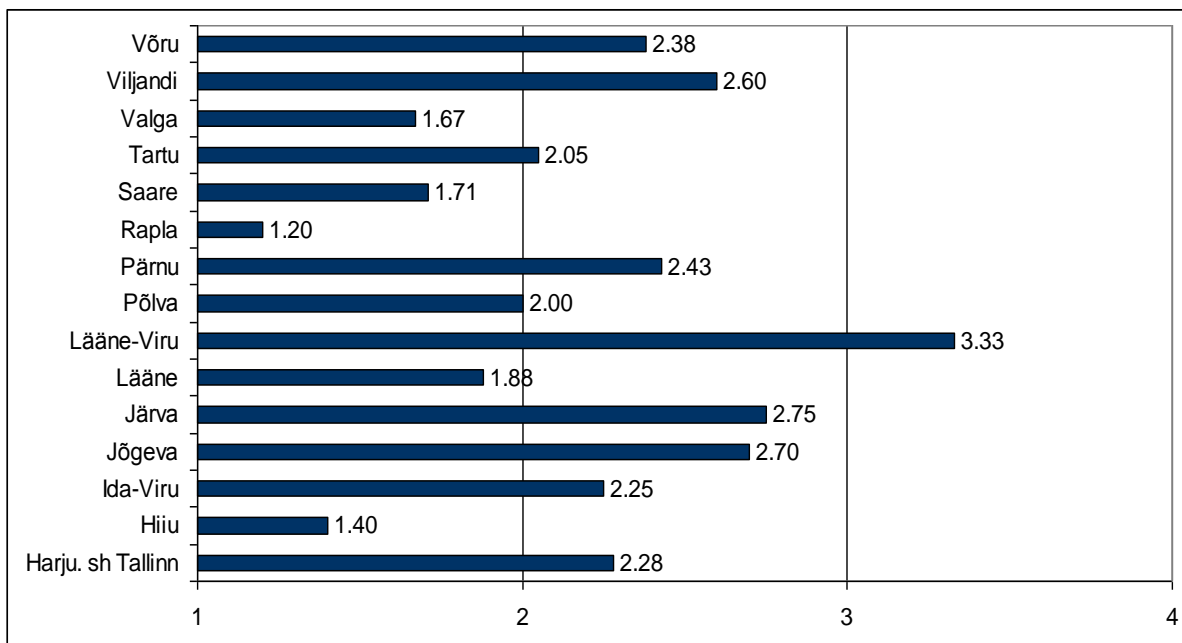

Joonis 2.8. Vestlemine töötajatega

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

Üheks järelevalves kasutatavaks meetodiks on töötajatega vestlemine. Suuremas osas maakondadest leiti, et järelevalve käigus vesteldi töötajatega (vt joonis 2.8.). Siin võib esile tõsta Lääne-Virumaa, kus hinnangud olid mõnevõrra kõrgemad võrreldes teiste maakondadega. Antud uuringust nähtub, et töötajatega vestlemist kasutati vähemal määral Saaremaa õppeasutustes (keskmine hinnang 2,86).

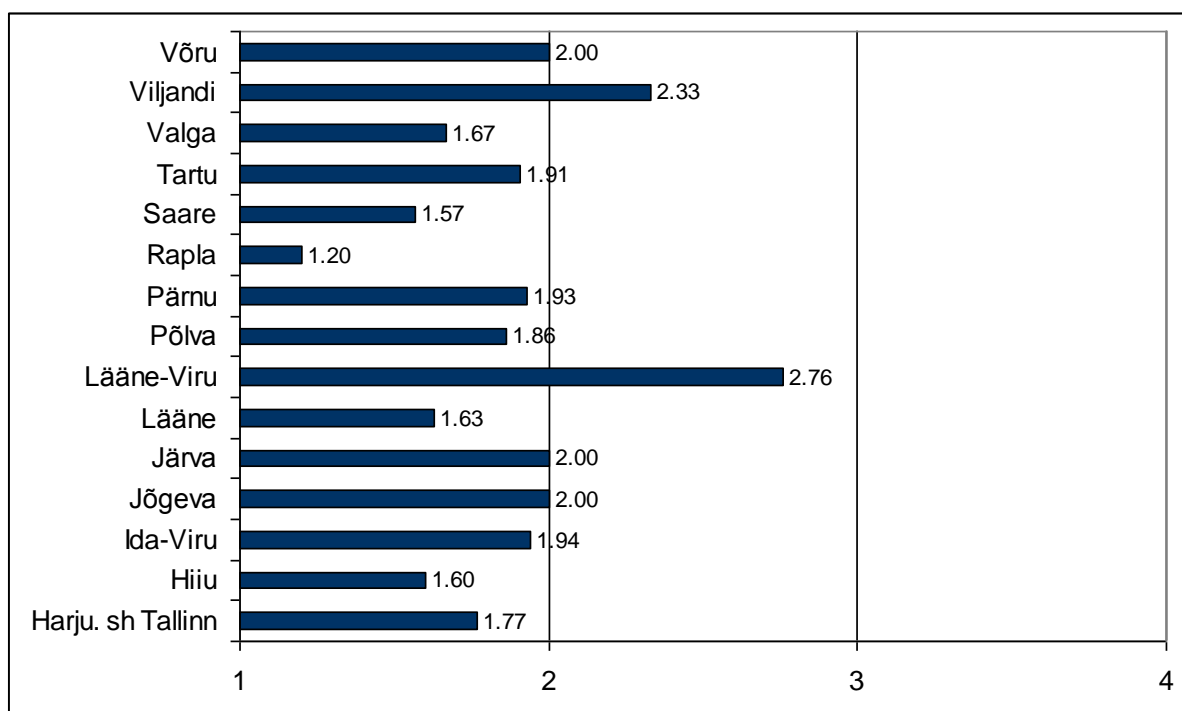
Kui töötajatega vestlemist kasutati või pigem kasutati järelevalve läbiviimisel, siis sama ei saa öelda õppeasutuse hoolekogu või nõukoguga vestlemise kohta. Jooniselt 2.9. võib näha, et antud meetodit pigem ei kasutatud järelevalve käigus. Erandiks võib pidada Lääne-Virumaa õppeasutusi, kus keskmine hinnang 3,33 peegeldab seda, et järelevalve teostajad vestlesid hoolekogu liikmetega. Ligi poolte maakondade hinnangud jäävad siiski 4-pallisel hinnanguskaalal 1 ja 2 vahele, mis näitab, et hoolekogu liikmetega vestlemine pole väga tavapärane praktika. Eriti madalate hinnangute poolest paistavad silma Raplmaa (m=1,20) ja Hiiumaa (m=1,40), kus õppeasutuste juhtide arvates hoolekogu liikmetega vestlemist järelevalve käigus ei toimunud.

Joonis 2.9. Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega*

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

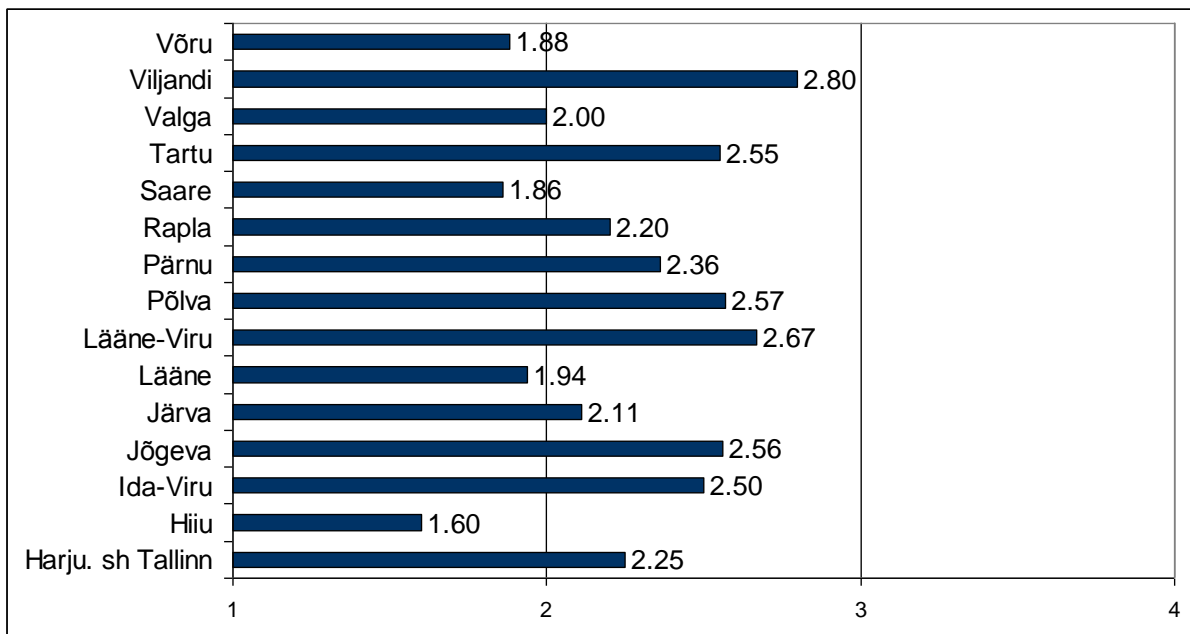
Ka lastevanematega vestlemine järelevalve protsessis pole väga levinud. Enamuse maakondade hinnangud jäävad siingi hinnangu 2 lähedale, mis näitab, et antud meetodit pigem ei kasutatud (vt joonis 2.10.). Mõnevõrra kõrgem on Lääne-Virumaa õppeasutuste juhtide hinnang ($m=2,76$). Lastevanematega vestlemist kasutati kõige vähem Raplamaa õppeasutustes ($m=1.20$).

Joonis 2.10. Vestlemine lastevanematega

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

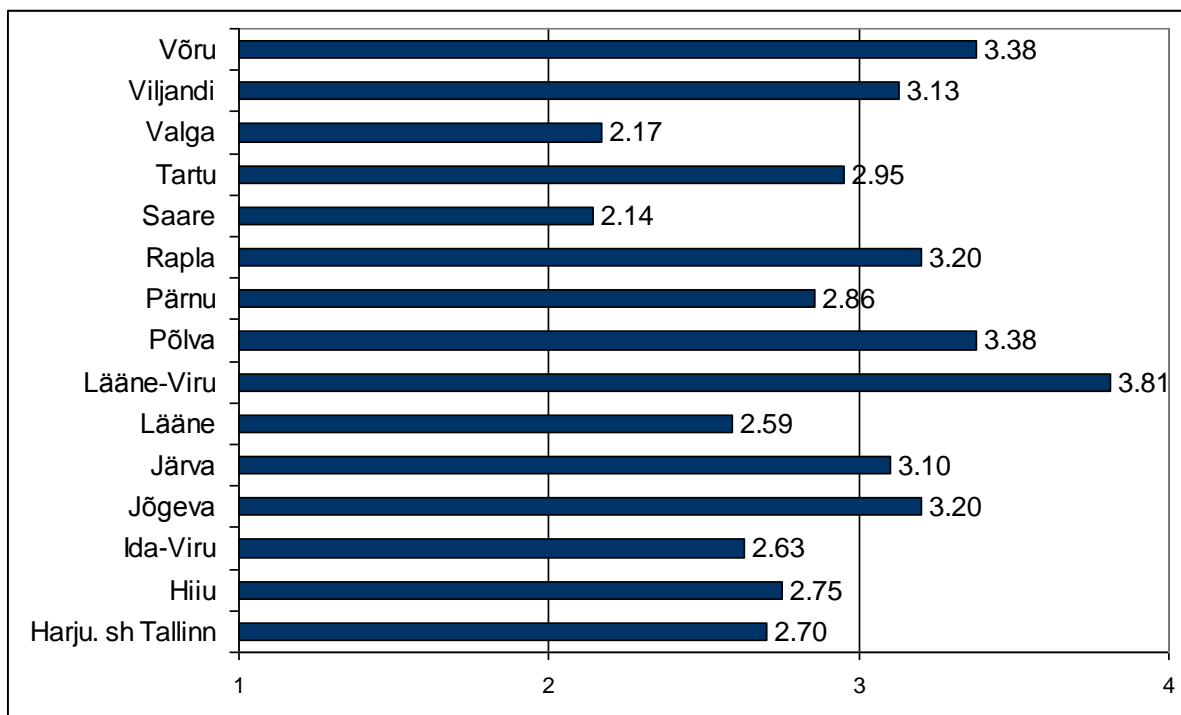
Analüüs näitas, et õpilastega vestlemist kasutatakse järelevalve läbiviimise protsessis, kuid mitte väga ulatuslikult. Lisaks on näha, et maakonniti on siin küllaltki suured erinevused. Mõnevõrra sagedamini kasutati seda Viljandimaa õppeasutustes (keskmine hinnang 2,80). Samas näiteks Hiiu-, Lääne-, Saare-, Võru- ja Valgamaa õppeasutuste poolt antud hinnanguid võib tõlgendada selliselt, et õpilastega pigem ei vesteldud järelevalve käigus.

Joonis 2.11. Vestlemine õpilastega

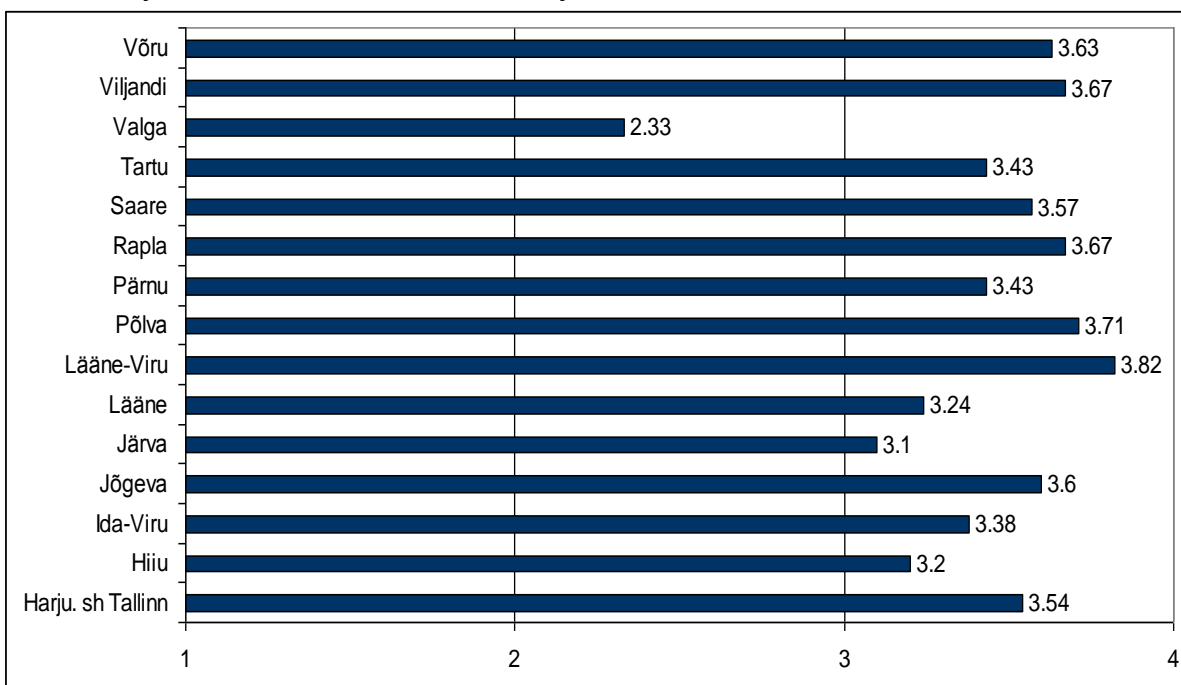
Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

Õppeasutuse pidajaga vestlemine on järelevalve meetodina kasutusel enamuses maakondades (joonis 2.12). Eriti kõrge hinnanguga paistab silma Lääne-Viru ($m=3,81$) maakond. Antud uuring tõi välja, et nimetatud meetodit rakendatakse vähemal määral Valga ($m=2,17$) ja Saare ($m=2,14$) maakonna õppeasutustes.

Joonis 2.12. Vestlemine õppeasutuse pidajaga

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

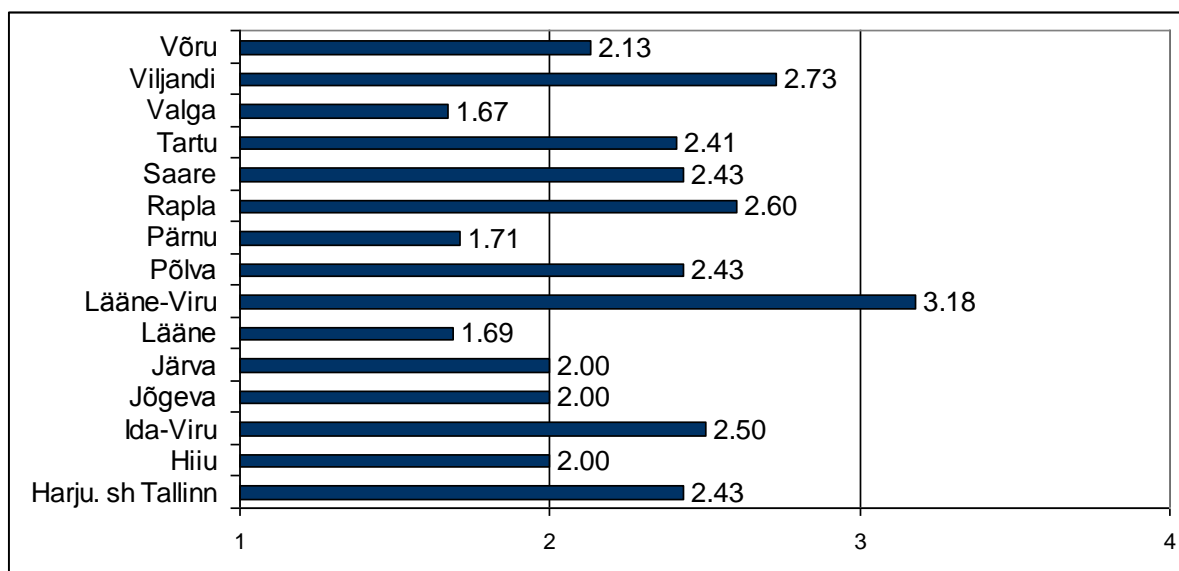
Joonis 2.13. Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

Seda, kas järelevalve läbiviimisel kasutati tutvumist õpi- ja kasvukeskkonnaga, võib näha jooniselt 2.13. Joonis peegeldab seda, et üldiselt kasutatakse õpi- ja kasvukeskkonnaga tutvumist küllaltki palju. Mingil põhjusel eristub teistest Valgamaa, kus õppeasutuste juhtide hinnang oli 2,33, mida võib tõlgendada selliselt, et antud meetodit pigem ei rakendata järelevalve läbiviimisel.

Jooniselt 2.14. on näha, et õppetundide ja tegevuste vaatlust rakendatakse kõige enam Lääne-Virumaa õppeasutuste juhtide arvates (hinnang 3,18 näitab, et seda meetodit pigem rakendatakse järelevalve läbiviimisel). Samas on maakondi, kus õppeasutuste juhtide hinnangul õppetundide ja tegevuste vaatlust pigem ei rakendata (nt kõige madalamad hinnangud on Valga-, Pärnu- ja Läänemaal).

Antud meetodi osas võib näha küllaltki suurt varieeruvust hinnangutes, mis tähendab, et ilmselt õppetundide ja tegevuste vaatluse osas ei saa välja tuua läbivat praktikat.

Joonis 2.14. Õppetundide ja tegevuste vaatlus

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et vastavat meetodit ei kasutatud, ja 4, et antud meetodit kasutati järelevalve teostamisel.

Tabel 2.6. esitab informatsiooni selle kohta, kuid võrd on rakendatud erinevaid meetodeid järelevalves viimase nelja õppeaasta lõikes. Aastate võrdluses saab välja tuua järgmised erinevused meetodite rakendamisel:

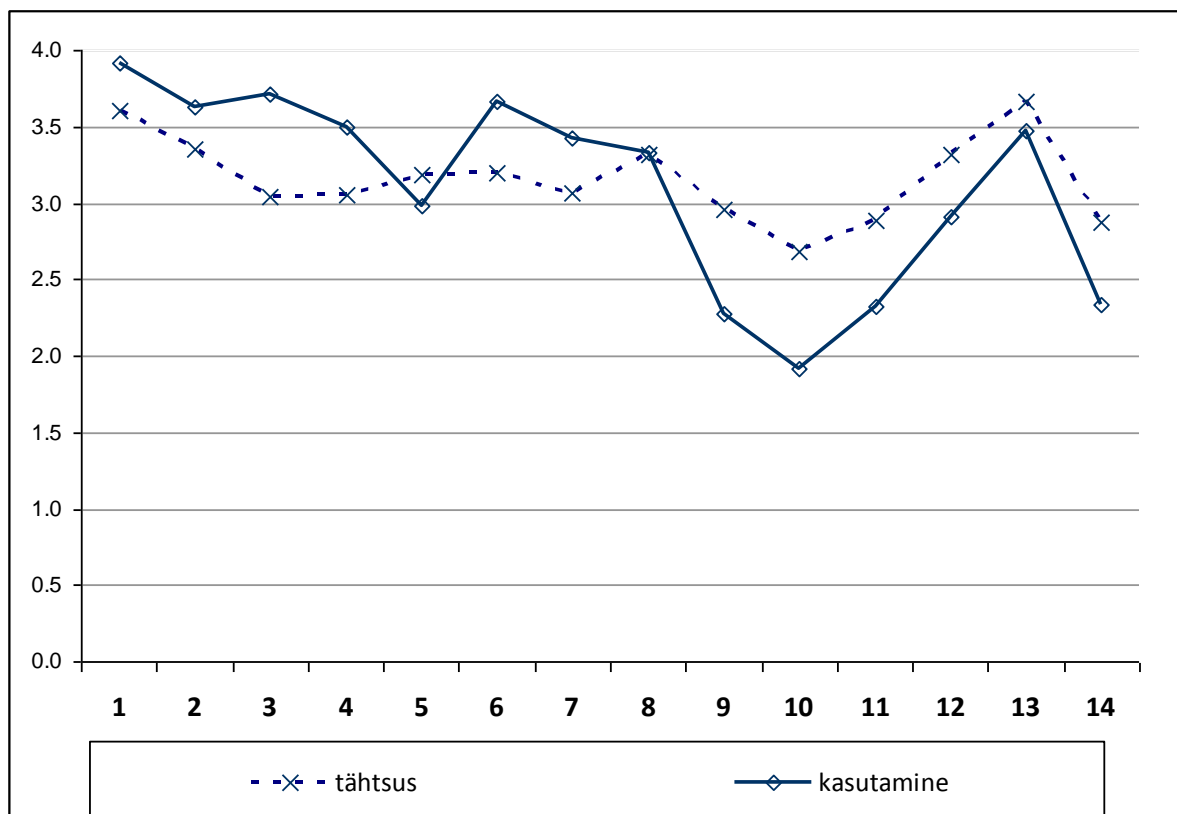
- 1) statistiliste andmete analüüsimist kasutati 2008/2009. õa-l vähem kui 2009/2010. õa-l. 2011/2012. õa esimesel poolel kasutati aga statistiliste andmete analüüsimist omakorda rohkem kui 2009/2010. õa-l;
- 2) õpitulemuste analüüsimist kasutati 2010/2011. ja 2011/2012. õa I poolaastal võrdsel määral. Õpitulemuste analüüsi rakendati 2010/2011. ja 2011/2012. õa esimesel poolel oluliselt vähem kui varasematel aastatel;
- 3) EHISE andmete kontrollimist kasutati 2008/2009. õa-l järelevalves oluliselt vähemal määral kui 2009-2011;
- 4) EHISE andmete analüüsimist kasutati samuti 2008/2009. õa-l võrreldes järgnevate aastatega vähemal määral.

Tabel 2.6. Erinevate meetodite rakendamine järelevalves aastate lõikes

	2008/2009			2009/2010			2010/2011			2011/2012 I pa		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	3,87	61	0.39	3,89	64	0.40	3,95	66	0.21	4.00	31	0.00
Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine	3,61	61	0.64	3,56	63	0.69	3,64	66	0.62	3,84	31	0.37
Statistiliste andmete kontrollimine	3,59	61	0.69	3,73	62	0.48	3,73	63	0.48	3,84	31	0.45
Statistiliste andmete analüüsimine *	3,31	61	0.83	3,58	62	0.62	3,49	63	0.67	3,74	31	0.51
Õpitulemuste analüüsimine *	3,24	58	0.86	3,20	60	0.94	2,73	62	1.09	2,50	28	1.17
EHISE andmete kontrollimine *	3,24	59	1.10	3,68	63	0.67	3,88	66	0.33	3,97	31	0.18
EHISE andmete analüüsimine *	2,95	60	1.10	3,53	62	0.74	3,57	65	0.66	3,81	31	0.48
Vestlemine töötajatega	3,26	61	0.96	3,45	62	0.92	3,30	66	0.96	3,27	30	1.05
Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega	2,32	59	1.31	2,34	61	1.25	2,27	63	1.19	2,07	28	1.18
Vestlemine lastevanematega	1,87	61	1.04	1,98	60	1.07	1,94	63	1.03	1,87	30	1.11
Vestlemine õpilastega	2,56	59	1.25	2,38	61	1.21	2,18	62	1.22	2,00	29	1.13
Vestlemine õppeasutuse pidajaga	3,07	61	1.09	3,00	62	1.16	2,71	62	1.19	2,80	30	1.30
Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga	3,62	61	0.76	3,38	63	1.02	3,40	65	0.97	3,52	31	0.85
Õppetundide ja tegevuste vaatlus	2,41	61	1.32	2,43	61	1.23	2,29	63	1.21	2,10	30	1.24

Seega võib öelda, et õpitulemuste analüüsimine on olnud nelja aasta võrdluses langustrendis, samas kui EHISEle toetuvad meetodid on järelevalves omandanud suurema kaalu. Kuna uuringus küsiti hinnanguid selle kohta, kui oluliseks peavad õppeasutuste juhid erinevaid meetodeid järelevalves ning ankeet sisaldas ka küsimust selle kohta, mil määral tegelikkuses neidsamu meetodeid rakendati, siis võimaldab see tinglikult välja tuua ootuste ja tegelikkuse lõhe (joonis 2.15).

Joonis 2.15. Järelevalves kasutatavate meetodite olulisus (õppeasutuste juhtide hinnang) ning nende meetodite tegelik rakendamine järelevalves

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal: vastavalt „1“ – ei ole oluline/ei kasutanud järelevalves.... „4“ – oluline/kasutati järelevalves.

Numbrid horisontaalteljel tähistavad kasutatavaid meetodeid:

1	Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	8	Vestlemine töötajatega
2	Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine	9	Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega
3	Statistiliste andmete kontrollimine	10	Vestlemine lastevanematega
4	Statistiliste andmete analüüsimine	11	Vestlemine õpilastega
5	Õpitulemuste analüüsimine	12	Vestlemine õppeasutuse pidajaga
6	EHISE andmete kontrollimine	13	Tutvumine õpi- ja kasvukeskonnaga
7	EHISE andmete analüüsimine	14	Õppetundide ja tegevuste vaatlus

Jooniselt 2.15. on näha, et on mõned järelevalves rakendatavad meetodid, mida õppeasutuste juhid peavad küllaltki olulisteks, kuid mida kasutati tagasihoidlikult. Sellised meetodid on näiteks vestlemine hoolekogu liikmete, lastevanemate ja õpilastega. Samas on ka jooniselt näha, et mõned meetodid, mille kasutamist ei pea õppeasutuste juhid eriti oluliseks, leidsid järelevalveprotsessis pea kõige suuremat kasutamist (nt statistiliste andmete ja EHISE andmete kontrollimine).

Küsitluses esitati rida väiteid järelevalve läbiviimise kohta ning paluti õppeasutuste juhtidel neid hinnata. Järgnevalt antakse ülevaade sellest, mil määral õppeasutuste juhid nõustusid/ei nõustunud järelevalve läbiviimise protsessi puudutavate väidetega.

Tabel 2.7. Hinnangud järelevalve protsessile

	M	N	SD
Järelevalve eesmärgid olid mõistetavad	3,82	222	0.44
Järelevalve teostajate küsimused olid arusaadavad	3,77	221	0.47
Järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele	3,88	220	0.35
Järelevalve teostajate kohalviibimine tekitas pingeid õppeasutuse igapäevases tööelus	2,21	222	0.98
Kasutatud meetodid andsid kontrollitavatest valdkondadest hea ülevaate	3,28	221	0.71
Koostöö järelevalve teostajatega sujus hästi	3,77	221	0.49
Õppeasutuse tööd reguleerivad dokumendid olid järelevalve teostajatele kättesaadavad	3,90	221	0.30
Järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel	3,82	214	0.43
Järelevalve teostajad olid kompetentsed	3,71	219	0.59
Järelevalve teostajad olid erapooletud	3,68	219	0.72
Järelevalve teostajad olid õiglased	3,70	220	0.64
Järelevalve teostajate poolt leitud vead olid „otsitud“	1,53	218	0.82

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ – ei ole nõus, ja „4“ tähendab, et vastaja on nõus väitega.

Tabelist 2.7. on näha, et õppeasutuste juhid hindasid järelevalveprotsessi üldiselt positiivselt. Vastajad nõustusid, et järelevalvet teostati vastavalt määrusele ning järelevalve eesmärgid olid õppeasutusele mõistetavad. Samuti nõustuti sellega, et järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel.

Tabel 2.8. Hinnangud järelevalve protsessile õppeasutuste võrdluses

	Üldhariduskool			Kutseõppeasutus			Koolieelne lasteasutus		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Järelevalve eesmärgid olid mõistetavad *	3,67	85	0.59	3,93	14	0.27	3,91	123	0.29
Järelevalve teostajate küsimused olid arusaadavad	3,72	85	0.53	3,57	14	0.65	3,83	122	0.40
Järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele	3,83	83	0.41	3,79	14	0.58	3,93	123	0.26
Järelevalve teostajate kohalviibimine tekitas pingeid õppeasutuse igapäevases töös	2,21	85	1.01	2,14	14	0.86	2,21	123	0.97
Kasutatud meetodid andsid kontrollitavatest valdkondadest hea ülevaate	3,20	84	0.76	3,00	14	0.55	3,36	123	0.68
Koostöö järelevalve teostajatega sujus hästi	3,69	84	0.54	3,71	14	0.47	3,83	123	0.46
Õppeasutuse tööd reguleerivad dokumendid	3,82	84	0.39	4,00	14	0.00	3,94	123	0.23

olid järelevalve teostajatele kättesaadavad *										
Järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel *	3,71	82	0.53	3,86	14	0.36	3,89	118	0.34	
Järelevalve teostajad olid kompetentsed *	3,71	84	0.50	3,07	14	1.00	3,79	121	0.54	
Järelevalve teostajad olid erapooletud	3,56	84	0.81	3,71	14	0.47	3,75	121	0.66	
Järelevalve teostajad olid õiglased	3,59	85	0.74	3,64	14	0.50	3,78	121	0.56	
Järelevalve teostajate poolt leitud vead olid „otsitud“	1,56	84	0.78	1,71	14	0.91	1,49	120	0.84	

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus; * - hinnangutes esinevad olulised erinevused.

Keskmete hinnangute võrdlus tõi esile mõned olulised erinevused õppeasutuste lõikes (tabel 2.8.). Väitega, et järelevalve eesmärgid olid mõistetavad, nõustusid üldhariduskoolide juhid oluliselt vähemal määral kui kutseõppeasutuste ja koolieelsete lasteasutuste juhid. Väitele, milles paluti hinnangut õppeasutuse tööd reguleerivate dokumentide kättesaadavusele järelevalve teostajatele, andsid üldhariduskoolide juhid oluliselt madalamaid hinnanguid kui kutseõppeasutuste ja koolieelsete lasteasutuste esindajad.

Küsitluses paluti õppeasutuste juhtide arvamust ka selle kohta, kuivõrd kompetentsed olid järelevalve teostajad. Siin selgus, et kutseõppeasutuste juhid hindasid järelevalve teostajate kompetentsust madalamalt kui teiste õppeasutuste juhid. Väitele, mis puudutas järelevalve teostajate omavahelist üksmeelt, andsid üldhariduskoolide juhid oluliselt madalamaid hinnanguid kui koolieelsete lasteasutuste juhid.

Tabel 2.9. Hinnangud järelevalve protsessile aastate võrdluses

	2008/2009			2009/2010			2010/2011			2011/2012 I pa		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Järelevalve eesmärgid olid mõistetavad *	3,69	62	0.59	3,83	64	0.42	3,85	66	0.36	4,00	30	0.00
Järelevalve teostajate küsimused olid arusaadavad	3,65	62	0.58	3,78	64	0.45	3,86	66	0.39	3,79	29	0.41
Järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele *	3,77	62	0.46	3,90	63	0.35	3,92	65	0.27	3,97	30	0.18
Järelevalve teostajate kohalviibimine	2,34	62	1.05	2,30	64	0.95	2,21	66	0.98	1,73	30	0.69

tekitas pingeid õppeasutuse igapäevases töös *												
Kasutatud meetodid andsid kontrollitavatest valdkondadest hea ülevaate*	3,11	62	0.70	3,19	63	0.69	3,44	66	0.73	3,43	30	0.63
Koostöö järelevalve teostajatega sujus hästi	3,66	62	0.63	3,81	63	0.43	3,77	66	0.46	3,90	30	0.31
Õppeasutuse tööd reguleerivad dokumendid olid järelevalve teostajatele kättesaadavad	3,87	62	0.34	3,92	63	0.27	3,91	66	0.29	3,90	30	0.31
Järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel	3,76	58	0.47	3,86	63	0.35	3,77	65	0.52	3,96	28	0.19
Järelevalve teostajad olid kompetentsed	3,63	60	0.58	3,71	63	0.63	3,71	66	0.60	3,87	30	0.43
Järelevalve teostajad olid erapooletud	3,60	60	0.79	3,73	63	0.63	3,64	66	0.76	3,80	30	0.66
Järelevalve teostajad olid õiglased	3,58	60	0.77	3,69	64	0.56	3,76	66	0.56	3,80	30	0.66
Järelevalve teostajate poolt leitud vead olid „otsitud“	1,64	61	0.88	1,58	62	0.82	1,42	65	0.77	1,47	30	0.82

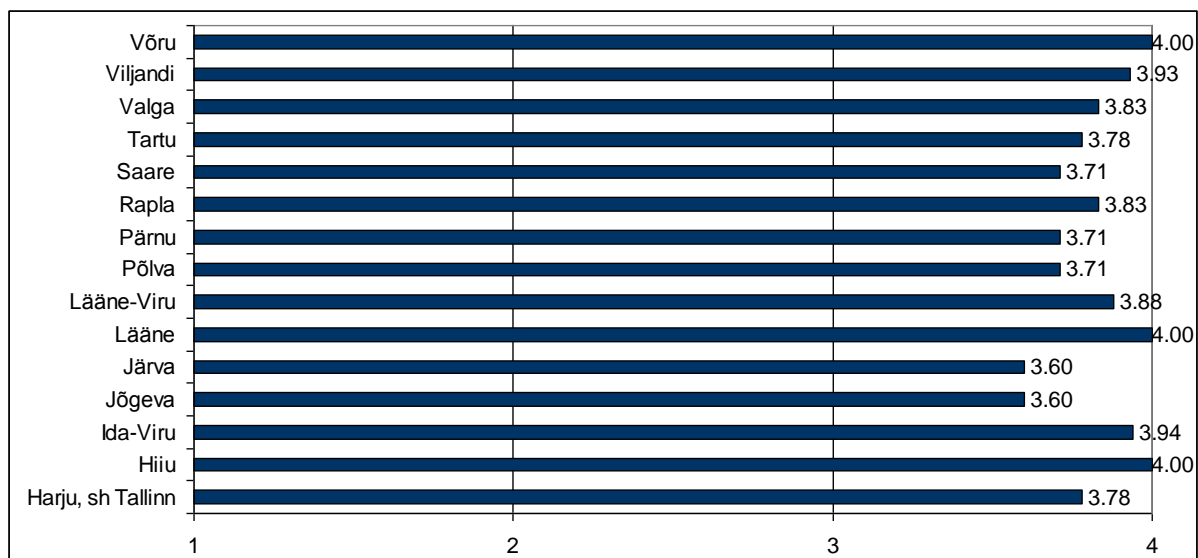
Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus; * - hinnangutes esinevad olulised erinevused.

Võrreldes järelevalve läbiviimisele antud hinnanguid sõltuvalt aastast, millal järelevalvet teostati (tabel 2.9), võib märgata mitmeid olulisi erinevusi. Esiteks, need õppeasutused, kus järelevalvet teostati 2008/2009. õppeaastal, on võrreldes 2010/2011. ja 2011/2012. õppeaasta I poolaastaga oluliselt vähem nõus sellega, et järelevalve eesmärgid olid mõistetavad.

Väitele, et järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele, andsid 2008/2009. õppeaastal järelevalve läbinud õppeasutuste juhid oluliselt madalama hinnangu kui järgnevatel aastatel järelevalve läbinud õppeasutuste juhid. Selles osas, kas järelevalve teostajate kohalviibimine tekitas pingeid õppeasutuse igapäevases töös, varieerusid samuti hinnangud olulisel määral. Õppeasutuste juhid, kus järelevalve toimus 2011/2012. õa I poolaastal, olid antud väitega oluliselt vähem nõus kui varasematel aastatel järelevalve läbinud õppeasutuste juhid. Sellega, et kasutatud meetodid andsid kontrollitavatest valdkondadest hea ülevaate, nõustusid 2008. aastal järelevalve läbinud õppeasutuste juhid oluliselt vähem kui hilisematel aastatel järelevalve objektiks olnud õppeasutuste juhid.

Eelnevast tulenevalt võib kokkuvõtlikult tõdeda, et nii mõnigi järelevalvega seonduv aspekt on aja jooksul paranenud või siis on õppeasutused järelevalve kui sellisega harjunud.

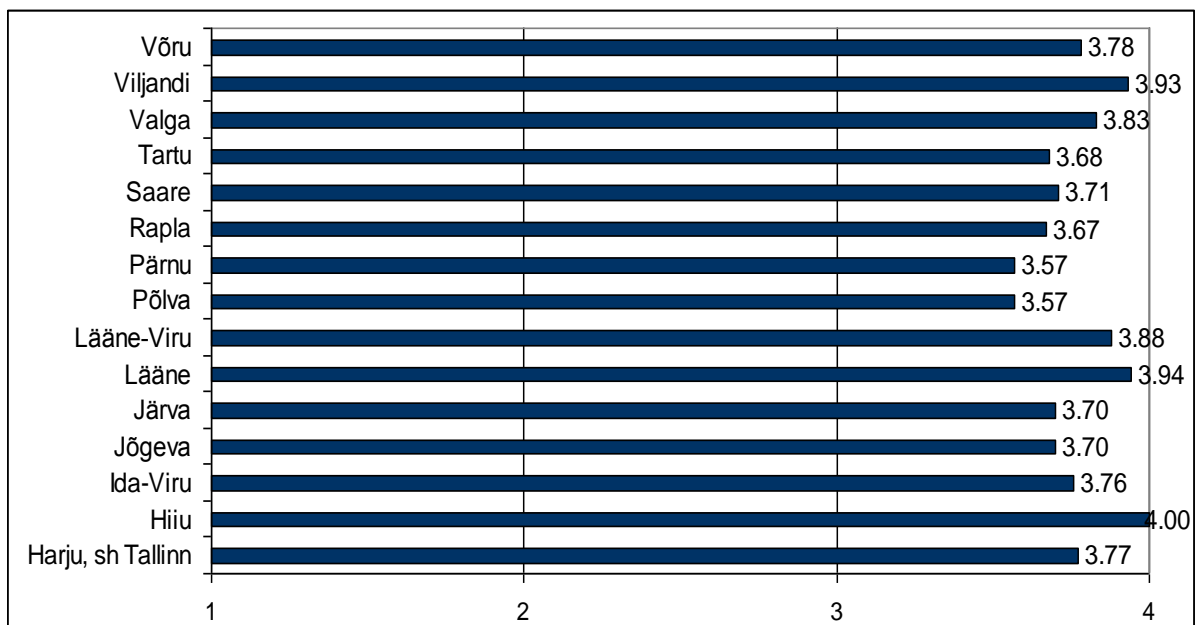
Järgnevalt analüüsitakse seda, millised olid hinnangud järelevalve läbiviimisele maakondade lõikes (ülevaatlik tabel hinnangutest asub lisa 6). Joonis 2.16. peegeldab seda, kuidas mõistetakse olid järelevalve eesmärgid uuringus osalejatele. Nagu jooniselt näha, on hinnangud maakonniti suhteliselt sarnased ning olulisi erinevusi ei ole. Küll võib välja tuua, et Hiiu ja Lääne maakonna õppeasutuste juhtidele olid järelevalve eesmärgid täiesti arusaadavad (hinnang 4,00 on antud juhul maksimaalne võimalik).

Joonis 2.16. Hinnang väitele „Järelevalve eesmärgid olid mõistetavad”

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1” tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4”, et vastaja on väitega nõus.

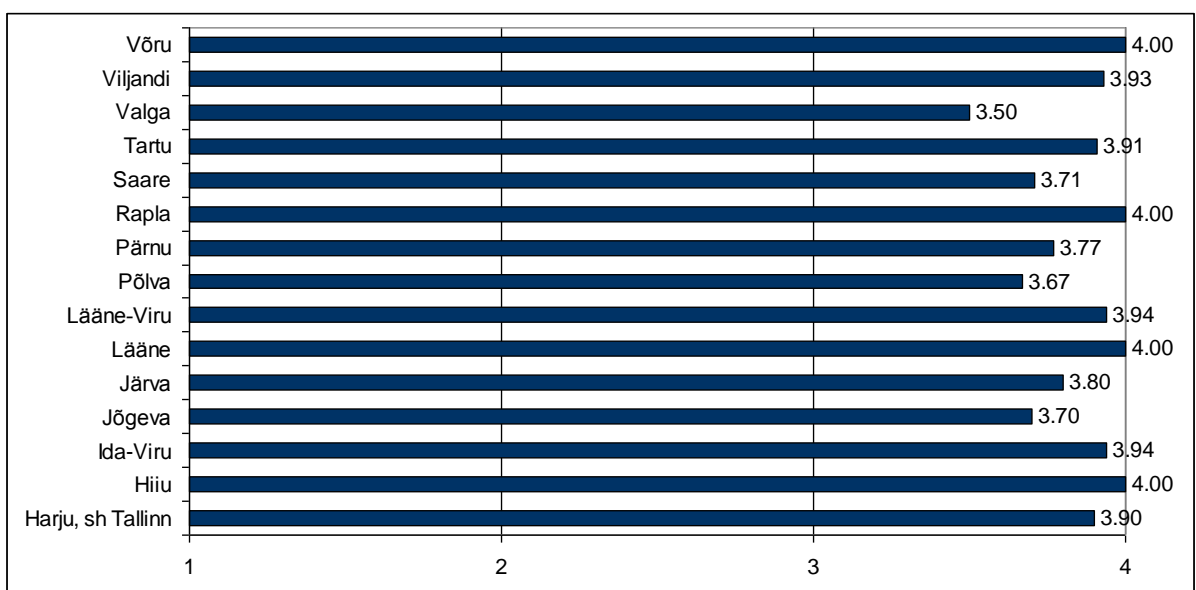
Uuringus küsiti ka seda, kuidas arusaadavad olid järelevalve teostajate küsimused õppeasutuste juhtide jaoks. Jällegi paistsid silma kõrgete hinnangute poolest Hiiu ja Lääne maakondade õppeasutused, kuigi ka Viljandi ja Lääne-Viru maakondades asuvate õppeasutuste juhtide hinnangud olid lähedased maksimaalsele (vt joonis 2.17.). Kokkuvõtlikult võib tõdeda, et järelevalve teostajate küsimustest arusaamisega probleeme ei tekkinud.

Joonis 2.17. Hinnang väitele „Järelevalve teostajate küsimused olid arusaadavad”

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

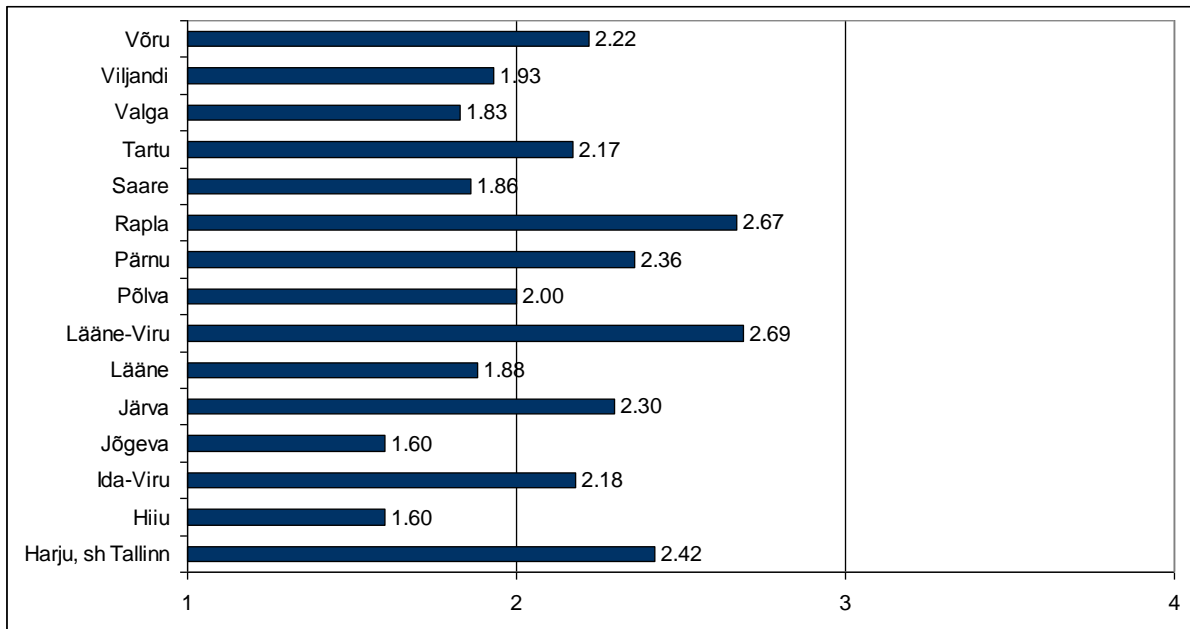
Joonis 2.18. annab ülevaate sellest, kuid võrd õppeasutuste juhtide arvates oli järelevalve teostamine kooskõlas kehtiva määrusega. Taas kord võib tõdeda, et maakondade lõikes suuri erinevusi ei olnud. Uuringus osalejad leidsid, et järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele. Mõnevõrra vähem nõustusid sellega Valga maakonna õppeasutused, kuid erinevused ei ole statistilises mõttes olulised.

Joonis 2.18. Hinnang väitele „Järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele”

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

Joonis 2.19. peegeldab seda, mil määral tekitas õppeasutuste juhtide arvates järelevalve teostajate kohalviibimine pingeid õppeasutuste igapäevases töös. Siin võib hinnangutes märgata teatud erinevusi. Pingeid tajusid teistest enam Lääne-Virumaa (m=2,69) ja Raplamaa (m=2,67) õppeasutuste juhid. Samas näiteks Jõgeva ja Hiiu maakonna õppeasutustes tajuti pingeid üsna vähesel määral (hinnanguid 1,50 ümber võib tõlgendada sellisena, et järelevalve teostaja kohalviibimine pigem ei tekitanud pingeid). Kokkuvõtlikult võib tõdeda, et ilmselt järelevalve teostajate kohalolekut õppeasutuses märgati, kuid see ei tekitanud märkimisväärset pinget õppeasutuse igapäevatoos.

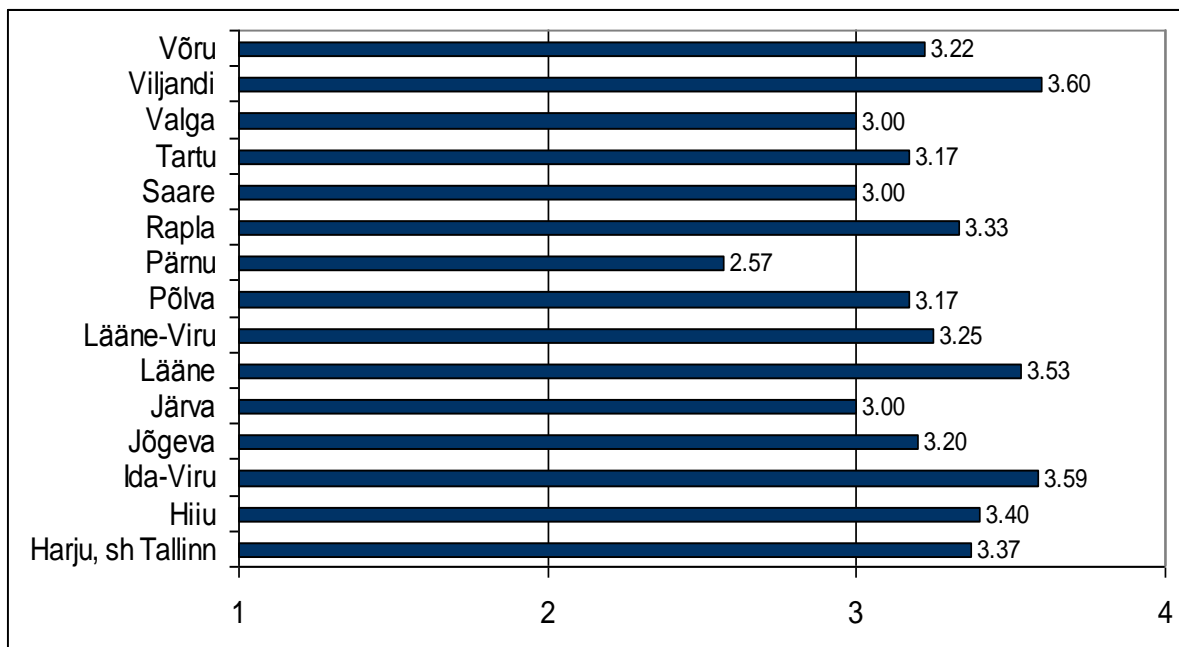

Joonis 2.19. Hinnang väitele „Järelevalve teostajate kohalviibimine tekitas pingeid õppeasutuse igapäevases tööelus”

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

Järelevalve läbiviimisel on kasutusel erinevad meetodid ning uuringus paluti õppeasutuste juhtide hinnangut sellele, kuivõrd nende arvates andsid kasutatud meetodid ülevaate kontrollitavatest valdkondadest. Nagu näha jooniselt 2.20., leidsid õppeasutuste juhid, et kasutatud meetodite abil oli võimalik saada hea ülevaade kontrollitavatest valdkondadest. Ainus hinnang, mis oli 4-pallisel skaalal alla 3 ning näitab seda, et vastajad pigem ei nõustunud (või nõustusid vähesel määral) antud väitega, anti Pärnumaal asuvate õppeasutuste juhtide poolt.

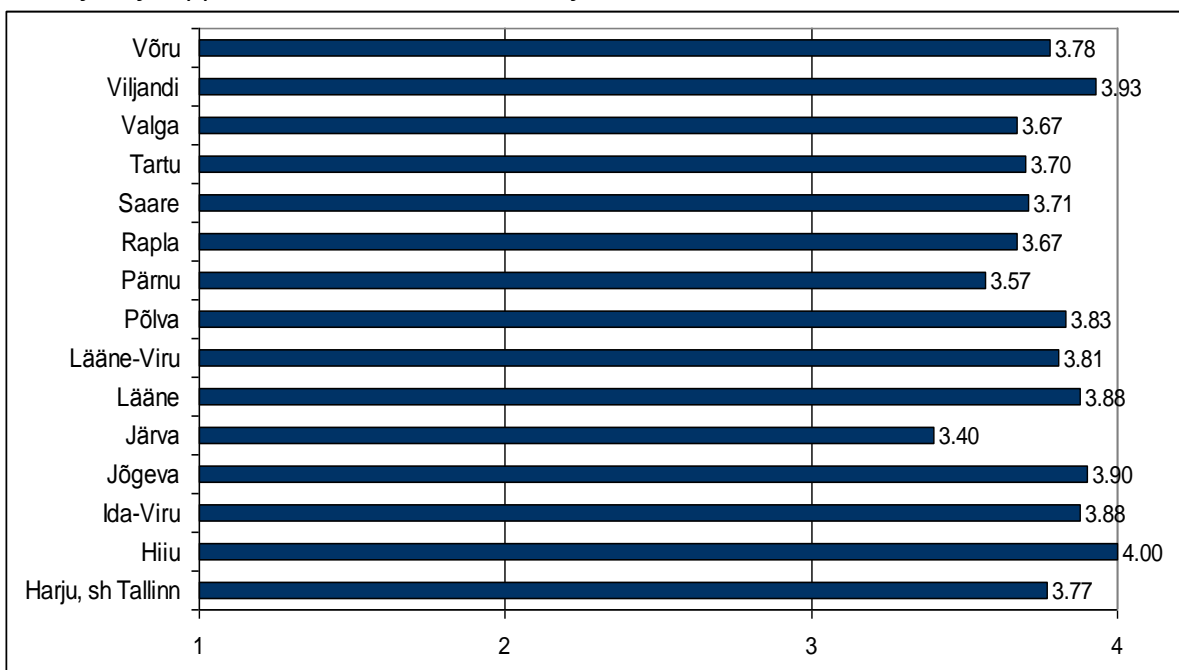

Joonis 2.20. Hinnang väitele „Kasutatud meetodid andsid kontrollitavatest valdkondadest hea ülevaate“

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

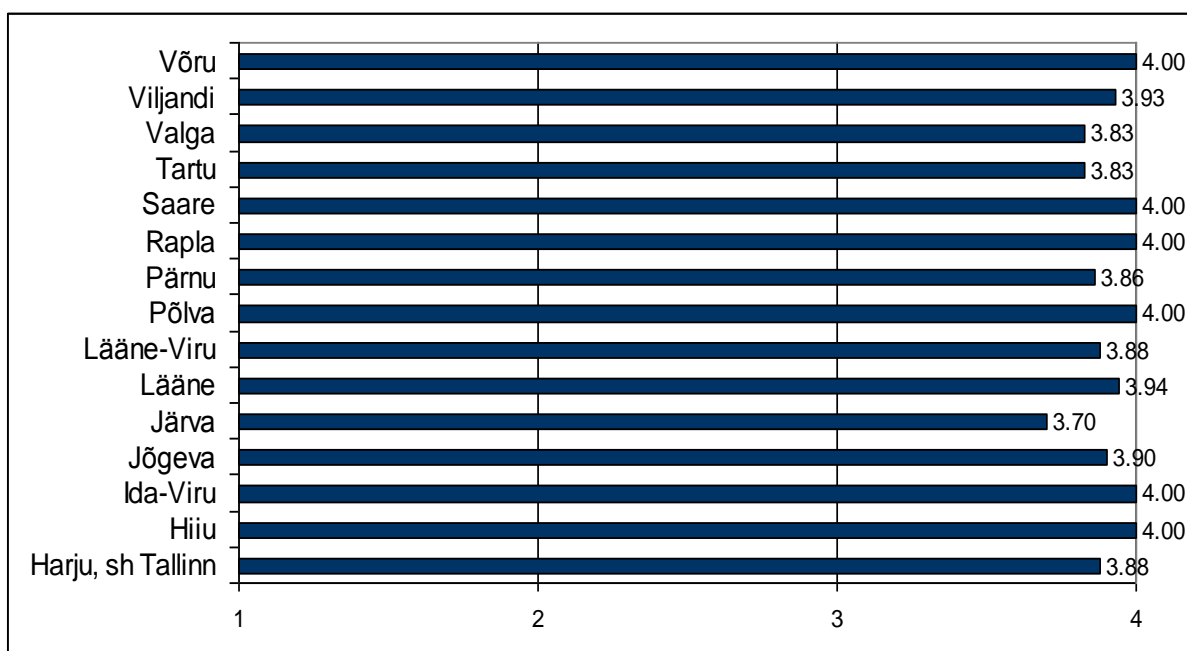
Joonis 2.21. näitab seda, et koostööle järelevalve teostajatega anti kõrge hinnang. Pisut madalam oli Järvamaa õppeasutuse juhtide hinnang (m=3,40), kuid ka see peegeldab tegelikult arvamust, et koostöö sujus pigem hästi. Seega võib tõdeda, et koostöö järelevalve teostajate ja õppeasutuse vahel on olnud sujuv.

Joonis 2.21. Hinnangud väitele „Koostöö järelevalve teostajatega sujus hästi“

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

Joonis 2.22. näitab, et õppeasutuste juhtide arvates on olukord õppeasutuse tööd reguleerivate dokumentide kättesaadavusega korras. Keskmised hinnangud jäid 3,70 ja 4,00 vahele ning suuri erinevusi maakondade lõikes välja tuua ei saa.

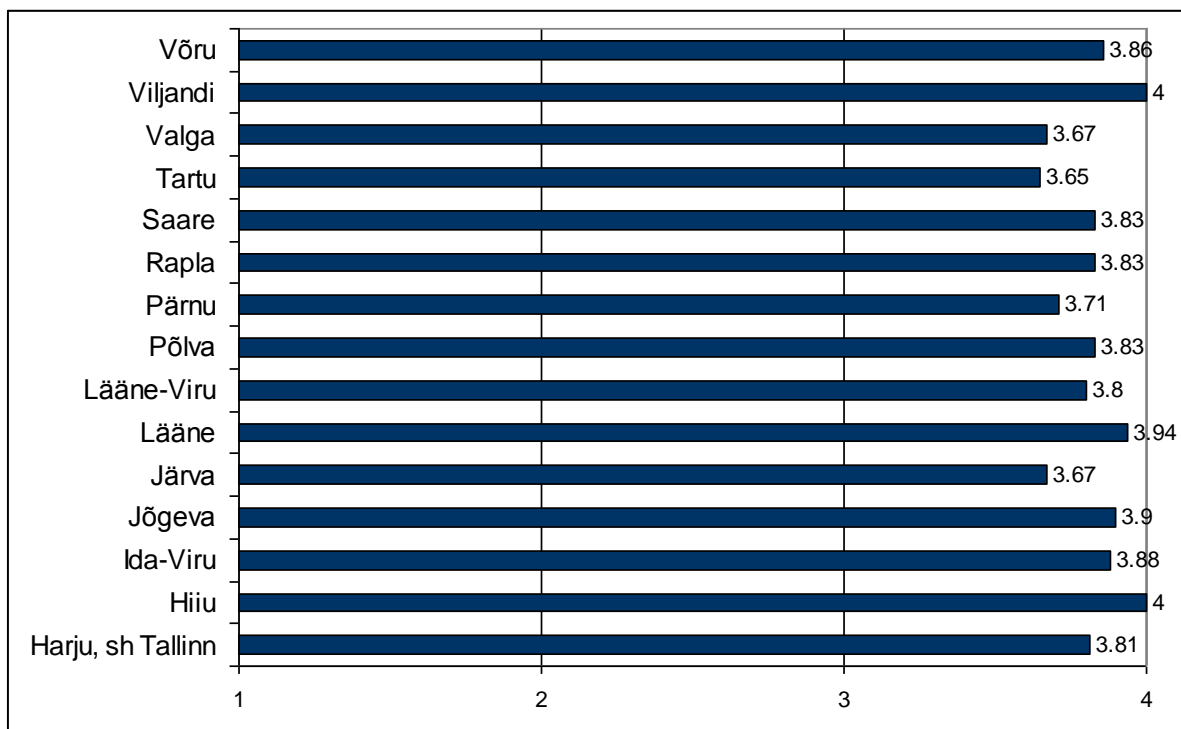

Joonis 2.22. Hinnangud väitele „Õppeasutuse tööd reguleerivad dokumendid olid järelevalve teostajatele kättesaadavad”

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

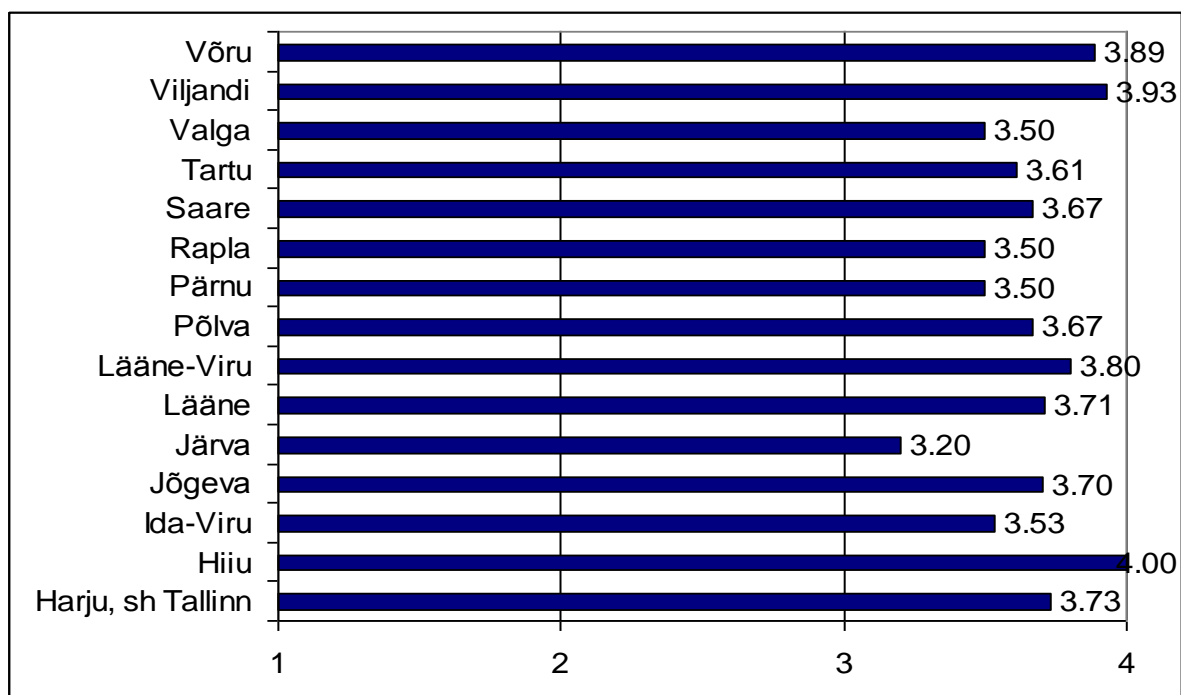
Ka järgmise hinnatava teguri osas valitses õppeasutuste juhtide vahel suhteline üksmeel – oldi nõus sellega, et järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel (vt joonis 2.23.). Kuigi joonisel võib märgata hinnangutes väikesi erinevusi, pole need statistiliselt olulised.

Joonis 2.24. näitab seda, millised on õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalve teostajate erapooletusele. Nagu jooniselt näha, on õppeasutuste juhid seda meelt, et järelevalve teostajad olid erapooletud. Väga kõrged hinnangud andsid Hiiu, Viljandi ja Võru maakondade õppeasutuste juhid. Pisut madalam on uuringus osalejate hinnang erapooletusele Järva maakonnas, kuid ka siin näitab hinnang 3,20, et järelevalve teostajad olid pigem erapooletud.

Joonis 2.23. Hinnangud väitele „Järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel”

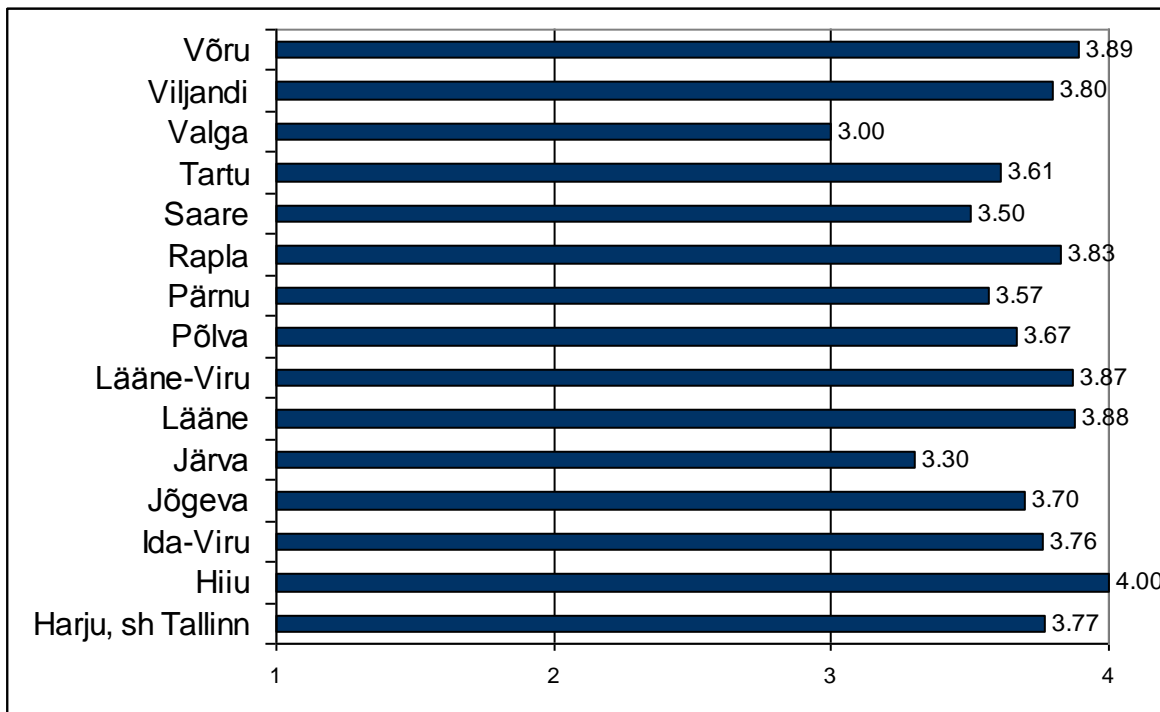
Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1” tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4”, et vastaja on väitega nõus.

Joonis 2.24. Hinnangud väitele „Järelevalve teostajad olid erapooletud”

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1” tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4”, et vastaja on väitega nõus.

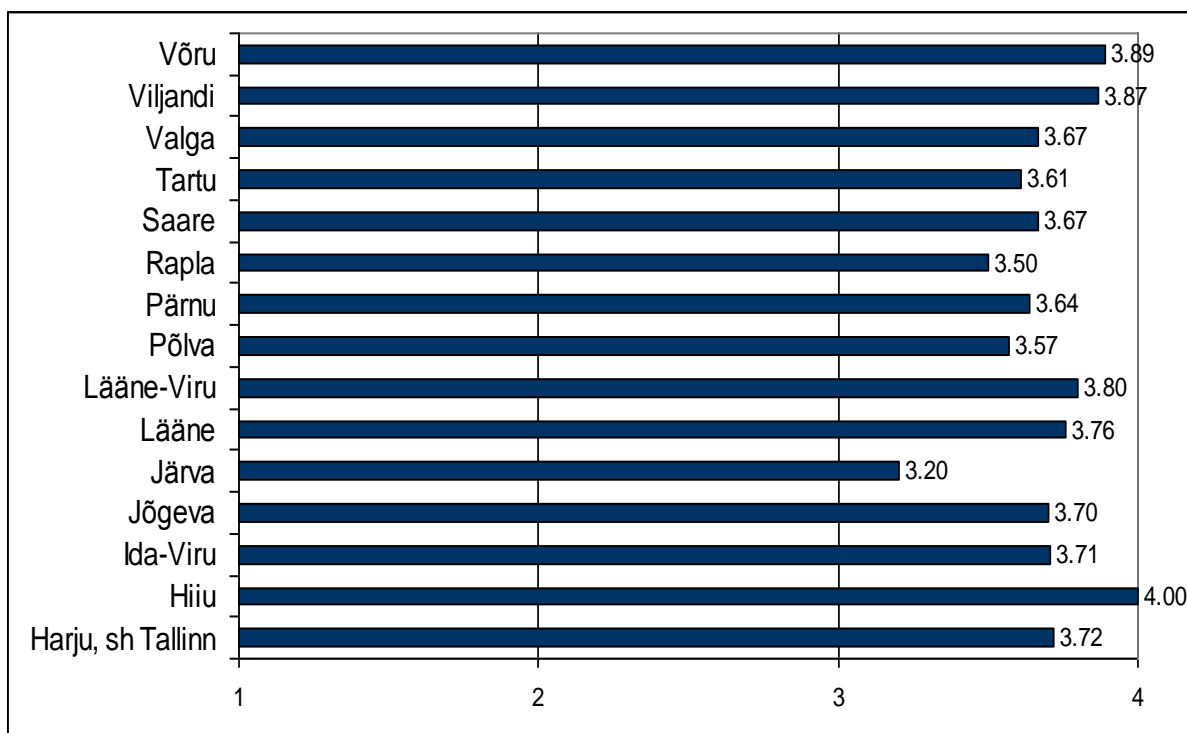
Uuringus paluti õppeasutuste juhtidel hinnata järelvalve teostajate kompetentsust (joonis 2.25.). Hiiu maakonna õppeasutuste juhid leidsid, et järelvalve teostajad olid kompetentsed (keskmine hinnang 4,00). Uuringus osalenud Valga maakonna õppeasutuste juhid aga arvasid, et järelvalve teostajad olid pigem kompetentsed (keskmine hinnang oli 4-pallisel skaalal 3,00). Järva maakonna õppeasutuste juhtide poolt anti antud väitele samuti üks madalamaid hinnanguid (m=3.30). Statistilises mõttes aga polnud erinevate maakondade hinnangud oluliselt erinevad ning uuring näitas, et õppeasutuste juhid hindavad järelvalve teostajate kompetentsust kõrgelt.

Joonis 2.25. Hinnangud väitele „Järelvalve teostajad olid kompetentsed“

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

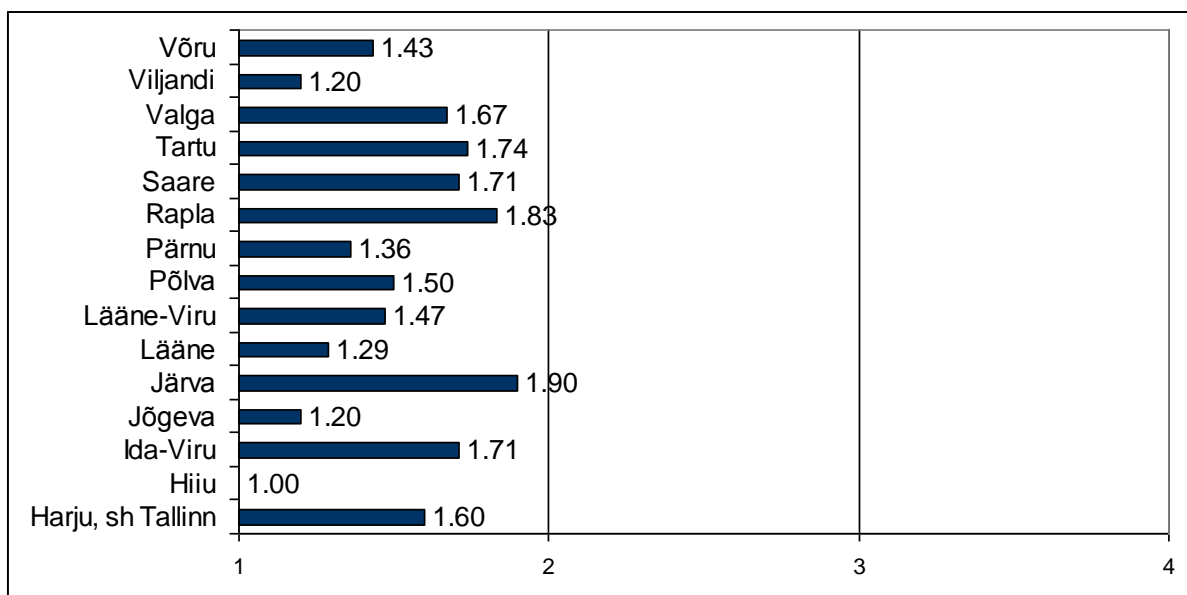
Joonis 2.26. näitab, et õppeasutuste juhid on üldiselt seda meelt, et järelvalve teostajad olid õiglased. Erinevate maakondade õppeasutuste juhtide hinnangud ei varieerunud antud küsimuses oluliselt. Mõnevõrra madalam hinnang anti Järva maakonna õppeasutuste poolt (m=3,20), kuid ka see peegeldab arvamust, et järelvalve teostajad olid pigem õiglased.

Joonis 2.26. Hinnangud väitele „Järelevalve teostajad olid õiglased“

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

Uringuankeet sisaldas küsimust selle kohta, kas vead, mida järelevalve teostajad esile tõid, olid „otsitud“. Nagu on näha jooniselt 2.27., siis selle väitega polnud õppeasutuste juhid nõus – kõik hinnangud jäid alla 2. Maakondade hinnangutes olulisi erinevusi ei tuvastatud.

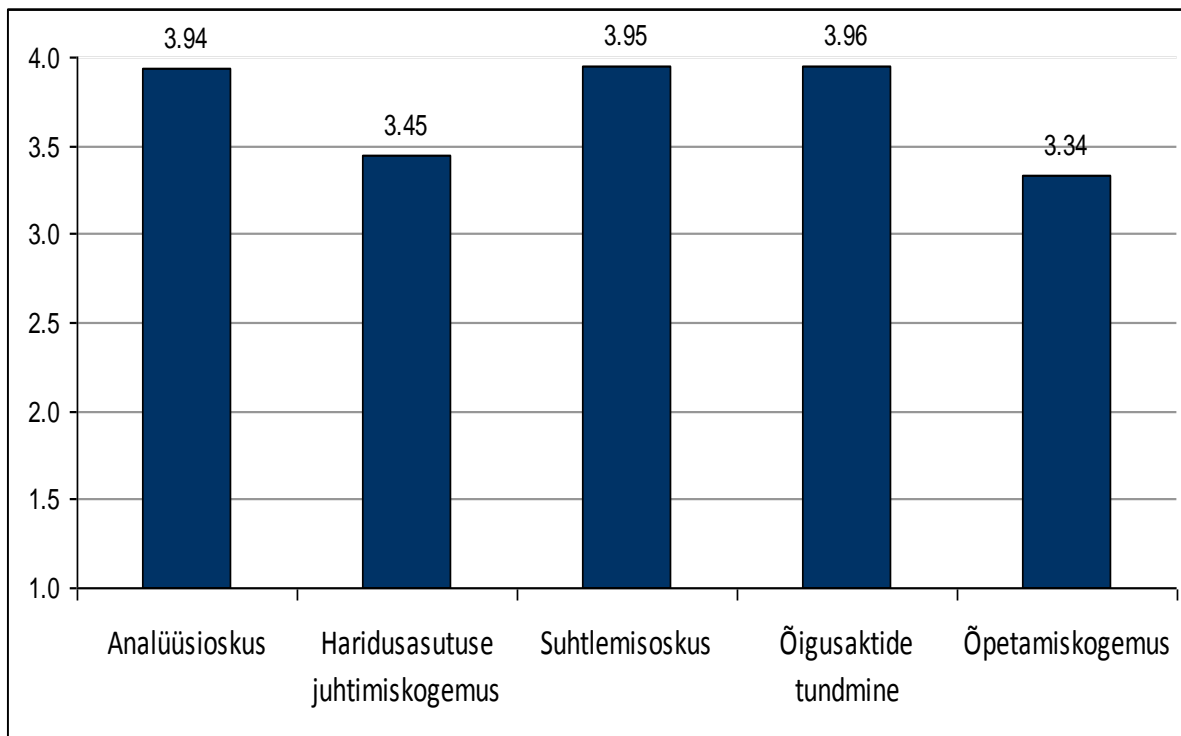

Joonis 2.27. Hinnangud väitele „Järelevalve teostajate poolt leitud vead olid otsitud“

Märkused: Hinnangud skaalal 1 kuni 4, kus „1“ tähendab, et vastaja ei ole väitega nõus, ja „4“, et vastaja on väitega nõus.

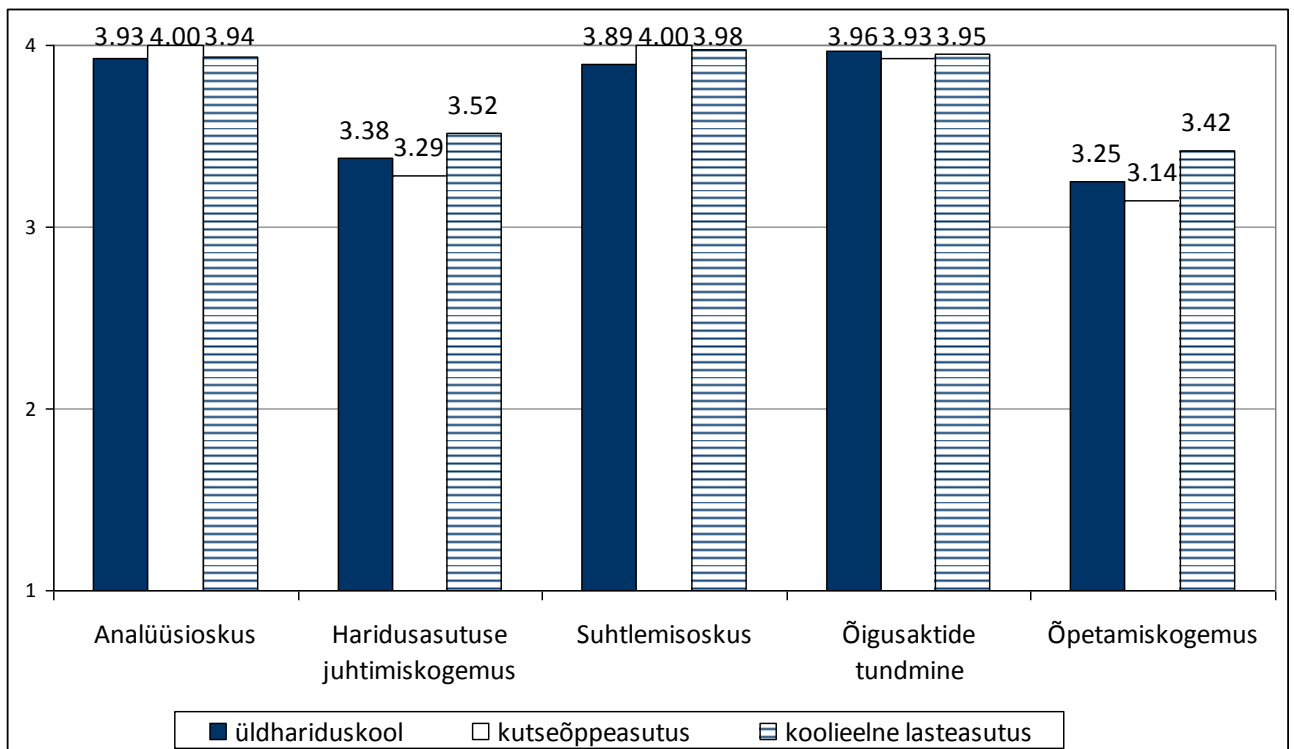
3. Hinnangud järelevalve teostajatele

Õppeasutuste juhtidelt paluti hinnangut selle kohta, milliseid teadmisi, oskusi ja kogemusi nad peavad oluliseks järelevalve teostajate puhul. Joonis 3.1. annab ülevaate sellest, kuivõrd oluliseks peetakse nimetatud oskusi ja kogemusi.

Joonis 3.1. Hinnangud järelevalve teostajate teadmiste, oskuste ja kogemuste olulisusele
Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

Nagu on näha jooniselt 3.1. peetakse kõiki küsimustikus sisaldunud teadmisi, oskusi ja kogemusi küllaltki olulisteks. Teistest mõnevõrra vähemoluliseks peetakse seda, et järelevalve teostajal oleks olemas haridusasutuse juhtimis- ja õpetamiskogemus.

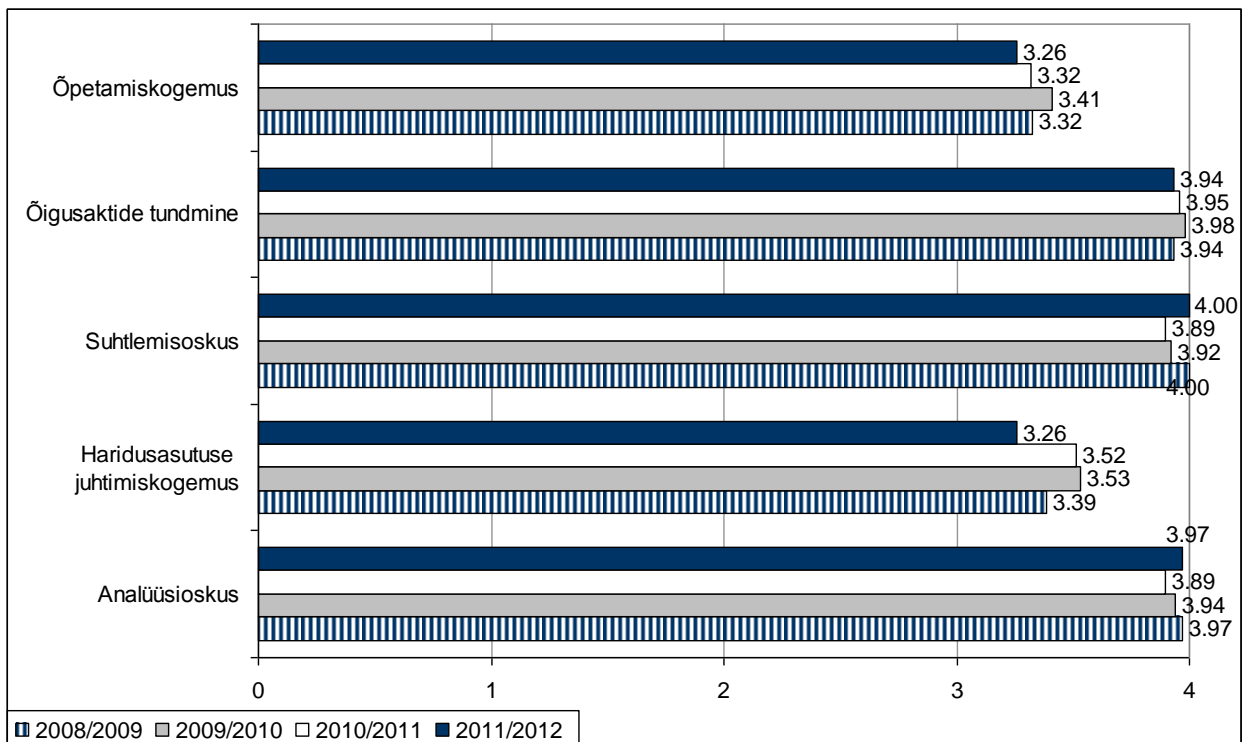

Joonis 3.2. Hinnangud järelevalve teostajate oskuste ja omaduste olulisusele õppeasutuste liikide lõikes

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

Jooniselt 3.2. on näha, et õppeasutuste liikide lõikes hinnangutes suuri erinevusi ei ole – juhid peavad järelevalve teostajate puhul oluliseks samu kogemusi ja oskusi.

Ka aastate lõikes pole olulisi erinevusi selles, mida järelevalve teostajate puhul oluliseks peetakse (vt joonis 3.3.). 2011/2012. õa I poolaastal järelevalve läbinud õppeasutuste juhid on mõnevõrra vähem tähtsustanud haridusasutuse juhtimis- ja õpetamiskogemust ning varasemast pisut rohkem tähtsustatakse analüüsioskust.

Joonis 3.3. Hinnangud järelevalve teostajate oskuste ja omaduste olulisusele õppeaastate võrdluses

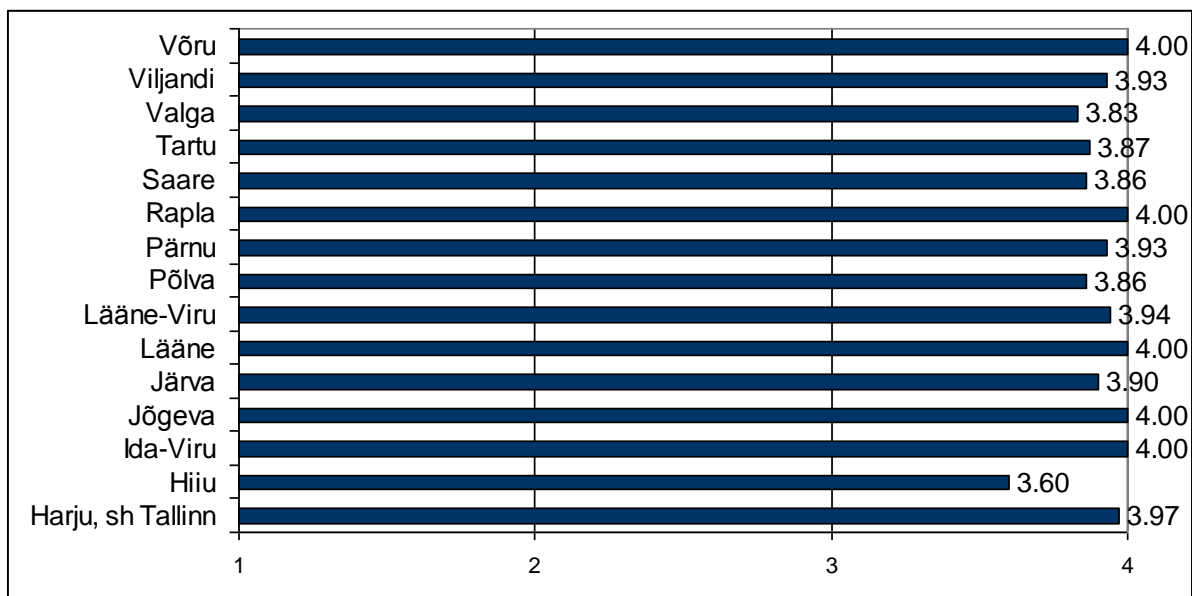
Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

Analüüsi käigus vaadeldi ka seda, kas on võimalik välja tuua erinevusi maakondade lõikes selles osas, milliseid teadmisi, oskusi või kogemusi järelevalve teostajate puhul oluliseks peetakse. Joonised 3.4. kuni 3.8. toovad ära võrdluse maakondade lõikes (arvandmed on esitatud tabeli kujul lisas 7).

Jooniselt 3.4. on näha, kui tähtsaks peavad uuringus osalenud õppeasutuste juhid analüüsioskust järelevalve teostajate puhul. Joonis peegeldab seda, et analüüsioskust peetakse väga oluliseks ning hinnangute alusel ei saa maakondi eristada.

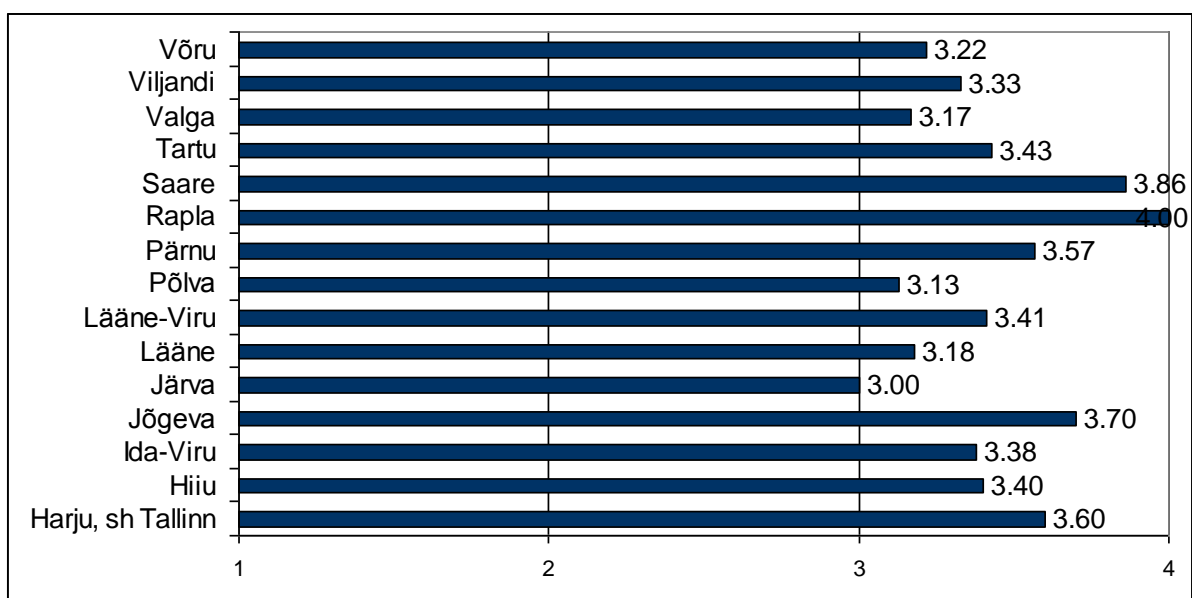
Joonis 3.5. näitab, kui oluliseks peavad õppeasutuste juhid seda, et järelevalve teostajal oleks olemas haridusasutuse juhtimiskogemus. Hinnangud näitavad, et juhtimiskogemuse olemasolu peetakse siiski küllaltki oluliseks. Eriti tähtsustavad juhtimiskogemust Rapla ja Saare maakonna õppeasutuste juhid (hinnangud vastavalt 4,00 ja 3,86). Järva maakonna õppeasutuste juhid peavad juhtimiskogemust aga pigem oluliseks (hinnang 3,00). Siiski pole maakondade hinnangute vahelised erinevused suured.

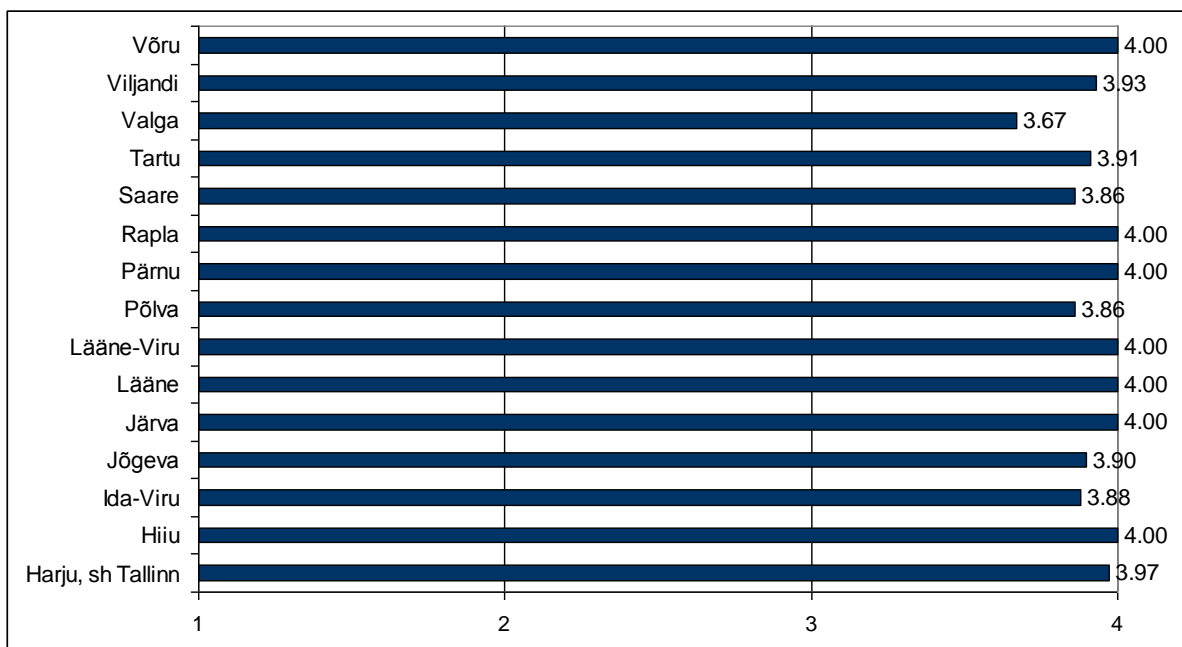
Joonis 3.4. Hinnang analüüsioskuse olulisusele

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

Joonis 3.5. Hinnang haridusasutuse juhtimiskogemuse olemasolu olulisusele

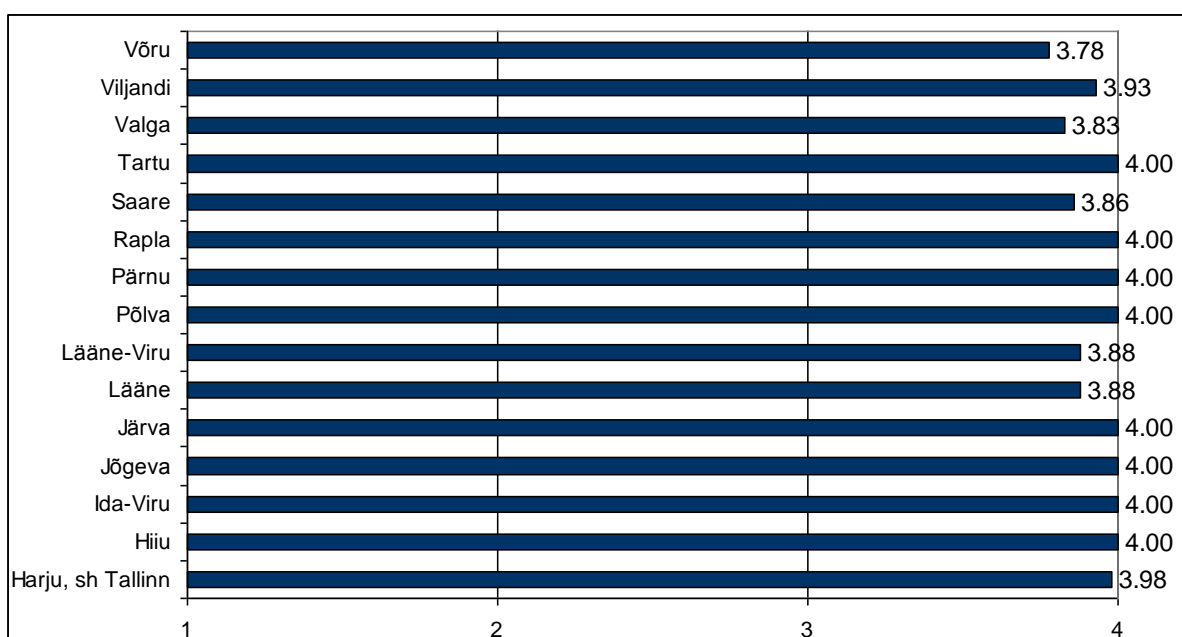
Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

Joonis 3.6. Hinnang suhtlemisoskuse olulisusele

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

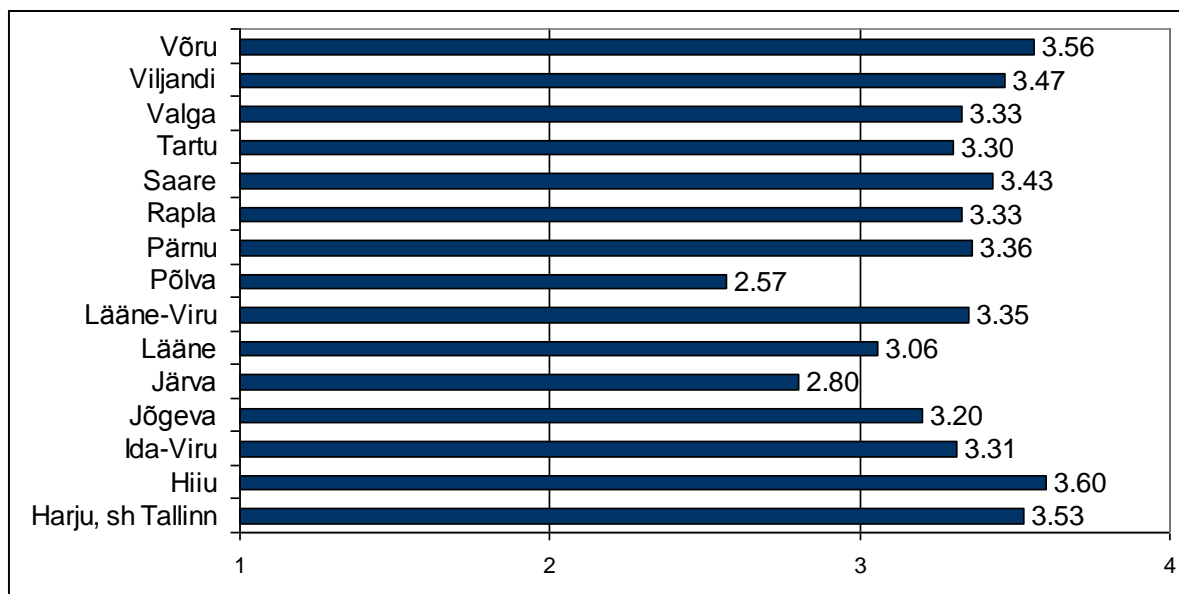
Joonis 3.6. näitab, et suhtlemisoskust peavad järelevalve teostajate juures oluliseks eranditult kõik uuringus osalenud õppeasutuste juhid. Sama kehtib ka õigusaktide tundmise kohta (joonis 3.7.) Mõlemal juhul ei ole võimalik esile tuua olulisi erinevusi hinnangutes maakondade lõikes.

Joonis 3.7. Hinnang õigusaktide tundmise olulisusele

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

Joonis 3.8. näitab, et uuringus osalenud õppeasutuste juhid pidasid õpetamiskogemuse olemasolu järelevalve teostajate puhul küllaltki oluliseks. Hinnangud varieerusid 2,57st 3,60ni. Õpetamiskogemust väärtustasid pisut rohkem Hiiu (m=3,60), Võru (m=3,56) ja Harju (m=3,53) maakondade õppeasutuste juhid. Õpetamiskogemuse olemasolu pidasid vähemtähtsaks Põlva (m=2,57) ja Järva maakonna (m=2,80) õppeasutuste juhid.

Joonis 3.8. Hinnang õpetamiskogemuse olulisusele

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et hinnatav aspekt ei ole oluline, ja „4“, et vastav aspekt on oluline.

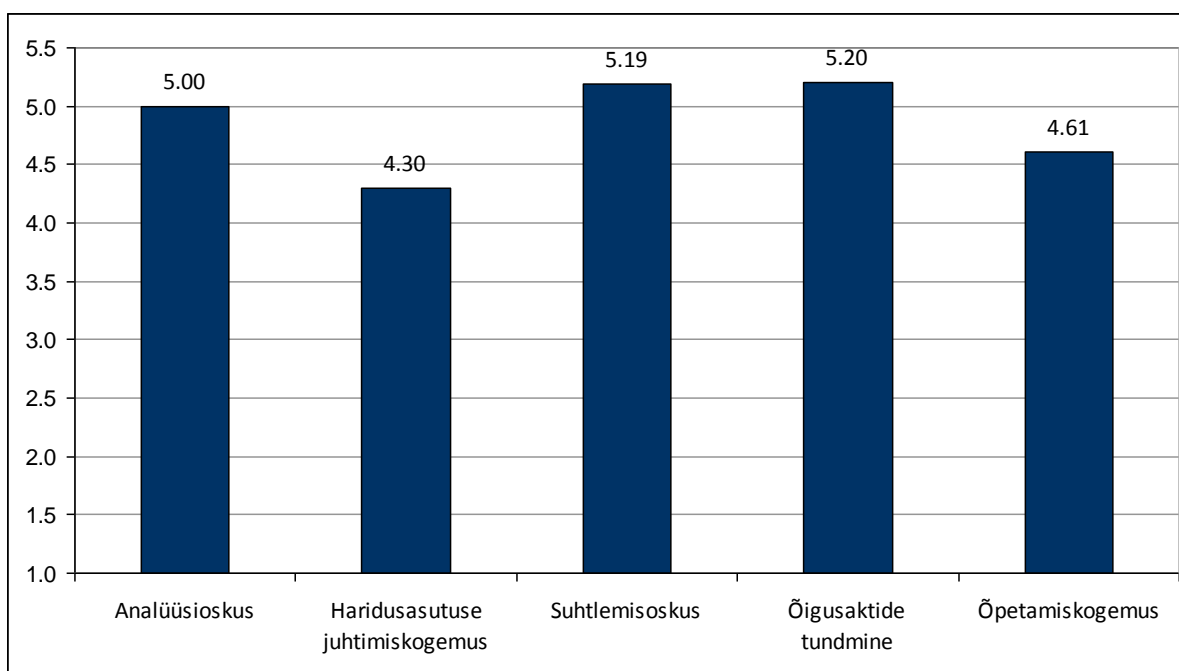
Eelnevad joonised peegeldavad seda, kuivõrd oluliseks peavad uuringus osalenud õppeasutuste juhid erinevaid oskusi ja omadusi järelevalve teostajate puhul. Kuigi keskmised hinnangud erinevad mõningal määral, pole nad siiski statistiliselt oluliselt erinevad. Seega võib kokkuvõtlikult öelda, et ei saa välja tuua erinevusi eri maakondades paiknevate õppeasutuste juhtide hinnangutes järelevalve teostajate teadmiste ja oskuste olulisuse kohta.

Lisaks eelpool analüüsitud oskustele, teadmistele ja kogemustele oli küsitluses osalejatel võimalus välja tuua, mida nad veel peavad oluliseks järelevalve teostajate juures. Antud küsimusele laekus 131 vastust, millest 6 ei omanud sisulist tähendust (vastaja oli märkinud nt kriipsu või punkti). 7 vastajat kirjutas, et ei oska midagi lisada loetelus sisaldunud oskustele ja teadmistele. Kolm inimest tõid välja, et „Meie asutuses järelevalvet teostanud spetsialist oli igati tasemel.“ (Lääne-Viru) ja „Meie järelevalve teostaja oli väga heal tasemel. Ei lisa midagi.“ (Harju, sh Tallinn) ning „Teostatud järelevalve oli läbi viidud korrektselt kogemustega inimeste poolt; kõik vajalikud oskused on nendel olemas; ei soovi midagi lisada.“ (Lääne-Viru).

Siiski lisasid paljud vastajad midagi selle kohta, mida nad ootaksid järelevalve teostajalt (lisa 8 annab ülevaate vastustest). Kõige sagedamini märgiti erapooletust, inimlikkust ja nõustamisoskust.

Kuna ootused järelevalve teostajate oskustele ja kogemustele olid küllaltki kõrged, siis on huvitav analüüsida, millised on hinnangud järelevalve teostajate tegelikele oskustele ja

kogemustele. Küsitluses osalejatel paluti hinnata järelevalve teostajate teadmiste, oskuste ja kogemuste taset kuuepallisel skaalal, kus 6 tähendas seda, et vastav oskus, teadmine või kogemus on suurepärasel tasemel, ning 1 seda, et vastav oskus või kogemus on puudulik.

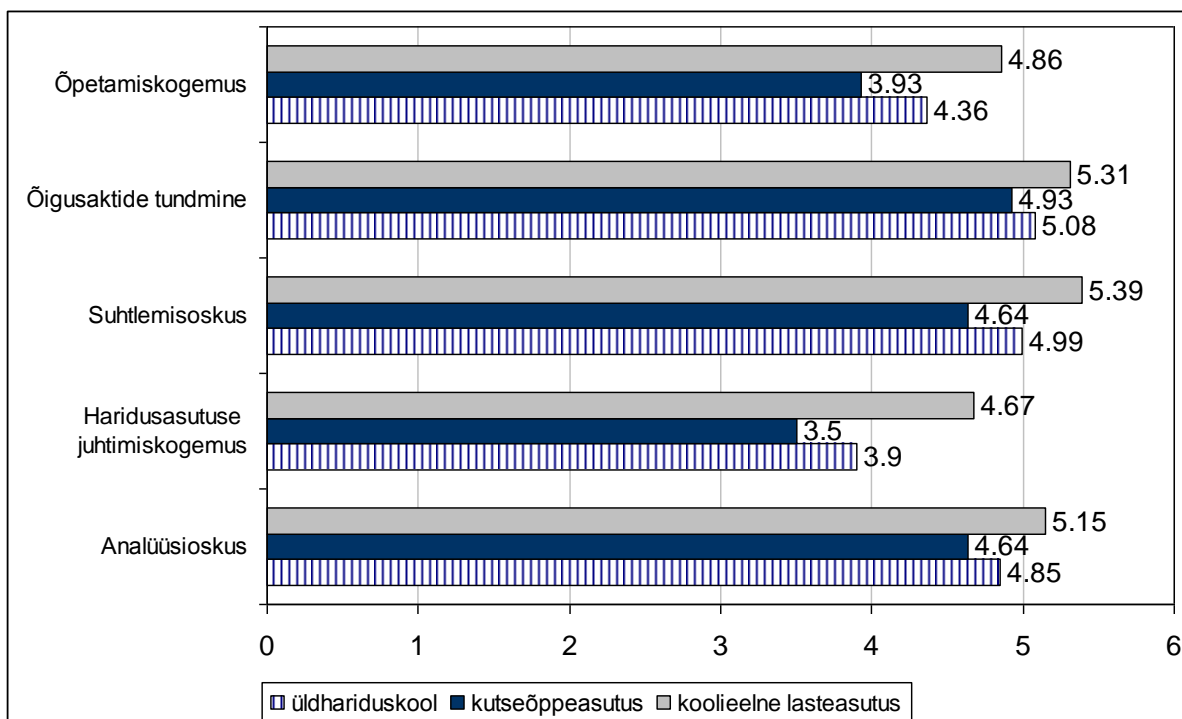

Joonis 3.9. Hinnangud järelevalve teostajate teadmistele, oskustele ja kogemustele

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepärasel tasemel, ja 1, et need on puudulikud.

Jooniselt 3.9. on näha, et üldiselt ollakse järelevalve teostajate ettevalmistusega rahul. Kõige kõrgemalt hinnati järelevalvet teostanud ametnike teadmisi õigusaktide osas. Kõrgeid hinnanguid pälvisid ka suhtlemis- ja analüüsioskus. Positiivselt hinnati ka õpetamiskogemust (hinnang 4,61 näitab, et vastajad hindasid seda kogemust heaks või pigem väga heaks). Kõige madalama hinnangu pälvis haridusasutuse juhtimiskogemus. Samas näitas eelnev analüüs, et haridusasutuse juhtimiskogemuse olemasolu peeti järelevalve teostajal kõige vähem oluliseks.

Analüüsides eri haridusasutuste juhtide hinnanguid (joonis 3.10.) järelevalvet teostava ametniku teadmiste, oskuste ja kogemustele, selgus, et kõikide kogemuste, oskuste ja teadmiste puhul erinesid hinnangud õppeasutuse liikide lõikes olulisel määral. Nii selgus, et koolieelsete lasteasutuste juhtide hinnangud erinevad olulisel määral teiste õppeasutuste juhtide hinnangutest. Järelevalve teostajate analüüsioskuse, haridusasutuse juhtimiskogemuse, suhtlemisoskuse ja õpetamiskogemuse osas on koolieelsete lasteasutuste juhid oluliselt positiivsemal arvamusel kui kutseõppeasutuste ja üldhariduskoolide juhid. Õigusaktide tundmisele antud hinnangutes eristusid koolieelsed lasteasutused üldhariduskoolidest.

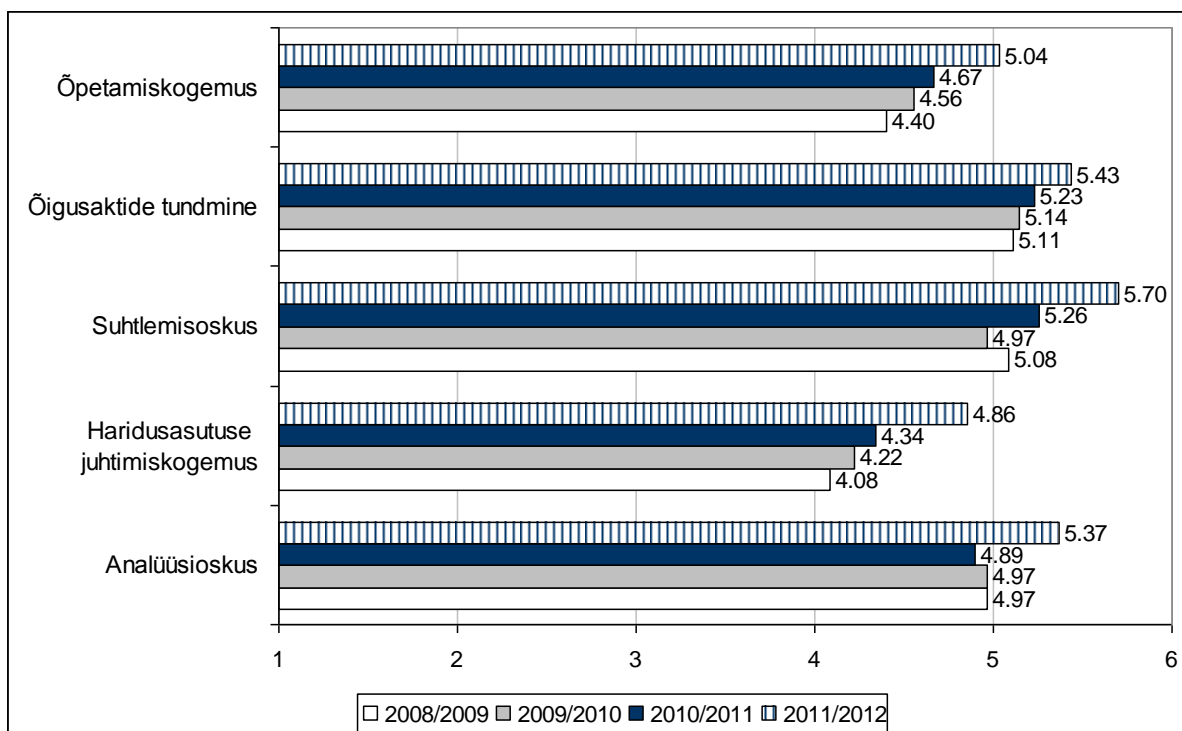
Joonis 3.10. Hinnangud järelevalve teostajate teadmiste, oskustele ja kogemustele õppeasutuste liikide võrdluses

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepärased, ja 1, et need on puudulikud.

Järgnevalt analüüsitakse seda, kas õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalve teostajate oskustele varieeruvad sõltuvalt sellest, mis aastal järelevalve läbi viidi. Joonis 3.11. näitab, et nelja aasta võrdluses on hinnangud järelevalvet teostavate ametnike kompetentsusele stabiilselt tõusnud. Samas tuleb siiski öelda, et muutused pole statistiliselt olulised. Oluliseks saab lugeda vaid erinevusi suhtlemisoskusele antud hinnangutes: 2011/2012. õppeaasta hinnangud on oluliselt kõrgemad kui varasemate aastate hinnangud. Seega võib tõdeda, et järelevalve teostajate suhtlemisoskus on õppeasutuste juhtide arvates oluliselt paranenud, pälvides hinnangu, mille võib lugeda peaaegu suurepäraseks.

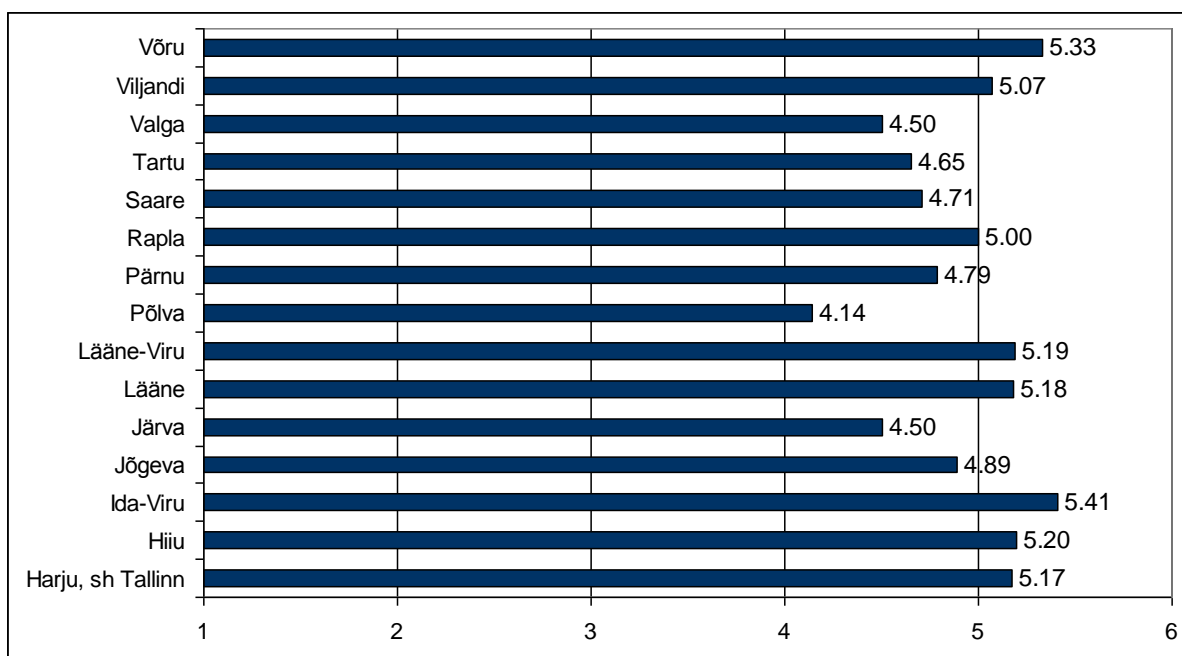
Lisast 9 on näha, et maakonniti esineb olulisi erinevusi arvamustes selle kohta, milline on järelevalvet teostavate ametnike oskuste, teadmiste ja kogemuste tase. Vaid suhtlemisoskuse puhul ei varieerunud hinnangud oluliselt. Järgnevalt vaadeldakse detailsemalt eri maakondade õppeasutuste juhtide poolt antud hinnanguid järelevalveametnike oskustele, teadmiste ja kogemustele.

Jooniselt 3.12. on näha erinevate maakondade õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalvet teostavate ametnike analüüsioskusele. Uuringust selgus, et üldiselt hinnatakse analüüsioskust heaks või väga heaks. Teistest mõnevõrra paremaks pidasid ametnike analüüsioskust Ida-Viru (m=5,41) ja Võru (m=5,33) maakonna õppeasutuste juhid. Madalaima hinnangu andsid analüüsioskusele Põlva maakonna õppeasutuste juhid, kuigi ka nende hinnang (m=4,14) näitab, et nimetatud oskust peetakse pigem heaks.

Joonis 3.11. Hinnangud järelevalvet teostavate ametnike oskustele, teadmistele ja kogemustele (aastate lõikes)

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepäraseks, ja 1, et need on puudulikud.

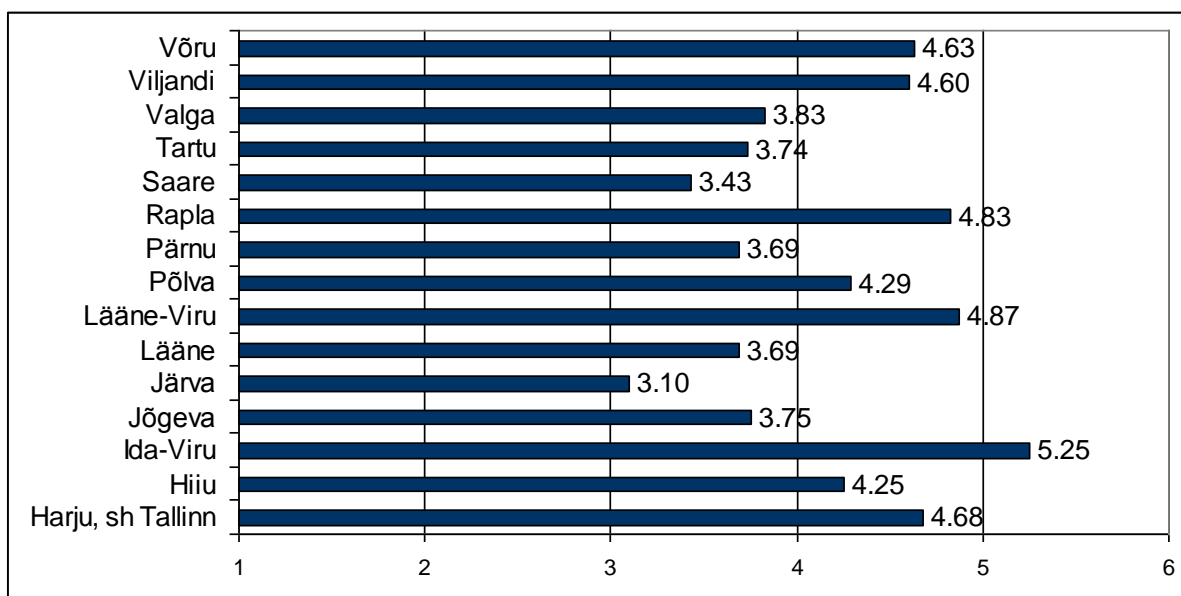

Joonis 3.12. Hinnang järelevalvet teostavate ametnike analüüsisioskusele

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepäraseks, ja 1, et need on puudulikud.

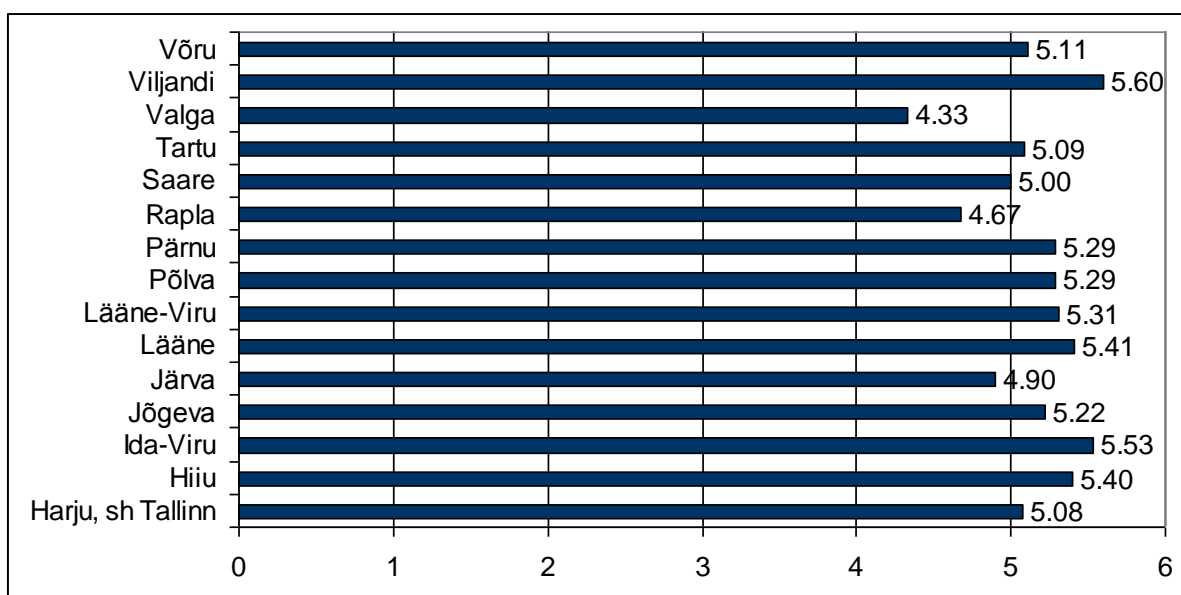
Järelevalvet teostavate ametnike haridusasutuse juhtimiskogemusele (joonis 3.13.) hinnangu andmisel olid erinevate maakondade õppeasutuste juhid küllaltki eri meelt.

Leidus neid maakondi, kus varasemat haridusasutuse juhtimiskogemust peeti väga heaks – nt Ida-Viru (m=5,25). Samas näiteks Järva ja Saare maakonna õppeasutuste juhtide arvates pigem ei olnud järelevalvet teostavate ametnike varasem juhtimiskogemus piisav (hinnang 3,10).

Joonis 3.13. Hinnang järelevalvet teostavate ametnike varasemale haridusasutuse juhtimiskogemusele

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepärased, ja 1, et need on puudulikud.

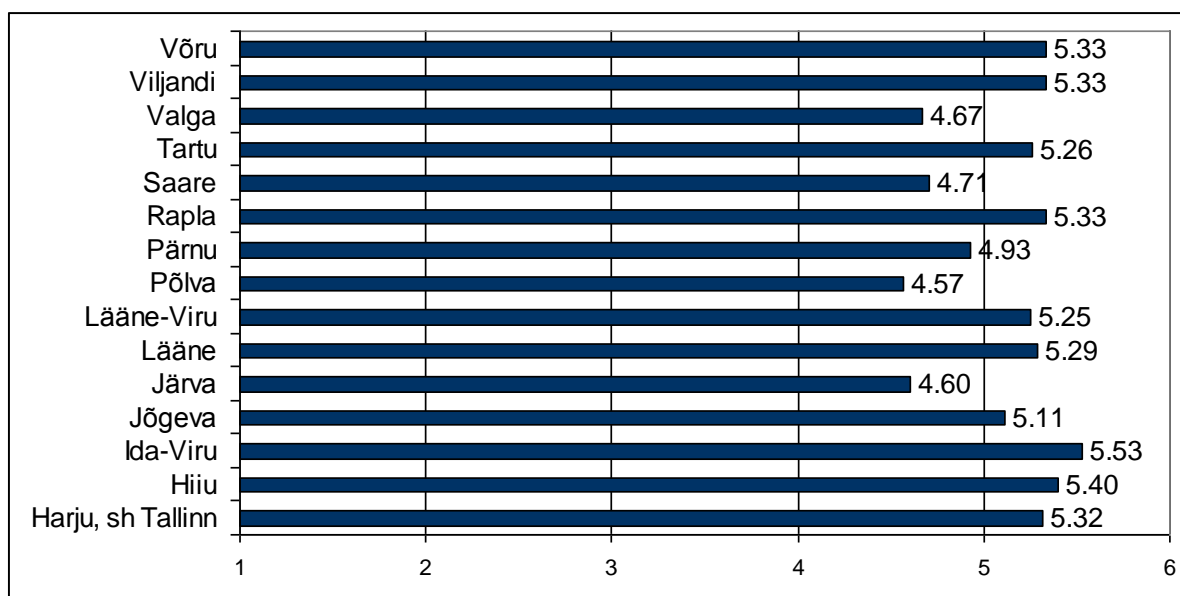
Joonis 3.14. Hinnang järelevalvet teostavate ametnike suhtlemisoskusele

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepärased, ja 1, et need on puudulikud.

Joonisel 3.14. ära toodud hinnangud järelevalvet teostavate ametnike suhtlemisoskusele näitavad, et antud oskust hindavad õppeasutuste juhid väga heaks. Suures osas jäävad hinnangud üle 5,00, mis näitab, et ametnike suhtlemisoskus on õppeasutuste juhtide

arvates väga hea. Kuigi nt Valga, Rapla ja Järva maakonna hinnangud on pisut madalamad (vastavalt 4,33; 4,67 ja 4,90), pole erinevused siiski statistiliselt olulised.

Uuringus osalenud õppeasutuste juhtide hinnangul tunnevad järelevalvet teostanud ametnikud õigusakte väga hästi. Jooniselt 3.15. võib näha, et teatud maakondade esindajad paistavad silma kõrgemate hinnangute poolest (üle 5,00), samas on ka üksikuid maakondi, kus hinnangud on madalamad. Siiski ei saa öelda, et ka hinnangud üle 4,50 oleksid madalad. Seega võib tõdeda, et ametnike ettevalmistus õigusaktide tundmise valdkonnas on väga hea.

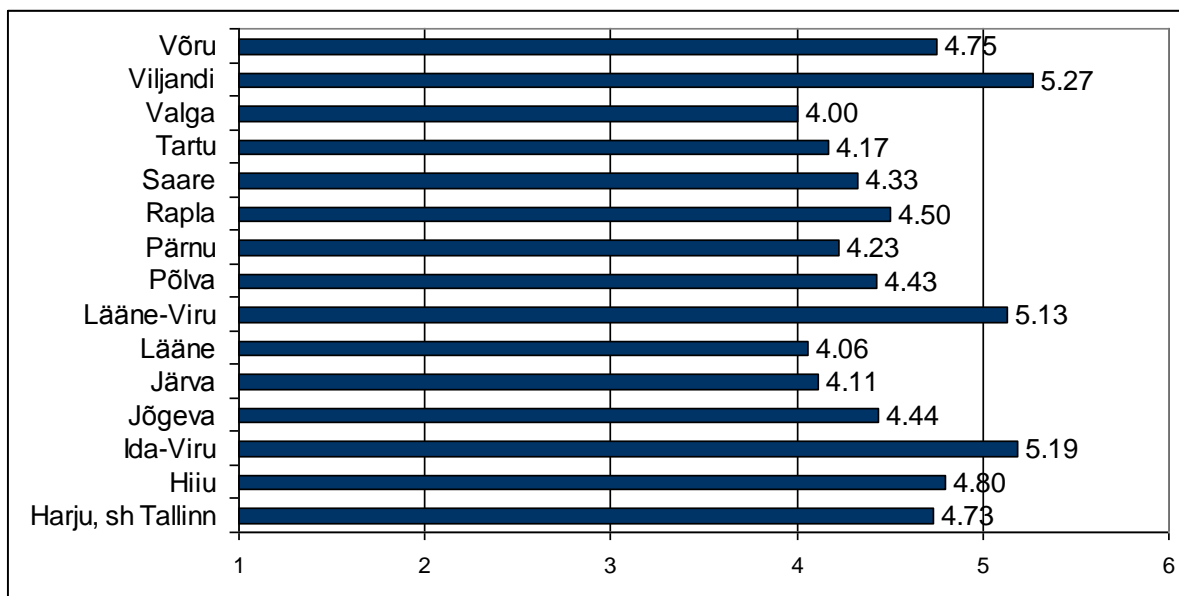

Joonis 3.15. Hinnang järelevalvet teostavate ametnike õigusaktide tundmisele

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepärased, ja 1, et need on puudulikud.

Joonisel 3.16. on ära toodud õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalvet teostavate ametnike õpetamiskogemusele. Üldjoontes võib öelda, et õppeasutuste juhid hindavad järelevalvet teostavate ametnike õpetamiskogemust kas heaks või väga heaks. Kõige kõrgema hinnanguga paistab silma Viljandi maakond (m=5.27). Õpetamiskogemust hindavad väga heaks ka Ida-Viru (m=5.19) ja Lääne-Viru (m=5.13) maakondade õppeasutuste juhid. Oluliselt madalama hinnanguga (kuigi siiski positiivsega) eristuvad Valga ja Lääne maakonnad.

Joonis 3.16. Hinnang järelevalvet teostavate ametnike õpetamiskogemusele

Märkus: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal, kus 6 tähendab, et oskused, teadmised ja kogemused on suurepärased, ja 1, et need on puudulikud.

Ankeedis sisaldus küsimus, kus paluti vastajatel välja tuua, milliseid häid omadusi konkreetses õppeasutuses järelevalvet teostanud ametnikel märgati. Antud küsimusele vastas 112 uuringus osalejat, kellest 8 ei kirjutanud midagi sisulist (märkisid mõne sümboli või ütlesid, et kõik omadused said eelpool hinnatud). Sisulistes vastustes rõhutati kõige enam abivalmidust, sõbralikkust, inimlikkust ja heatahtlikkust. Tabel 3.1. esitab loetelu vastustest grupeerituna maakondade lõikes.

Tabel 3.1. Positiivsed omadused, mille olemasolu rõhutati järelevalvet teostanud ametnike puhul

<ul style="list-style-type: none"> • Ajakasutus oli väga hea (planeerimine) ja suurepärase koostöö õppeasutusega. • Avatud ja heatahtlik, ei otsinud vigu, arvestas selgitustega, enesekindel. • Avatus, heatahtlikkus, positiivsus. • Hea nõuandja. • Inimlik, heatahtlik, nõudlik, sõbralik, nõuandev. • Inimlikkus, hoolivus, heatahtlikkus, rangus, kompetentsus, erapooletus, lugupidamine kontrollitavatesse. • Kohanemine antud keskkonnaga, tolerantsus ja avatus suhtlemisel. Oskus objektiivselt hinnata olukorda ja keskkonda, ilma oma isikliku arvamuse pealesurumiseta. • Korrektne, kiire ja kõikide aega austav. • Kõik on juba mainitud eelmises punktis. • Meeldiv kõnemaneeer ja tämber. Kannatlikkus, närvitsemise puudumine. Täpsus, kellaegadest kinnipidamine. • Meeldiv oli tõdeda mõistvat ja arusaavat suhtlemist ning kaasamõtlemist! 	Harju, sh Tallinn
---	-------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Meeskonnatöö oskus. • Mõistev, rahulik suhtumine. • Mõistmine, kannatlikkus. • Naljase ja nõuannete jagamine. • Olenemata sellest, et nad valdkonnaga polnud enne tegelenud, selgitasime kohapeal praktika vastavust õigusaktidele ja koostöö sujus meeldivalt. • Oli väga hea suhtleja ja koostöö sujus suurepäraselt. Leides puudusi, tundis huvi põhjuste vastu ja andis asjatundlikku nõu, kuidas ebakõlasid korda saada. • Oskus oma eksimusi tunnistada. • Oskus teha objektiivseid järeldusi. • Pikaajaline staaž järelevalve läbiviimisel. • Punktuaalne, õiglane, avameelne. • Põhjalik, printsipiaalne. • Rahulik, põhjalik. • Sõbralik, heatahtlik. • Sõbralikkus ja intelligentsus, rahulikkus. • Terviku nägemise oskus. Seoste loomise oskus. • Väga meeldiv inimene, kes oma olekuga suutis maandada pinged ja ärevuse, mille tulemuseks oli asjalik koostöö. • Väga mõistev suhtumine, hästi toetav. • Väga toetav suhtlemine ning oskus mitte tekitada pingeid töökollektiivis seoses järelevalve läbiviimisega. • Äraakuulamisoskus, hea eeltöö, koostöötähe. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Olid väga heatahtlikud suhtlejad. • Rahulikud. • Väga mõistev suhtumine kõigesse! 	Hiu
<ul style="list-style-type: none"> • Heatahtlik, mõistev, nõudlik. • Kompetentsus. • Korrektsus. • Rahulolu tööga. • Ta oli väga hea, täpne ja rahulik. 	Ida-Viru
<ul style="list-style-type: none"> • Kompromissivalmidus, oskus ja valmidus vastaspoolt kuulata ja arvestada. • Oskus motiveerida, hea puhul kiita ja kehva puhul nõu anda. • Viisakas ja positiivne inimene. 	Jõgeva
<ul style="list-style-type: none"> • Heatahtlik. • Järelevalve teostati mõistliku aja jooksul. Järelevalve õiendiga oli võimalik enne kinnitamist tutvuda. • Sihikindlus, rahulikkus ning täpsus. • Sümpaatsed ja mõistvad, koostöö sujus rahulikus ja töises õhkkonnas. 	Järva

<ul style="list-style-type: none"> • Ei olnud vaenulikud (seda on ette tulnud). • Heatahtlik ja pingevaba suhtlemine. • Inimlikkus (2 korda). • Kooli toetav, julgustav. • Puuduste avastamisel leiti üheskoos võimalused nende kõrvaldamiseks. Heatahtlik suhtumine. • Rõhutan veel kord head suhtlemisuskust. • Sõbralikkus, head nõuanded, positiivne hoiak, kiitmine. • Sõbralikud ja nõuandvad, juhivad vigadele tähelepanu ja pakuvad lahendusi. • Väga hea suhtumine, kõik oli meeldiv ja arusaadav. 	Lääne
<ul style="list-style-type: none"> • Heatahtlik suhtumine, paikkonna ja õpilaskontingendiga arvestamine. • Inimlikkus ja heatahtlikkus. • Konkreetsus. • Konkreetsus, nõustamisuskus. • Peale korrektsuse vastas meie küsimustele ning andis head nõu arengut puudutavate dokumentide väljatöötamise järjestusele. • Positiivsust, otsekoheust, järjepidevust. • Põhjalikkus, täpsus, korrektsus. • Püüdsid üksteist tasakaalustada ja korrale kutsuda. • Selgitas, juhendas, julgustas. 	Lääne-Viru
<ul style="list-style-type: none"> • Hoolivus. • Inimlik, oskus märgata head/vead. • Kannatlikkust oma tööd tehes. • Koolijuhhi kogemus. • Koostöövalmidus. 	Põlva
<ul style="list-style-type: none"> • Abivalmis. • Ametnik oli mõistev, koostööaldis ja ametialaselt asjatundlik. • Inimlikkus. • Meeldiv inimene ja sõbralik. • Toetamine ja julgustamine, sõbralikkus, heatahtlikkus. 	Pärnu
<ul style="list-style-type: none"> • Kiire ja konkreetne, abivalmis, koos analüüsiga andis ka teadmise, kuidas vajakajäämisi parandada. • Positiivne suhtumine asutusse tervikuna. • Täpsus. 	Rapla
<ul style="list-style-type: none"> • Heatahtlikkus ja positiivsus. • Positiivsus. • Tegi oma tööd rahulikult. Oli meeldiva suhtumisega. 	Saare

<ul style="list-style-type: none"> • Ei väsi kordamast: erapooletud, rahulikud, õiglased ja heatahtlikud inimesed! • Elukogemus, maal elavate inimeste mõistmine. • Nad olid heasoovlikud ja andsid ka head nõu. Küsimuse "haridusametuse juhtimiskogemus ja õpetamiskogemus" on mul hinnatud "heaga", kuid tegelikult ma ei tea nende kogemust. • Oskuslik nõustamine. • Rahu, positiivne suhtumine ja suhtlemine, lugupidav suhtlemine. • Sõbralik suhtlus. • Sõbralikkus ja enda ümberhäälestamisoskus, st teisele tasandile laskumine. • Töövõime. • Väga kohusetundlikud. • Äraakuulamisoskus, nõustamisoskus edaspidiseks töö parendamiseks. 	Tartu
<ul style="list-style-type: none"> • Sõbralikkus suhtlemisel. 	Valga
<ul style="list-style-type: none"> • Toetav suhtumine. Oli selgelt tunda, et ei tulnud lihtsalt kontrollima ja ettekirjutusi tegema. Anti ka nõu. Tekkis dialoog, selgitamine, mõistmine, konstruktiivne kriitika. • Arusaamine konkreetse kooli tegevusloogikast. • Empaatia, oskus välja tuua positiivset. • Kuna ma ametnikke ei tunne, siis on nende hindamine puht subjektiivne. • Sõbralik. • Ta oli hästi tähelepanelik. Suhtlemisoskus suurepärase, ta oskas maandada töötajate pingeid, kui neid küsitles. • Toetav, abistav. • Tähelepanelik, viisakas, heatahtlik, täpne. 	Viljandi
<ul style="list-style-type: none"> • Konkreetne, empaatiavõimeline, aus, õiglane. 	Võru

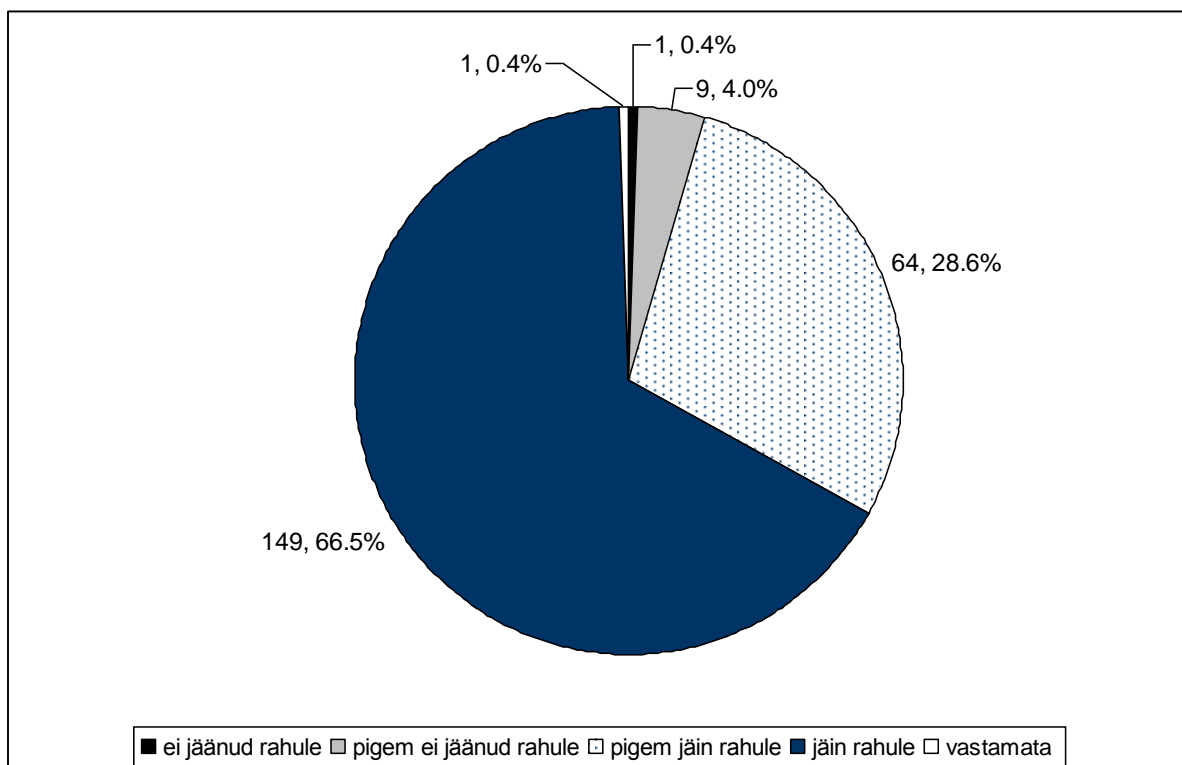
Lisaks konkreetsete omaduste mainimisele olid mõned uuringus osalejad kirjutanud pigem kommentaare. Eelkõige tekitas küsimusi juhtimis- ja õpetamiskogemuse hindamine:

- „Kuidas kool saab anda hinnangu järelevalvet teostanud ametniku haridusametuse juhtimiskogemusele ja õpetamiskogemusele?“
- „Tegelikult ma ei tea, kas ta on asutust juhtinud“
- „Ei ole õrna aimu, kas ametnikul oli juhtimis- ja õpetamiskogemus“
- „Ei oska hinnata haridusametuse juhtimis- ja õpetamiskogemust“
- „Ei oska kommenteerida eelnevaid küsimusi: järelevalvet teostava inimese haridusametuse juhtimise kogemuse ega ka õpetamiskogemuse kohta.“

Üks inimene avaldas arvamust, et kuna ta ametnikke ei tunne, siis on nende hindamine puht subjektiivne.

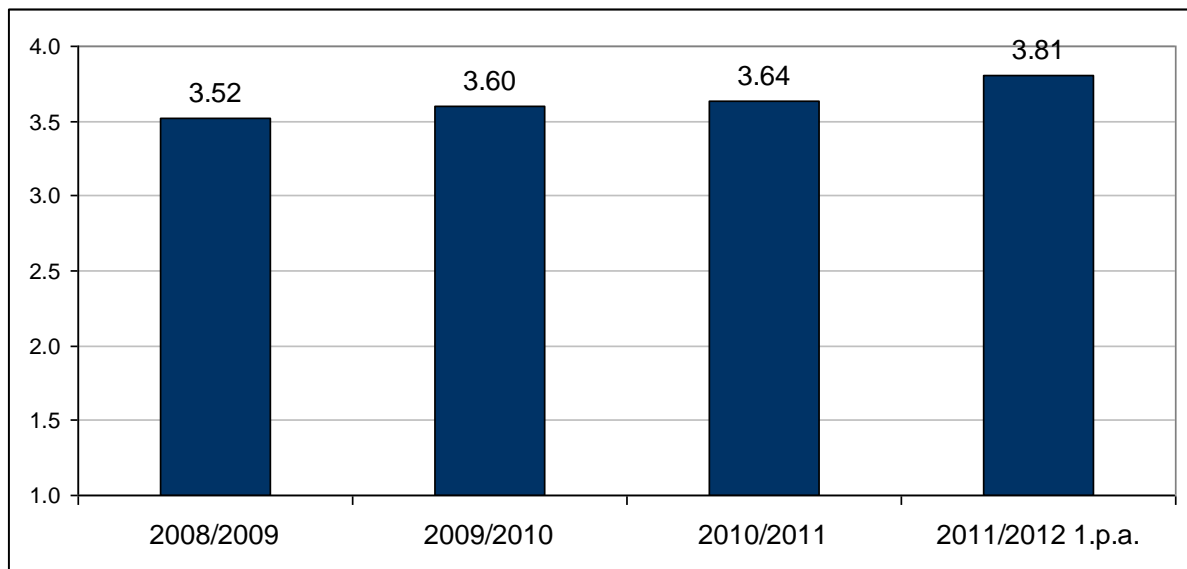
4. Rahulolu järelevalve protsessiga

Rahulolu järelevalve läbiviimise protsessiga oli üldiselt kõrge. 4-pallisel skaalal anti keskmiseks hinnanguks 3,62, st 149 vastajat 224st (s.o 66,5% valimist) jäid rahule järelevalve läbiviimise protsessiga ning 28,6% vastajatest jäi pigem rahule (vt joonis 4.1.). 9 vastajat pigem ei jäänud järelevalve läbiviimise protsessiga rahule ning täiesti rahulolematu oli 1 vastaja. Seega tuleb tõdeda, et haridusasutuste juhid jäid järelevalve protsessi läbiviimisega rahule.

Joonis 4.1. Rahulolu järelevalve läbiviimise protsessiga tervikuna (N, %)

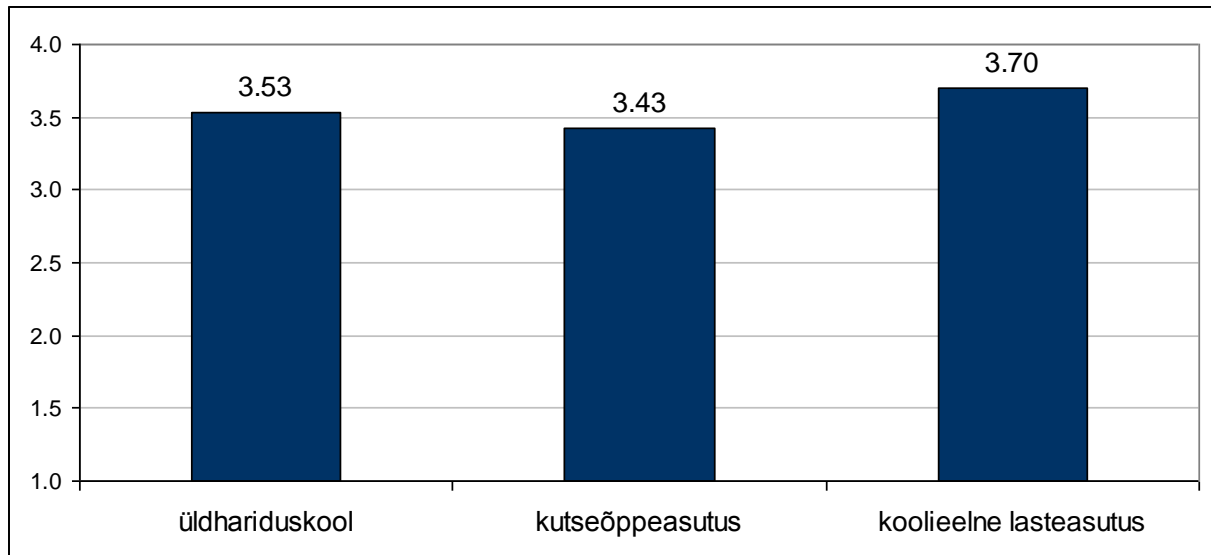
Hinnang järelevalve läbiviimise protsessile tervikuna on aastate lõikes olnud küllaltki sarnane. Jooniselt 4.2. võib märgata hinnangutes teatud kasvutendentsi, kuid statistilises mõttes pole erinevused siiski märkimisväärsed.

Joonis 4.2. Rahulolu järelevalve läbiviimise protsessiga tervikuna (aastate võrdlus)

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et ei jäänud rahule, ja 4, et jäädki rahule.

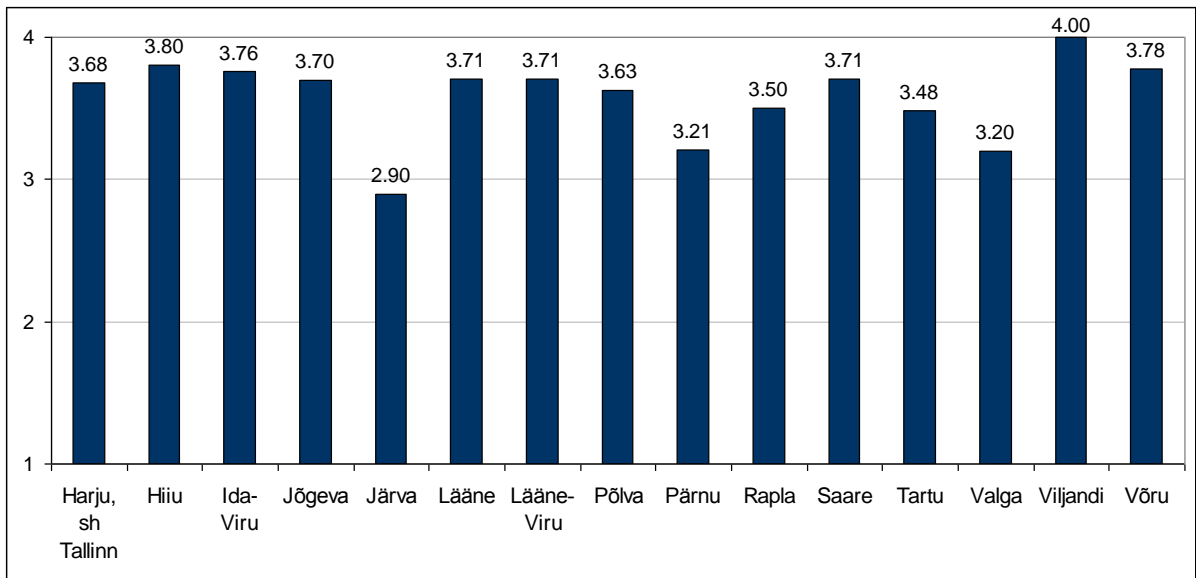
Ka eri õppeasutuste lõikes (joonis 4.3.) pole võimalik olulisi erinevusi esile tuua. Kuigi kutseõppeasutuste juhtide rahulolu on mõnevõrra madalam kui üldhariduskoolide ja koolieelsete lasteasutuste juhtide rahulolu, pole erinevused siiski märgatavad.

Joonis 4.3. Rahulolu järelevalve protsessiga tervikuna (õppeasutuse liikide lõikes)

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et ei jäänud rahule, ja 4, et jäädki rahule.

Maakondade võrdlus on ära toodud joonisel 4.4. Jooniselt on näha, et üldiselt on rahulolu järelevalve läbiviimise protsessiga küllaltki kõrge. Eriti kõrge on rahulolu Viljandimaal, kus hinnanguks on antud maksimum. Samas on piirkondi, kus rahulolu ei ole ülemäära kõrge – nt Järvamaa (hinnang 2.90) ning Pärnu- ja Valgamaa (hinnangud vastavalt 3.21 ja 3.20).

Joonis 4.4. Rahulolu järelevalve protsessi kui tervikuga maakondade võrdluses

Märkus: Hinnangud on antud 4-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et ei jäänud rahule, ja 4, et jäädi rahule.

Õppeasutuste juhtidel oli võimalik välja tuua, mida nende arvates peaks tegema selleks, et parendada riikliku järelevalve läbiviimise protsessi. Antud küsimusele vastas 143 uuringus osalejat, kellest 6 sisulist vastust ei andnud, ning 13 leidis, et neil ei ole ettepanekuid. Sealjuures üks inimene märkis, et tal ei ole ettepanekuid, kuna endal on juhtimiskogemust vähe. Üheksa inimest leidis, et kõik oli korras.

Valdavalt olid ettepanekud positiivsed, kuid esines ka kriitilisi vastuseid (nt "Mõttetu aja- ja energiaraiskamine"). Peamised parendusettepanekud puudutasid ametnike kompetentsust, isiksuseomadusi ning suhtumist. Samuti oli ettepanekuid, mis puudutasid järelevalve sisu (nt temaatika, nõustamine versus kontrollimine). Ettepanekud järelevalve protsessi parendamiseks on toodud lisa 10.

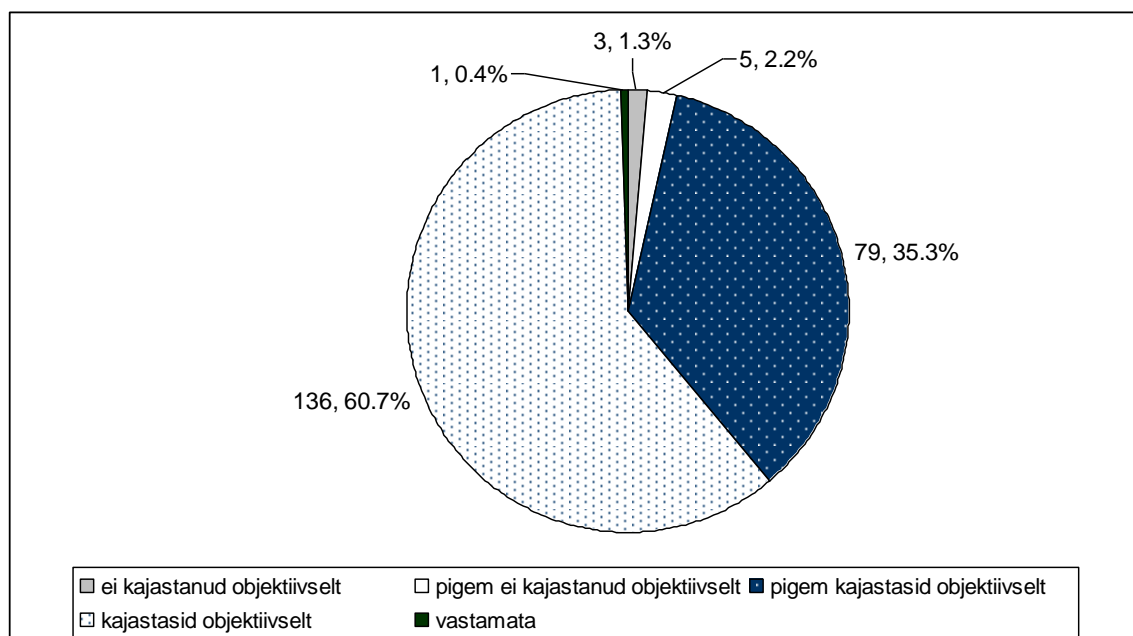
5. Hinnangud järelevalve protsessi lõpetamisele ja tulemustele

Analüüsid seda, kas järelevalve tulemuste vormistamisel lähtuti määruses kehtestatud tähtaegadest, selgus, et antud valdkonnas probleeme ei esinenud. 215 vastajat (96%) vastas, et tulemused vormistati õigeaegselt, 6 ei mäletanud või ei osanud öelda ning vaid 2 vastajat (0,9%) leidis, et tulemuste vormistamisel ei lähtunud ettenähtud tähtaegadest. Uuringus osalejatest kaks olid jätnud antud küsimusele vastamata.

Õppeasutuste juhtidelt küsiti arvamust, kuivõrd arvestati õiendi koostamisel nendepoolsete täiendavate parandustega, mis puudutasid õiendi faktivigu. Ka selles küsimuses pole suuri probleeme märgata. Nii vastas 194 inimest (86,6% valimist), et nende ettepanekutega arvestati. 25 vastajat (11,2%) leidis, et nende ettepanekutega arvestati osaliselt. Vaid kolm uuringus osalejat väitis, et nende ettepanekutega ei arvestatud. Üks õppeasutuse juht vastas, et õiendi projekti ei esitatud õppeasutusele tutvumiseks. Antud küsimusele jättis vastamata üks inimene.

Neil, kes leidsid, et parandustega ei arvestatud, oli võimalus seda kommenteerida. Seda võimalust kasutas 13 inimest (vt lisa 11). Vastustes toodi välja, et parandustega arvestati osaliselt, kuid viidati ka järelevalve teostaja isiksuseomadustele ja hoiakutele.

Järgnevalt analüüsitakse seda, kuivõrd kajastasid järelevalve tulemused õppeasutuste juhtide arvates tegelikku olukorda õppeasutuses. Joonisel 5.1. on esitatud vastajate hinnangud. 136 vastajat 224-st (62%) leidsid, et tulemused kajastasid objektiivselt tegelikku olukorda, ning 79 vastajat (35%) arvasid, et järelevalve tulemused pigem kajastasid olukorda objektiivselt. Kriitiliselt meelesstatuid oli suhteliselt vähe - 5 vastajat (2% valimist) arvas, et järelevalve tulemused pigem ei kajastanud õppeasutuses valitsevat olukorda objektiivselt. Kolm haridusasutuse juhti leidsid, et järelevalve tulemused ei kajastanud objektiivselt nende asutuses valitsevat olukorda.

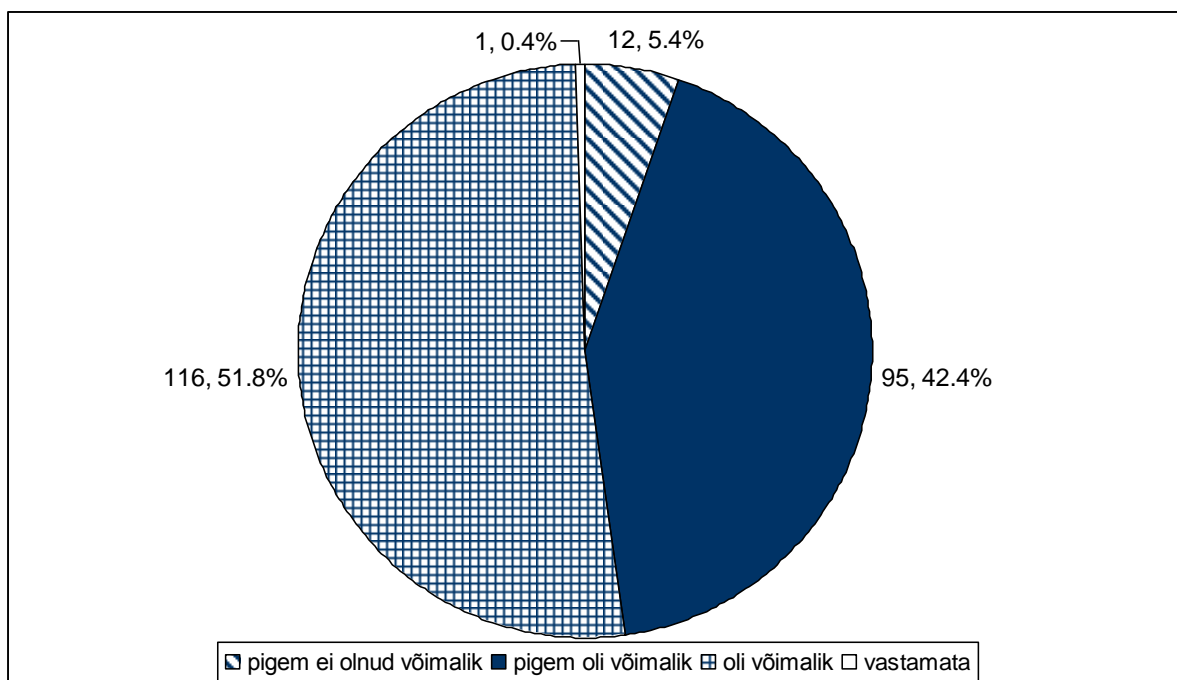

Joonis 5.1. Hinnangud sellele, kuivõrd kajastasid järelevalve tulemused õppeasutuse tegelikku olukorda (N; %)

Kommentaare järelevalve tulemuste objektiivsuse kohta esitati uuringus osalejate poolt küllaltki palju. Neist mitmed (5 inimest) siiski sisulisi vastuseid kirja ei pannud. Kuna üldine arvamus oli, et järelevalve tulemused peegeldasid tegelikkust küllaltki hästi või väga hästi, siis valdav enamus kommentaaridest kinnitas seda seisukohta. Siiski esineb ka üksikuid kriitilisemaid seisukohavõtte. Kommentaaridega saab tutvuda lisa 12.

Õppeasutuste juhtidelt küsiti, kuivõrd oli järelevalve määruse alusel võimalik koguda prioriteetse valdkonna kohta asjakohast teavet. Keskmine hinnang 3,47 näitab, et vastajad leidsid, et info kogumine oli pigem võimalik või võimalik. Järgnev joonis 5.2. annab ülevaate vastuste sagedusjaotusest. Jooniselt on näha, et 53% vastajatest leidsid, et määruse alusel oli võimalik koguda prioriteetse valdkonna kohta asjakohast teavet, ning 42% vastajatest leidsid, et see oli pigem võimalik. 12 vastajat (5% valimist) oli seisukohal, et vastav teabekogumine polnud pigem võimalik.

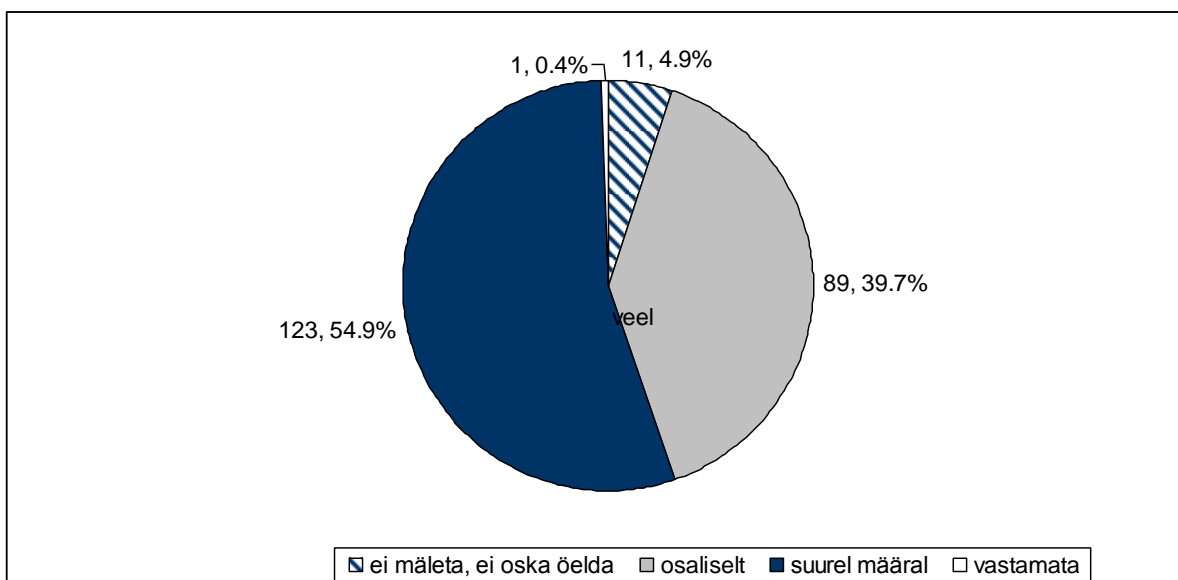
Joonis 5.2. Hinnangud järelevalve määruse alusel prioriteetse valdkonna kohta teabe kogumise võimalikkusele (N; %)

Järgnevalt analüüsitakse sama küsimust erinevate õppeasutuste liikide kohta, et tuvastada siin võimalikke erisusi. Tabelist 5.1. on näha, et üldhariduskoolide esindajad olid antud küsimuse suhtes kriitilisemalt meelestatud kui näiteks kutseõppeasutuste ja koolieelsete lasteasutuste juhid. Siiski tuleb tõdeda, et hinnangutes suuri erinevusi ei esinenud.

Tabel 5.1. Hinnangud järelevalve määruse alusel prioriteetse valdkonna kohta teabe kogumise võimalikkusele (õppeasutuste võrdlus)

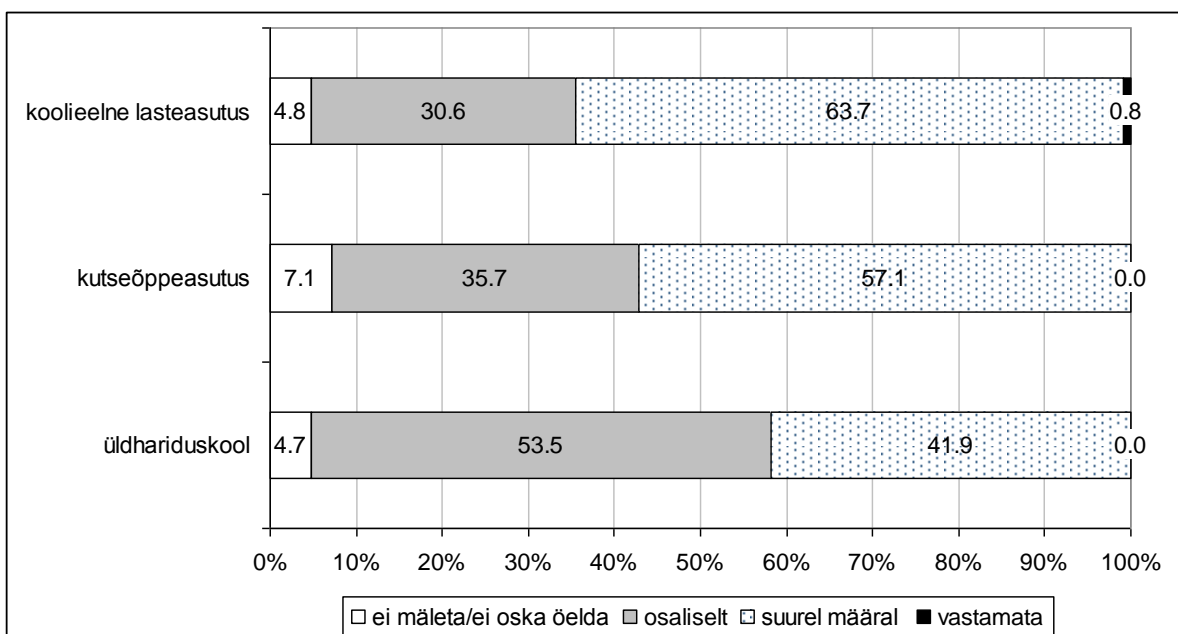
	Üldhariduskool		Kutseõppeasutus		Koolieelne lasteasutus	
	N	%	N	%	N	%
Ei olnud võimalik	0	0	0	0	0	0
Pigem ei olnud võimalik	6	7,0	0	0	6	4,8
Pigem oli võimalik	46	53,5	6	42,9	43	34,7
Oli võimalik	33	38,4	8	57,1	75	60,5
Vastamata	1	1,2	0	0	0	0

Uuringust selgus, et temaatilise järelevalve tulemusi kasutati õppeasutuse arendustegevuses küllaltki suurel määral. Vastuste sagedusjaotuse analüüs võimaldab antud küsimusest saada parema ülevaate. Jooniselt 5.3. on näha, et neid õppeasutusi, kes kasutasid järelevalve tulemusi osaliselt, oli vastajate seas 89 (40%). Õppeasutuste arv, kus kasutati järelevalve tulemusi suurel määral, oli aga veelgi suurem – 123 (55% valimist). 11 õppeasutuse juhti ei osanud antud küsimusele vastata. Samas on tähelepanuväärne see, et küsitletute seas ei esinenud õppeasutusi, kus poleks järelevalve tulemusi arendustegevuses üldse kasutatud.

Joonis 5.3. Hinnang sellele, kui suurel määral kasutati õppeasutustes temaatilise järelvalve tulemusi õppeasutuse arendustegevuses (N; %)

Võrreldes õppeasutusi omavahel, võib järeldada, et kõige enam on arendustegevuses järelvalve tulemusi kasutatud koolieelsetes lasteasutustes. Suurel määral on tulemusi arendustegevuses kasutatud 63,7%-s koolieelsetest lasteasutustest. Kutseõppeasutustest on suurel määral kasutatud järelvalve tulemusi arendustegevuses 57,1%. Üldhariduskoolides on kasutatud järelvalve tulemusi suurel määral 41,9% ja osaliselt 53,5% (vt joonis 5.4.).

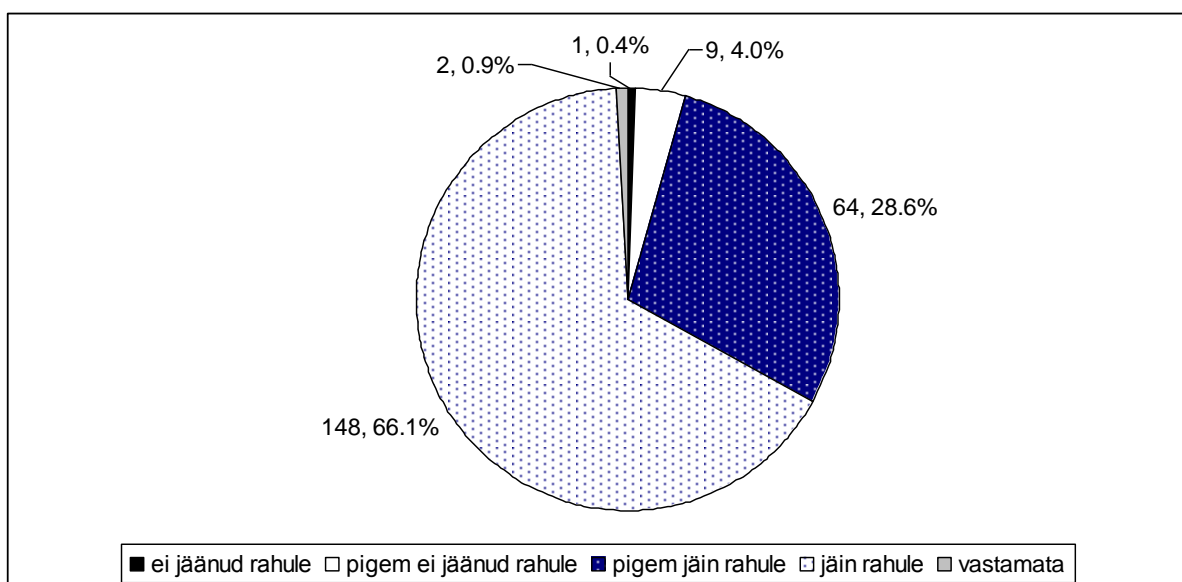
Joonis 5.4. Temaatilise järelvalve tulemuste kasutamine õppeasutuse arendustegevuses

Uuringus osalejatel paluti täpsustada, kuidas nad kasutasid järelvalve tulemusi edasises arendustegevuses. Antud küsimusele vastas 99 õppeasutuse juhti. Mõned vastused olid küllaltki lakoonilised (nt "arvestasime tulemustega"), kuid oli ka vastuseid, mis tõid välja, et

erinevatel põhjustel siiski tulemustega ei arvestatud. Paljud vastajatest tõid aga välja konkreetseid valdkondi, kus nad said järelevalve tulemusi kasutada. Nii mainiti näiteks mitmel korral arengukava koostamist või korrigeerimist, koolitustegevuse planeerimist, dokumentide korrastamist jmt. Ülevaade vastustest on toodud lisa 13.

Küsimusele, kuivõrd jäadi rahule õppeasutuses läbi viidud temaatilise järelevalvega tervikuna, vastati küllaltki positiivselt. 4-pallisel skaalal kujunes hinnanguks 3,62, mis tähendab, et temaatilise järelevalvega jäadi pigem rahule või rahule.

Jooniselt 5.5. on näha, et uuringus osalenud õppeasutustest 148s (66% valimist) jäadi rahule temaatilise järelevalvega tervikuna ning 64 (ehk 29%) asutuses jäadi pigem rahule. Vaid 9 õppeasutuses pigem ei jäädud temaatilise järelevalvega rahule ning rahule ei jäänud üks õppeasutus.

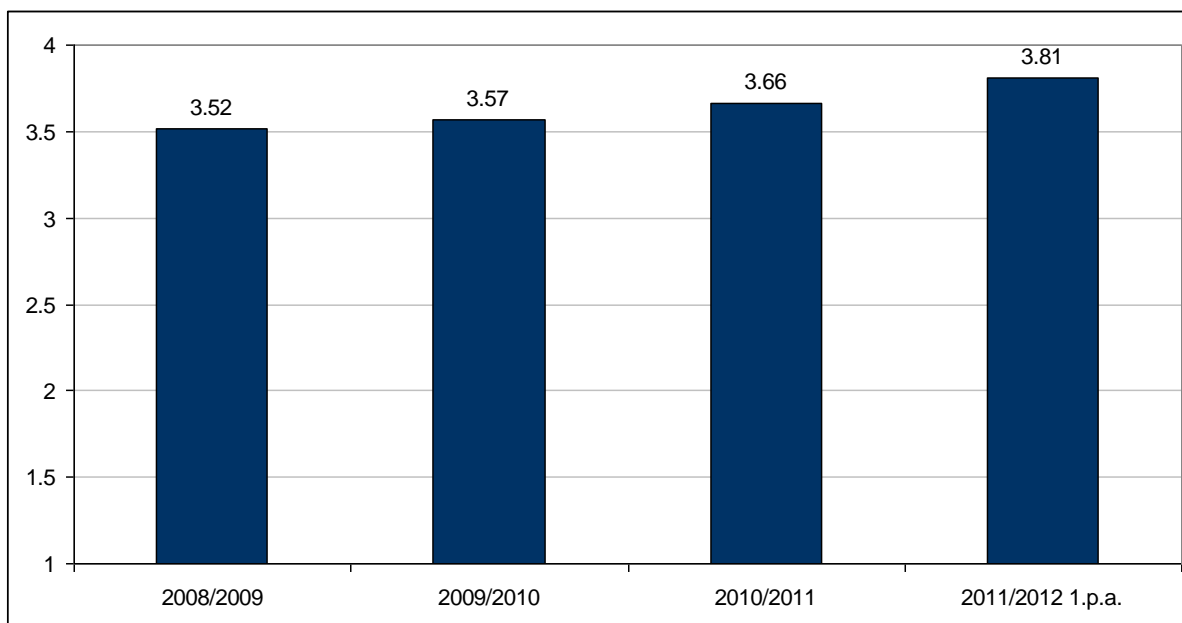
Joonis 5.5. Rahulolu temaatilise järelevalvega tervikuna (N, %)

Analüüsid rahulolu õppeasutuste liikide lõikes (tabel 5.2.), võib näha, et rahulolevaid vastajaid on koolieelsete lasteasutuste seas kõige enam (74,2% lasteaedadest jäid temaatilise järelevalvega rahule). Üldhariduskoolidest oli 66% järelevalvega rahul ning kutseõppeasutustest olid pooled rahul temaatilise järelevalvega. Seega võib tõdeda, et suures osas jäadi temaatilise järelevalvega pigem rahule ning rahulolematuid oli pisut enam kutseõppeasutustes ja kõige vähem koolieelsetes lasteasutustes.

Tabel 5.2. Rahulolu temaatilise järelevalvega tervikuna (õppeasutused, %)

	Üldhariduskool	Kutseõppeasutus	Koolieelne lasteasutus
Ei jäänud rahule	0,4	0,0	0,8
Pigem ei jäänud rahule	4,0	7,1	2,4
Pigem jäin rahule	28,6	42,9	21,0
Jäin rahule	66,1	50,0	74,2
Vastamata	0,9	0,0	1,6

Samuti analüüsi, kuidas on eri aastatel temaatilise järelevalve läbinud õppeasutustes jäädud sellega tervikuna rahule. Tulemusi peegeldab joonis 5.6. Kuigi on märgata, et rahulolu on mõnevõrra kasvanud, selgus siiski, et erinevused pole siiski olulised. Üldiselt on rahulolu temaatilise järelevalvega kõrge.

Joonis 5.6. Rahulolu temaatilise järelevalvega aastate võrdluses

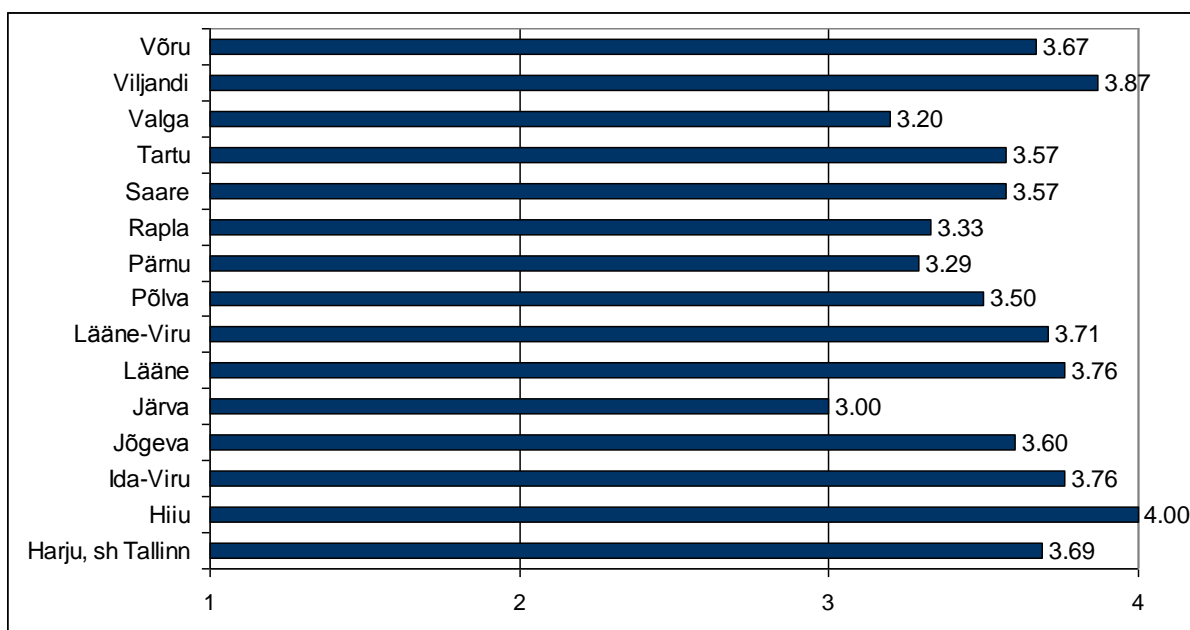
Märkus: Rahulolu on väljendatud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et ei jäänud rahule, ja „4“, et jäädi rahule.

Tabel 5.3. Rahulolu temaatilise järelevalvega maakondade võrdluses

	M	N	SD
Harju, sh Tallinn	3,69	59	.53
Hiiu	4,00	5	.00
Ida-Viru	3,76	17	.56
Jõgeva	3,60	10	.52
Järva	3,00	10	.67
Lääne	3,76	17	.44
Lääne-Viru	3,71	17	.47
Põlva	3,50	8	.53
Pärnu	3,29	14	.73
Rapla	3,33	6	1.21
Saare	3,57	7	.79
Tartu	3,57	23	.51
Valga	3,20	5	.84
Viljandi	3,87	15	.35
Võru	3,67	9	.50

Märkus: Rahulolu on väljendatud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et ei jäänud rahule, ja „4“, et jäädi rahule.

Maakondade lõikes on hinnangud esitatud tabelis 5.3. ja joonisel 5.7. Analüüsid hinnanguid rahulolule, võib öelda, et maakondade vahel on erinevusi, kuid need ei ole väga suured. Üks madalamaid hinnanguid on Järva maakonnas paiknevates õppeasutustes. Kuid siin tuleb siiski silmas pida, et keskmine hinnang „3“ näitab, et õppeasutused on temaatilise järelevalvega pigem rahul. Kõige kõrgem on rahulolu Hiiumaal.

Joonis 5.7. Rahulolu temaatilise järelevalvega (maakondade võrdlus)

Märkus: Rahulolu on väljendatud 4-pallisel skaalal, kus „1“ tähendab, et ei jäänud rahule, ja „4“, et jääd rahule.

Neil uuringus osalejatel, kes ei jäänud järelevalvega rahule, oli võimalus põhjendada, millega nad rahule ei jäänud. Küsimusele vastajaid ei olnud palju. Vastanutest 12 märkisid, et nad jäid järelevalvega rahule. Siiski oli neid, kes leidsid järelevalves midagi problemaatilist ning pidasid õigeks selle ka välja tuua. Märkused olid järgmised:

- Järelevalvaja oli ebakompetentne kutsehariduse valdkonnas.
- Järelevalve teostaja (kes ei ole milleski süüdi) täidab seadust, mis on elule ammu jalgu jäänud.
- Kooli tasandil ok. Leian, et järelevalve tulemused tuleks aga üldistada, leitud puudustest teavitada teisi koole ja peaks toimuma ka koolide "koolitamine".
- Kordan veel, et protsess oli korrektne, kuid kontrollimise teema oli vaieldav.
- Liiga kitsas teema, ei kajasta tervikpilti. Subjektiivne.
- Meie jaoks ei olnud teatud seisukohad arusaadavad, oleksime tahtnud sel teemal vestelda.
- Tekitas töös suuri pingeid.
- Puudus konstruktiivne dialoog.
- Rahulolematust tekitas olukord, et just sel ajal oli 7 kvalifikatsioonita töötajat, mis tulenes eriolukorrast asutuses.
- Tekitas väga närvilise keskkonna ja õpetajasse suhtuti väga halvasti.
- Tulemused ei kajastanud muutusi alates eelmisest järelevalvest.
- Tundus, et järelevalvet teostati isikute, mitte õppeasutuse tegevuse tasandil.

Kuna õppeasutuste hindamisvorme on erinevaid, siis paluti uuringus osalejatel hinnata, kui oluliseks peetakse erinevaid hindamistegevusi õppeasutuse arengu seisukohalt. Tabelist 5.4. on näha, et teistest olulisemaks peetakse sisehindamist (hinnang on 4-pallisel skaalal 3,27). Kompleksse järelvalve olulisust hinnati kõige madalamalt (hinnang jäi alla 2, mis näitab, et kooli arengu seisukohalt vaadatuna see hindamisvorm pigem ei ole oluline).

Tabel 5.4. Erinevate hindamistegevuste olulisus õppeasutuste jaoks

Hindamistegevus	M	N	SD
Kompleksne järelvalve (nagu seda tehti aastani 2006)	1,96	208	.89
Temaatiline järelvalve	3,07	222	.81
Sisehindamine	3,27	217	.79
Sisehindamise nõustamine	3,07	214	.93

Märkus: Hinnangud on antud skaalal 1 kuni 4, kus 1 tähendab, et vastav hindamistegevus pole oluline, ja 4, et see on oluline.

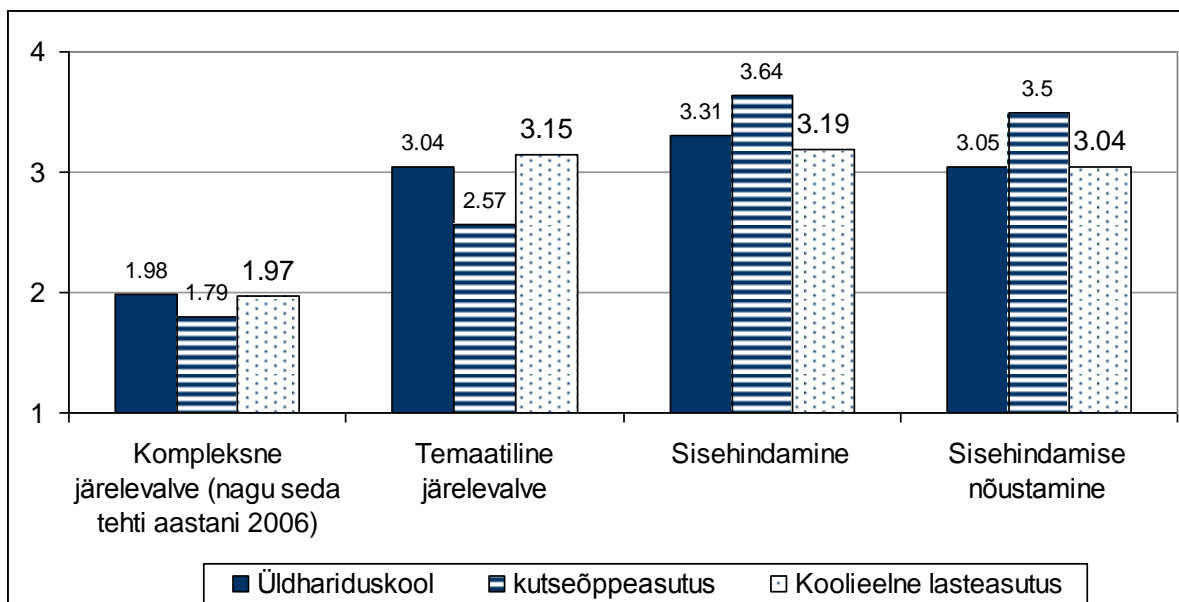
Alljärgnev tabel 5.5. näitab, kuivõrd oluliseks peavad õppeasutuste juhid erinevaid hindamistegevusi õppeasutuse arendamise seisukohalt. Tabelist on näha, et üldiselt hinnangutes suuri erinevusi ei ole. Ainus statistiliselt oluline erinevus ilmnes temaatilise järelvalve hindamisel. Kutseõppeasutused näevad oma arengu seisukohalt temaatilist järelvalvet mõnevõrra vähemolulisena kui ülejäänud õppeasutuste liigid.

Tabel 5.5. Hinnangud erinevate hindamistegevuste olulisusele õppeasutuse arendamise seisukohalt (õppeasutuse liikide võrdlus)

		Kompleksne järelvalve (nagu seda tehti aastani 2006)	Temaatiline järelvalve*	Sisehindamine	Sisehindamise nõustamine
Üldhariduskool	M	1,98	3,04	3,31	3,05
	N	82	85	85	85
	SD	.93	.79	.76	.89
Kutseõppeasutus	M	1,79	2,57	3,64	3,50
	N	14	14	14	14
	SD	.98	.94	.84	.94
Koolieelne lasteasutus	M	1,97	3,15	3,19	3,04
	N	112	123	118	115
	SD	.85	.80	.80	.96

Märkus: Hinnangud on antud skaalal 1 kuni 4, kus 1 tähendab, et vastav hindamistegevus pole oluline, ja 4, et see on oluline; * - hinnangutes esineb statistiliselt oluline erinevus.

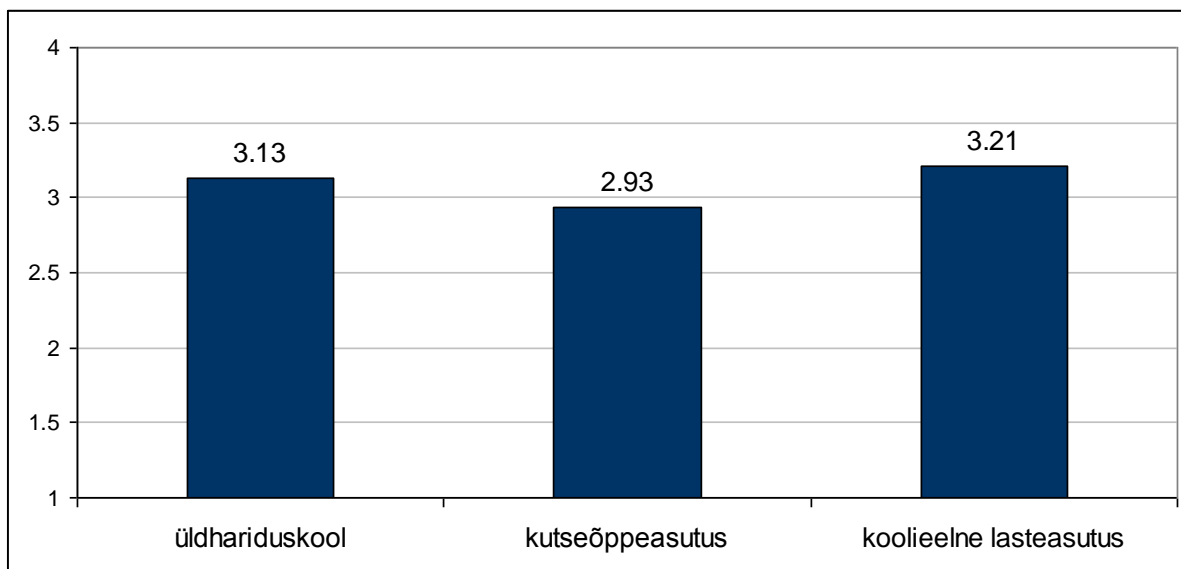
Eelpool toodud andmed kajastuvad ka joonisel 5.6.

Joonis 5.6. Erinevate hindamistegevuste olulisus erinevate õppeasutuste liikide jaoks
Märkus: Hinnangud on antud skaalal 1 kuni 4, kus 1 tähendab, et vastav hindamistegevus pole oluline, ja 4, et see on oluline.

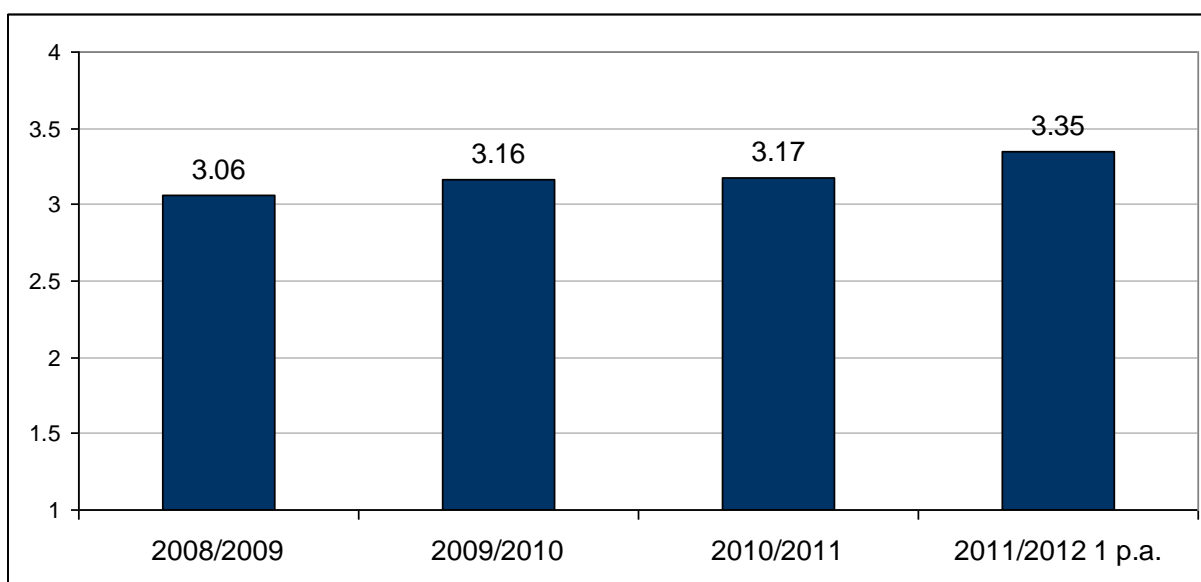
Õppeasutuste juhtidel oli võimalik kommenteerida oma seisukohti erinevate järelevalve liikide tähtsuse kohta. Vastustest järeldub, et on õppeasutusi, kes näevad järelevalves positiivset, ning leiavad, et sellega panustati asutuse arengusse (nn vaade väljastpoolt). Samas on vastustes ka üsna kriitilisi kommentaare ning need puudutavad suuresti kompleksset järelevalvet. Tuuakse välja näiteks järelevalve poolt tekitatud närvilist õhkkonda õppeasutuses, aga ka järelevalvet läbiviiva ametniku vähest kompetentsust. Samas temaatiline järelevalve sai pigem positiivseid hinnanguid (on konkreetsem, tõhusam, sellest on suurem abi õppeasutusele jms). Ka sisehindamisse suhtutakse pigem positiivselt. Ülevaade vastustest on esitatud lisas 14.

Küsimusele, kuidas aitab läbiviidud järelevalve kaasa õppeasutuse sisehindamise läbiviimisele, sai vastata 4-pallisel skaalal („ei aita“, „pigem ei aita“, „pigem aitab“ ning „aitab“). Keskmine hinnang 3,16 peegeldab arvamust, et järelevalve pigem aitab kaasa ka sisehindamisele. Joonisel 5.7. on näha, et suuri hinnangute kõikumisi õppeasutuste liikide lõikes ei esine. Kuigi koolieelsete lasteasutuste arvates on järelevalvest sisehindamise läbiviimisel mõnevõrra suurem kasu kui üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste puhul, siis tuleb tõdeda, et erinevused on siiski marginaalsed.

Joonis 5.7. Järelevalve kasutegur sisehindamise läbiviimisel (õppeasutuste võrdlus)
Märkus: Skaala 1 kuni 4, kus “1”- järelevalve ei aita kaasa sisehindamisele, ja “4” - aitab kaasa sisehindamisele.

Võrreldes eri aastatel järelevalve protsessis osalenute hinnanguid järelevalve kasutegurile sisehindamise vaatevinklist (joonis 5.8.), võib täheldada, et aastatega on saadud järjest enam aru, et järelevalve aitab kaasa ka sisehindamise läbiviimisele.

Joonis 5.8. Hinnang järelevalve kasutegurile sisehindamise läbiviimisel (õppeasutuste võrdlus)
Märkus: Skaala 1 kuni 4, kus “1”- järelevalve ei aita kaasa sisehindamisele, ja “4” - aitab kaasa sisehindamisele.

Küsitluses sooviti teada saada, kui võrd olulised on erinevad allikad info hankimisel õigusaktide rakendamise kohta. Vastusevariantidena oli välja pakutud kolm: maavalitsus, kohalik omavalitsus ning Õpetajate Leht.

Tabelist 5.6. on näha, et nii maavalitsused kui ka kohalikud omavalitsused on küllaltki olulised informatsiooniallikad. Sealt hangivad informatsiooni ligikaudu 70% õppeasutustest. Samas pole ka Õpetajate Leht sugugi vähemtähtis infoallikas - ligikaudu 60% vastajatest on märkinud, et saavad informatsiooni õigusaktide rakendamise kohta ajalehest. Seega võib järeldada, et enamus õppeasutusi hangib informatsiooni mitmest allikast korraga.

Tabel 5.6. Erinevate informatsiooniallikate olulisus õigusaktide rakendamise kohta informatsiooni hankimisel (sagedusjaotus)

	Maavalitsus		Kohalik omavalitsus		Õpetajate Leht	
	N	%	N	%	N	%
Jah	80	35.7	56	25.0	37	16.5
Pigem jah	76	33,9	79	35.3	96	42,9
Pigem ei	37	16.5	51	22,8	58	25.9
Ei	23	10.3	33	14.7	21	9.4
Vastamata	8	3,6	5	2,2	12	5.4

Lisaks oli võimalik uuringus osalejatel välja tuua teisi informatsiooni hankimise allikaid. Kõige enam (11 korral) mainiti, et informatsiooni hangitakse internetist, täpsustamata, millisest allikast täpselt infot hangitakse. Selgus, et üsna populaarne info hankimise moodus on koolitustel osalemine. Paljud leiavad informatsiooni Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleheküljelt ning Riigi Teatajast. Lisaks eelpool mainitutele kasutatakse ka mitmeid teisi võimalusi informatsiooni hankimiseks (vt lisa 15, kus on ära toodud täielik loetelu vastustest).

Küsitluse viimase küsimuse vastuses oli osalejatel võimalik teha ettepanekuid selle kohta, mida muuta järelevalve korralduses, et see oleks efektiivsem. Antud küsimusele vastas 79 haridusasutuse juhti, kellest 36 arvas, et midagi pole vaja muuta. Ülejäänute ettepanekud ja kommentaarid on esitatud lisa 16. Ettepanekud puudutasid peamiselt seda, et järelevalve funktsiooniks võiks olla pigem nõustamine ja koolide abistamine. Lisaks toodi välja see, et järelevalve võiks keskenduda ühele, kitsamale temale.

Kokkuvõte

2012. aastal läbi viidud temaatilise riikliku järelevalve uuringus osales 224 õppeasutust üle Eesti. Kuna uuring hõlmas maavalitsuste poolt erinevatel õppeaastatel läbi viidud järelevalvet, siis toodi analüüsis välja hinnangud ka erinevate õppeaastate lõikes. Samuti analüüsiti andmeid lähtuvalt õppeasutuse liigist ning maakonnast. Kokkuvõtlikult võib tõdeda, et analüüsid hinnanguid nimetatud tunnuste lõikes, suuri erinevusi ei ilmnenud, mis tähendab, et üldiselt peetakse oluliseks sarnaseid tegureid ning aastate ja eri piirkondade lõikes on suudetud tagada järelevalve ühtlane tase.

Uuringust selgus, et õppeasutuste juhid peavad väga oluliseks järelevalve ettevalmistusprotsessi erinevaid etappe, kuid eriti tähtsaks peetakse seda, et järelevalve toimumise täpne aeg lepitaks kokku vahetult enne õppeasutuse külastuse toimumist ning et varasemalt avalikustataks järelevalve valimis olevate õppeasutuste nimekiri. Samuti peavad õppeasutuste juhid tähtsaks, et kontrollitavate dokumentide nimekiri oleks teada enne külastuse toimumist. Uuringus osalenud õppeasutused on järelevalve ettevalmistusprotsessiga üldiselt rahul, leides, et ettevalmistustöö on tehtud küllaltki põhjalikult. Antud arvamustes oli näha ka paranemistrendi, mis tähendab, et viimastel aastatel järelevalve läbinud õppeasutuste juhid hindasid ettevalmistusprotsessi paremaks.

Meetodid, mida järelevalve teostamisel kasutatakse, said õppeasutuste juhtide poolt erinevat vastukaja. Kui üldiselt leitakse, et kasutusel olevad meetodid on olulised, siis mõnevõrra vähemoluliseks peetakse näiteks vestlemist õpilaste, lastevanemate ja hoolekogu liikmetega. Kahtlemata ei tähenda see, et nimetatud meetodid tuleks kõrvale jätta – õppeasutuste juhid peavad viimatimainitud meetodeid siiski pigem oluliseks, kuid veelgi tähtsamaks peetakse näiteks dokumentatsiooni kontrollimist ning tutvumist õpi- ja kasvukeskkonnaga. Sealjuures tuleb tähele panna, et erinevate järelevalvemeetodite olulisuse hindamisel esines õppeasutuste liikide lõikes olulisi erinevusi.

Analüüsid seda, milliseid meetodeid tegelikult järelevalve käigus rakendati, selgus, et kõige enam kontrolliti, kas õppeasutuse dokumentatsioon vastab õigusaktidele ning kõige vähem kasutati võimalust vestelda lastevanematega. Sealjuures leidsid mitmed meetodid vähem kasutamist kutseõppeasutustes teostatud järelevalve protsessis.

Antud uuringule tuginedes võib järeldada, et järelevalve läbiviimise protsess õppeasutustes on olnud sujuv – õppeasutuste juhid ei taju, et see oleks õppeasutuses olulisi pingeid tekitanud, koostööd järelevalve teostajate ning õppeasutuse juhi vahel peeti ladsuks. Kiitvaid hinnanguid jagus ka järelevalve teostajate kompetentsusele, erapooletusele ja muudele omadustele. Õppeasutuste juhid väärtustavad järelevalve läbiviijate juures kõige kõrgemalt analüüsi- ja suhtlemisoskust. Oluliseks peetakse ka õigusaktide tundmist. Mõnevõrra vähemoluliseks peetakse seda, et järelevalve teostajatel endal oleks olemas õppeasutuse juhtimis- ja õpetamiskogemus.

Hinnates õppeasutuste juhtide rahulolu järelevalve läbiviimise protsessiga, selgus, et see oli kõrge. Samuti selgus, et erinevate aastate võrdluses on rahulolu mõnevõrra kasvanud. Maakondade võrdluses siin suuri erinevusi ei olnud.

Eraldi uuriti seda, kuidas õppeasutuste juhid jäid rahule järelevalve lõpetamisega ja kokkuvõtete tegemisega. Uuringus osalejad leidsid, et järelevalve tulemuste vormistamisel lähtuti määruks kehtestatud tähtaegadest ning õiendi koostamisel arvestati õppeasutuste poolsete täiendavate parandustega. Õppeasutuste juhtide arvates kajastasid järelevalve tulemused olukorda õppeasutustes objektiivselt. Õppeasutuste juhid tajusid, et järelevalvest on kasu nende õppeasutuse edasisel arendamisel ning toodi välja, et tulemusi on arendustegevuses ära kasutatud.

Kokkuvõttes võib tuua välja, et õppeasutuste juhid mõistavad erinevate hindamistegevuste rolli õppeasutuse töös ning on järelevalve korralduse ja sisuga rahul. Uuringus toodi välja ka rida ettepanekuid ja arvamusi, kuidas senist järelevalveprotsessi veelgi tõhusamaks muuta. Antud uuringust jäi kajama õppeasutuste positiivne hoiak nii järelevalve protsessi kui ka järelevalve teostajate suhtes.

LISAD

Lisa 1. Mõisted

Õppeasutuste tegevuse üle saab teostada riiklikku ja teenistuslikku järelevalvet.

- 1) **Riiklikku järelevalvet** teostab Haridus- ja Teadusministeerium või haridus- ja teadusministri ülesandel õppeasutuse asukohajärgne maavanem.
- 2) **Teenistuslikku järelevalvet** teostab õppeasutuse pidaja.

Riiklik järelevalve – riigiasutuste tehtavad järelevalvetoimingud õigusaktidega kehtestatud nõuete täitmise üle.

Alus: „Koolieelse lasteasutuse seadus“ ptk 6, „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus“ ptk 7, „Kutseõppeasutuse seadus“ ptk 7

Järelevalve üksikküsimustes – üldjuhul viib läbi Haridus- ja Teadusministeerium, ministri ülesandel võib läbi viia ka maavanem.

Temaatiline järelevalve – viib läbi maavanem haridus- ja teadusministri ülesandel. Temaatilise järelevalve raames kogutakse teavet ja kontrollitakse õppeasutuse tegevust kindlas valdkonnas lähtudes prioriteetidest. Haridus- ja teadusminister kehtestab riikliku järelevalve prioriteetid, temaatilise riikliku järelevalve läbiviimise, selle tulemuste vormistamise ning tulemustest teavitamise korra igaks õppeaastaks enne eelmise õppeaasta lõppu.

Teenistuslik järelevalve – järelevalve, mida kõrgemalseisev asutus/ametnik teostab hallatavate asutuste seaduslikkuse ja otstarbekuse tagamiseks.

Alus: „Vabariigi Valitsuse seadus“ § 93, „Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus“ § 66¹

Sisehindamine – pidev protsess, mille eesmärk on tagada õpilaste/laste arengut toetavad tingimused ja õppeasutuse järjepidev areng, selgitades välja õppeasutuse tegevuse tugevused ning parendusvaldkonnad, millest lähtuvalt koostatakse arengukava tegevuskava. Nimetatud eesmärgist lähtuvalt analüüsitakse õppeasutuse sisehindamisel õppe- ja kasvatustegevust ja juhtimist ning hinnatakse nende tulemuslikkust.

Alus: „Koolieelse lasteasutuse seadus“ ptk 4¹, „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus“ ptk 5, 5. jagu, „Kutseõppeasutuse seadus“ ptk 4¹

Nõustamine – õppeasutuse nõustamise eesmärk sisehindamise küsimustes on:

- 1) analüüsida õppeasutuse sisehindamist;
- 2) anda sisehindamisest tagasisidet õppeasutuse direktorile;
- 3) nõustada õppeasutuse direktorit sisehindamise valdkonnas.

Alus: haridus- ja teadusministri 13.08.2009 määrus nr 62 „Kooli ja koolieelse lasteasutuse nõustamise tingimused ja kord“

Lisa 2. Uuringu kaaskiri ja ankeet

Lugupeetud õppeasutuse juht

Palume teil leida aega ja osaleda uuringus temaatilise riikliku järelevalve läbiviimise kohta teie õppeasutuses. Tegemist on Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel OÜ Sinekuur poolt läbiviidava uuringuga.

Temaatilise järelevalve uuring asub aadressil <http://www.justask.ee/a/2416>

Küsimustikus on 36 küsimust ja sellele vastamine võib võtta kuni pool tundi. Ootame teie vastuseid hiljemalt 27. aprilliks k.a. Probleemide korral või küsimuste tekkimisel võtke palun ühendust telefonil 5025441 (Pille Mõtsmees) või sinekuur@hot.ee.

Järgnevalt natuke taustainformatsiooni.

2006. aastal muudeti riikliku järelevalve korraldust ning kompleksne järelevalve asendati temaatilise riikliku järelevalvega. Seadusest tulenevalt on temaatilise järelevalve eesmärgiks kontrollida õppeasutustes õppe- ja kasvatustegevust reguleerivate õigusaktide täitmist ja rakendumist. Temaatilist järelevalvet viiakse õppeaastas läbi ca 130 õppeasutuses.

Käesoleva uuringu eesmärgiks on selgitada välja

- 1) õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalve erinevatele aspektidele;
- 2) järelevalve läbiviimisel kasutatud meetodid;
- 3) järelevalve läbiviimise positiivsed ja negatiivsed asjaolud õppeasutuste juhtide silme läbi.

Uuringus osalevad õppeasutused (alus-, üld- ja kutseharidus), kus on riiklikku temaatilist järelevalvet teostatud viimase nelja õppeaasta jooksul (alates 2008/2009. õa kuni 2011. a lõpuni). Küsimustikule vastamine on anonüümne ja vastuseid analüüsitakse üksnes üldistatud kujul.

Juhul, kui te ei olnud temaatilise järelevalve läbiviimise ajal praeguse õppeasutuse juht või ei osalenud temaatilises järelevalves, võite edastada küsimustiku täitmiseks mõnele teisele oma asutuse töötajale, nt oma asetäitjale.

Ette tänades
Pille Mõtsmees
OÜ Sinekuur
5025441
sinekuur@hot.ee

Lisa 2. järg (ankeet)

1. Kuivõrd oluliseks peate järgnevaid teavitavaid tegevusi temaatilise riikliku järelevalve läbiviimisel? Palun hinnake järgnevaid väiteid

4 – Oluline, 3 – Pigem oluline, 2 – Pigem ei ole oluline, 1 - Ei ole oluline

Temaatilise järelevalve valimis olevate õppeasutuste nimekirja avalikustamine enne õppeaasta algust

Õppeasutustes järelevalve läbiviimise täpsete kuupäevade avalikustamine 15. septembriks
Õppeasutuse külastamise (kohapealse järelevalve) täpse aja kokkuleppimine vahetult enne selle toimumist

Kontrollimisele kuuluvate dokumentide nimekirja saamine enne kohapealset õppeasutuse külastust

Määruse seletuskirja avalikustamine Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehel

2. Millistest teavitavatest tegevustest järelevalve läbiviimisel olete veel puudust tundnud? Palun kirjutage (max 100 tähemärki)

3. Kuidas lepiti kokku teie õppeasutuses läbiviidava kohapealse järelevalve täpne aeg?

Elektronposti teel

Telefoni teel

Nii elektronposti kui ka telefoni teel

Muul moel

Eelnevat kontaktivõttu ei toimunud

Ei mäleta, ei oska öelda

4. Kuivõrd põhjalikult oli teie õppeasutuses läbi viidud temaatiline järelevalve teostajate poolt ette valmistatud?

4 – Põhjalikult, 3 – Pigem põhjalikul, 2 – Pigem ei olnud põhjalikult, 1 – Ei olnud põhjalikult

5. Millistest allikatest saite teavet järelevalve läbiviimise protsessi ja kontrollimisele tulevate dokumentide kohta? Allikaid, kust teavet saite, võib olla mitu. Märkige palun kõik.

Määrusest

Määruse seletuskirjast

Maavalitsusest

Muudest allikatest

6. Millistest muudest allikatest saite teavet järelevalve läbiviimise protsessi ja kontrollimisele tulevate dokumentide kohta? Palun kirjutage (max 100 tähemärki)

7. Kuivõrd jäite rahule järelevalve läbiviimise ettevalmistusprotsessiga tervikuna?

4 – Jäin rahule, 3 – Pigem jäin rahule, 2 – Pigem ei jäänud rahule, 1 – Ei jäänud rahule

8. Kui te ei jäänud järelevalve ettevalmistusega rahule, siis palun kommenteerige, mis teid selle juures häiris. Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

9. Mida tuleks teie arvates teha, et parendada riikliku järelevalve ettevalmistusprotsessi?
Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

10. Kuivõrd oluliseks peate järelevalve läbiviimisel järgnevate meetodite kasutamist?
Palun hinnake järgnevaid väiteid.

4 – Oluline, 3 – Pigem oluline, 2 – Pigem ei ole oluline, 1 - Ei ole oluline

Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine

Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine

Statistiliste andmete kontrollimine

Statistiliste andmete analüüsimine

Õpitulemuste analüüsimine

EHISE andmete kontrollimine

EHISE andmete analüüsimine

Vestlemine töötajatega

Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega

Vestlemine lastevanematega

Vestlemine õpilastega

Vestlemine õppeasutuse pidajaga

Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga

Õppetundide ja tegevuste vaatlus

11. Milliseid muid järelevalve läbiviimise meetodeid te veel oluliseks peate?

Palun kirjutage (max 100 tähemärki)

12. Kuivõrd kasutasid järelevalve teostajad teie õppeasutuses järelevalvet läbi viies järgnevaid meetodeid?

4 – Kasutasid, 3 – Pigem kasutasid, 2 – Pigem ei kasutanud, 1 – Ei kasutanud

Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine

Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine

Statistiliste andmete kontrollimine

Statistiliste andmete analüüsimine

Õpitulemuste analüüsimine

EHISE andmete kontrollimine

EHISE andmete analüüsimine

Vestlemine töötajatega

Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega

Vestlemine lastevanematega

Vestlemine õpilastega

Vestlemine õppeasutuse pidajaga

Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga

Õppetundide ja tegevuste vaatlus

13. Kuivõrd kehtivad järgnevad väited teie õppeasutuses läbi viidud järelevalve kohta?

4 – Nõus, 3 – Pigem nõus, 2 – Pigem ei ole nõus, 1 – Ei ole nõus

Järelevalve eesmärgid olid mõistetavad

Järelevalve teostajate küsimused olid arusaadavad

Järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele

Järelevalve teostajate kohalviibimine tekitas pingeid õppeasutuse igapäevases tööelus
Kasutatud meetodid andsid kontrollitavatest valdkondadest hea ülevaate
Koostöö järelevalve teostajatega sujus hästi
Õppeasutuse tööd reguleerivad dokumendid olid järelevalve teostajatele kättesaadavad
Järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel
Järelevalve teostajad olid kompetentsed
Järelevalve teostajad olid erapooletud
Järelevalve teostajad olid õiglased
Järelevalve teostajate poolt leitud vead olid „otsitud“

14. Kuivõrd oluliseks peate järgmiste teadmiste, oskuste ja kogemuste olemasolu järelevalve teostajatel?

4 – Oluline, 3 – Pigem oluline, 2 – Pigem ei ole oluline, 1 - Ei ole oluline

Analüüsioskus
Haridusasutuse juhtimiskogemus
Suhtlemisoskus
Õigusaktide tundmine
Õpetamiskogemus

15. Milliseid teadmiste, oskuste või kogemuste olemasolu te järelevalve teostajatel veel oluliseks peate? Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

16. Missuguseks hindate teadmiste, oskuste ja kogemuste tasemeid teie õppeasutuses järelevalvet teostanud ametnikel?

6 – Suurepärase, 5 – Väga hea, 4 – Hea, 3 – Rahuldav, 2 – Nõrk, 1 – Puudulik

Analüüsioskus
Haridusasutuse juhtimiskogemus
Suhtlemisoskus
Õigusaktide tundmine
Õpetamiskogemus

17. Milliseid häid omadusi te tooksite veel esile teie õppeasutuses järelevalvet teostanud ametnikel? Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

18. Kuivõrd jäite rahule järelevalve läbiviimise protsessiga tervikuna?

Jäin rahule
Pigem jäin rahule
Pigem ei jäänud rahule
Ei jäänud rahule

19. Mida tuleks teie arvates teha, et parendada riikliku järelevalve läbiviimise protsessi? Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

20. Kas temaatilise järelevalve tulemused vormistati õigeaegselt, lähtudes määruses kehtestatud tähtaegadest?

Jah; Ei ; Ei mäleta, ei oska öelda

21. Kuivõrd arvestati õiendi koostamisel õppeasutusepoolsete täiendavate parandustega õiendi faktivigade kohta?

Arvestati

Arvestati osaliselt

Ei arvestatud

Õiendi projekti ei esitatud õppeasutusele tutvumiseks

22. Kui parandustega ei arvestatud, siis kuidas te seda kommenteerite?

Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

23. Kuivõrd järelevalve tulemused, lähtudes järelevalve prioriteetidest, kajastasid teie arvates tegelikku olukorda õppeasutuses?

Kajastasid objektiivselt

Pigem kajastasid objektiivselt

Pigem ei kajastanud objektiivselt

Ei kajastanud objektiivselt

24. Palun kommenteerige oma seisukohta järelevalve tulemuste objektiivsuse kohta.

Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

25. Kuivõrd oli järelevalve määruse alusel võimalik koguda prioriteetse valdkonna kohta asjakohast teavet?

Oli võimalik

Pigem oli võimalik

Pigem ei olnud võimalik

Ei olnud võimalik

26. Kuivõrd kasutasite temaatilise järelevalve tulemusi õppeasutuse arendustegevuses (dokumentatsiooni korrastamisel, sisehindamise läbiviimisel jms) edaspidiselt?

Suurel määral

Osaliselt

Ei kasutanud

Ei mäleta, ei oska öelda

27. Kuidas kasutasite temaatilise järelevalve tulemusi õppeasutuse arendustegevuses edaspidiselt? Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

28. Kuivõrd jäite rahule teie õppeasutuses läbi viidud temaatilise järelevalvega tervikuna (ettevalmistus, läbiviimine ja tulemused kokku)?

Jäin rahule

Pigem jäin rahule

Pigem ei jäänud rahule

Ei jäänud rahule

29. Kui te ei jäänud rahule, siis miks?

Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

30. Kuivõrd oluliseks peate õppeasutuse arengu seisukohalt järgmisi hindamistegevusi?
4 – Oluline, 3 – Pigem oluline, 2 – Pigem ei ole oluline, 1 - Ei ole oluline

Kompleksne järelevalve (nagu seda tehti aastani 2006)

Temaatiline järelevalve

Sisehindamine

Sisehindamise nõustamine

31. Palun kommenteerige oma seisukohta

Palun kirjutage (max 200 tähemärki).

32. Kuivõrd aitab läbi viidud järelevalve kaasa ka õppeasutuse sisehindamise läbiviimisele teie arvates?

Aitab

Pigem aitab

Pigem ei aita

Ei aita

33. Kuivõrd saate õigusaktide rakendamise kohta asjakohast teavet järgmistest allikatest?

Jah Pigem jah Pigem ei Ei

Maavalitsusest

Kohalikust omavalitsusest

Õpetajate Lehest

34. Kust veel saate õigusaktide rakendamise kohta asjakohast teavet?

Palun kirjutage (max 100 tähemärki)

35. Mida võiks muuta järelevalve korralduses, et see oleks efektiivsem?

Palun kirjutage (max 200 tähemärki)

36. Millises maakonnas paikneb teie õppeasutus?

Harju, sh Tallinn

Hiiu

Ida-Viru

Jõgeva

Järva

Lääne

Lääne-Viru

Põlva

Pärnu

Rapla

Saare

Tartu

Valga

Viljandi

Võru

Lisa 3. Teavitavate tegevuste olulisus õppeasutuste jaoks maakondade võrdluses

Maakond		Nimekirja avalikustamine enne õppeaasta algust	Täpsete kuupäevade avalikustamine 15. septembriks	Täpse kohapealse aja kokkuleppimine	Dokumentide nimekirja saamine enne kohapealset kontrolli	Määruse seletuskirja avalikustamine HTMi veebilehel
Harju, sh Tallinn	M	3,80	3,82	3,78	3,77	3,53
	N	60	60	60	60	60
	SD	.55	.39	.52	.47	.75
Hiiu	M	3,60	3,60	4,00	3,60	3,40
	N	5	5	5	5	5
	SD	.55	.55	.00	.89	.55
Ida-Viru	M	3,82	3,65	3,82	3,76	3,88
	N	17	17	17	17	17
	SD	.73	.86	.39	.75	.33
Jõgeva	M	3,80	3,60	3,50	3,90	3,70
	N	10	10	10	10	10
	SD	.42	.52	.71	.33	.68
Järva	M	3,80	3,30	3,87	3,50	3,40
	N	10	10	8	10	10
	SD	.422	1.059	.354	.707	.843
Lääne	M	3,82	3,88	3,82	4,00	3,76
	N	17	17	17	17	17
	SD	.39	.33	.73	.00	.56
Lääne-Viru	M	3,76	3,82	3,88	3,65	3,59
	N	17	17	17	17	17
	SD	.44	.39	.33	.61	.71
Põlva	M	3,75	3,38	3,63	3,13	3,38
	N	8	8	8	8	8
	SD	.46	.74	.52	.99	.74
Pärnu	M	3,57	3,57	3,64	3,71	3,50
	N	14	14	14	14	14
	SD	.65	.85	.75	.83	.76
Rapla	M	4,00	3,83	3,83	4,00	3,83
	N	6	6	6	6	6
	SD	.00	.41	.41	.00	.41
Saare	M	3,86	3,67	3,83	3,67	3,83
	N	7	6	6	6	6
	SD	.38	.82	.41	.52	.41
Tartu	M	3,70	3,68	3,74	3,87	3,57
	N	23	22	23	23	23
	SD	.77	.48	.45	.34	.73
Valga	M	3,40	3,40	3,80	3,80	3,80
	N	5	5	5	5	5
	SD	1.34	.55	.45	.45	.45
Viljandi	M	3,67	3,67	3,79	3,80	3,47
	N	15	15	14	15	15
	SD	.49	.62	.43	.41	.64
Võru	M	3,25	3,25	3,88	3,50	3,38
	N	8	8	8	8	8
	SD	.71	1.04	.35	.76	.92

Lisa 4. Ettepanekud uute meetodite osas või olemasolevate meetodite rakendamise parendamiseks

- Vestlemine asutuse juhiga/juhtkonnaga (mainiti 5 korral).
- Kõige tähtsam on vestlemine juhtkonnaga. Paremini kui vestlemine on küsitluse läbiviimine.
- E-kooli väljunditega tutvumine.
- Ettepanek parenduseks peab olema konkreetne. Kontrollija peaks olema kursis sellega, mis on reaalne.
- Huvitöö, huviringide töö vaatlus, väärtuskasvatuse vaatlus.
- Iga struktuuriüksuse juht, õppealajuhataja, majandusjuhataja peaks andma aru oma valdkonna eest ise.
- Järelevalve teostaja ettepanekud arenguprotsesside järjepidevust tagavate tegevuste suunamisel.
- Kindlasti peaks vaatama ka tegelikku tööd, sest üksnes dokumendid ei tarvitse anda kogu ülevaadet.
- Kooli eripärast lähtuvalt mitte keskenduda ainult õppetulemustele.
- Kooli sisehindamisega tutvumine, vaatlus ja analüüs.
- Koondada kõik need eelnevalt nimetatud meetodid kindlasse valemisse ning järeldused jätta koolile.
- Lasteaia seisukohalt ei tuleks õpitulemustele keskenduda, pigem ikka sellele, et laps on õnnelik.
- Mitte temaatilist. Kindlasti tuleks vaadata tervikpilti ehk kogu õppeasutust tervikuna.
- Oluline on mõista kooli enda tegevuse loogikat.
- Oluliseks peame ka vestlusi õpilasesindusega, klassivanematega.
- Rohkem igapäevase töö vaatlust, vestlusi.
- Sisehindamise andmete analüüsimine.
- Sisehindamise aruande ja tagasisidega tutvumine.
- Uurida lõpetajate edasist tegevust.
- Vestlemine vilistlastega, tööandjatega, koostööpartneritega.
- Vestlemine huvigruppidega.
- Vestlemine koostööpartneritega (koolid, kuhu lapsed õppima asuvad).
- Võrdlus sama ala koolidega.
- Vähem dokumentide põhjal järelduste tegemist, rohkem tutvumist tegeliku protsessiga.
- Õpilaste viimine erinevatele võistlustele, konkurssidele – analüüs.
- Ümarlaud, erinevad arutelud.

Lisa 5. Järelevalve meetodite rakendamine õppeasutuste järelevalves maakondade võrdluses

	Harju, sh Tallinn	Hiiu	Ida- Viru	Jõgeva	Järva	Lääne	Lääne- Viru	Põlva	Pärnu	Rapla	Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Võru
Õppeasutuse dokumentatsiooni õigusaktidele vastavuse kontrollimine	3,95	4,00	4,00	3,80	3,90	3,82	4,00	3,88	3,79	4,00	4,00	3,96	3,50	3,93	4,00
Õppeasutuse dokumentatsiooni analüüsimine	3,69	4,00	3,88	3,50	3,50	3,76	3,71	3,29	3,29	3,67	3,57	3,61	3,00	3,60	3,89
Statistiliste andmete kontrollimine	3,83	3,80	3,80	3,67	3,56	3,76	3,65	3,29	3,71	3,67	3,71	3,78	3,50	3,33	3,78
Statistiliste andmete analüüsimine	3,56	3,80	3,67	3,30	3,22	3,71	3,59	2,86	3,57	3,67	3,29	3,57	3,17	3,20	3,67
Õpitulemuste analüüsimine	3,17	3,20	3,25	2,78	2,44	2,69	3,44	3,14	2,86	2,80	2,29	2,86	2,67	2,73	3,25
EHISE andmete kontrollimine*	3,78	4,00	3,63	3,60	3,30	3,65	4,00	3,14	3,50	3,83	2,86	3,78	3,83	3,40	3,89
EHISE andmete analüüsimine	3,53	4,00	3,44	3,30	3,00	3,47	3,75	3,00	3,54	3,50	2,43	3,48	3,50	3,13	3,50
Vestlemine töötajatega	3,26	3,20	3,19	3,60	3,50	3,06	3,88	3,57	3,36	3,17	2,86	3,13	3,00	3,53	3,67
Vestlemine hoolekogu (nõukogu) liikmetega*	2,28	1,40	2,25	2,70	2,75	1,88	3,33	2,00	2,43	1,20	1,71	2,05	1,67	2,60	2,38
Vestlemine lastevanematega	1,77	1,60	1,94	2,00	2,00	1,63	2,76	1,86	1,93	1,20	1,57	1,91	1,67	2,33	2,00
Vestlemine õpilastega	2,25	1,60	2,50	2,56	2,11	1,94	2,67	2,57	2,36	2,20	1,86	2,55	2,00	2,80	1,88
Vestlemine õppeasutuse pidajaga	2,70	2,75	2,63	3,20	3,10	2,59	3,81	3,38	2,86	3,20	2,14	2,95	2,17	3,13	3,38
Tutvumine õpi- ja kasvukeskkonnaga	3,54	3,20	3,38	3,60	3,10	3,24	3,82	3,71	3,43	3,67	3,57	3,43	2,33	3,67	3,63
Õppetundide ja tegevuste vaatlus	2,43	2,00	2,50	2,00	2,00	1,69	3,18	2,43	1,71	2,60	2,43	2,41	1,67	2,73	2,13

Lisa 6. Hinnangud järelevalve protsessile maakondade lõikes

		Järelevalve eesmärgid olid mõistetavad	Järelevalve teostajate küsimused olid arusaadavad	Järelevalvet teostati vastavalt kehtivale määrusele	Järelevalve teostajate kohalviibimine tekitas pingeid õppeasutuse igapäevases töös	Kasutatud meetodid andsid kontrollitavatest valdkondadest hea ülevaate	Koostöö järelevalve teostajatega sujus hästi
Harju, sh Tallinn	M	3,78	3,77	3,90	2,42	3,37	3,77
	N	60	60	60	60	60	60
Hiiu	SD	0.45	0.46	0.35	1.00	0.69	0.56
	M	4,00	4,00	4,00	1,60	3,40	4,00
	N	5	5	5	5	5	5
Ida-Viru	SD	0.00	0.00	0.00	0.89	0.55	0.00
	M	3,94	3,76	3,94	2,18	3,59	3,88
	N	17	17	17	17	17	17
Jõgeva	SD	0.24	0.44	0.24	1.07	0.62	0.33
	M	3,60	3,70	3,70	1,60	3,20	3,90
	N	10	10	10	10	10	10
Järva	SD	0.84	0.67	0.48	0.70	0.79	0.32
	M	3,60	3,70	3,80	2,30	3,00	3,40
	N	10	10	10	10	10	10
Lääne	SD	0.70	0.48	0.42	0.95	0.47	0.70
	M	4,00	3,94	4,00	1.88	3,53	3,88
	N	17	17	17	17	17	17
Lääne-Viru	SD	0.00	0.24	0.00	0.93	0.51	0.33
	M	3,88	3,88	3,94	2,69	3,25	3,81
	N	16	16	16	16	16	16
Põlva	SD	0.34	0.50	0.25	0.79	0.68	0.54
	M	3,71	3,57	3,67	2,00	3,17	3,83
	N	7	7	6	7	6	6
Pärnu	SD	0.49	0.53	0.52	0.82	0.75	0.41
	M	3,71	3,57	3,77	2,36	2,57	3,57
	N	14	14	13	14	14	14
Rapla	SD	0.61	0.76	0.44	0.84	0.94	0.51
	M	3,83	3,67	4,00	2,67	3,33	3,67
	N	6	6	6	6	6	6
Saare	SD	0.41	0.52	0.00	0.82	0.82	0.82
	M	3,71	3,71	3,71	1,86	3,00	3,71
	N	7	7	7	7	7	7
Tartu	SD	0.49	0.49	0.49	0.90	0.82	0.49
	M	3,78	3,68	3,91	2,17	3,17	3,70
	N	23	22	23	23	23	23
Valga	SD	0.42	0.48	0.29	1.11	0.72	0.47
	M	3,83	3,83	3,50	1,83	3,00	3,67
	N	6	6	6	6	6	6

Viljandi	SD	0.41	0.41	0.84	0.98	0.89	0.52
	M	3,93	3,93	3,93	1,93	3,60	3,93
	N	15	15	15	15	15	15
Võru	SD	0.26	0.26	0.26	0.96	0.51	0.26
	M	4,00	3,78	4,00	2,22	3,22	3,78
	N	9	9	9	9	9	9
	SD	0.00	0.44	0.00	1.09	0.44	0.44

Lisa 6. järg

		Õppeasutuse tööd reguleerivad dokumendid olid järelevalve teostajatele kättesaadavad	Järelevalve teostajate vahel valitses üksmeel	Järelevalve teostajad olid kompetentsed	Järelevalve teostajad olid erapooletud	Järelevalve teostajad olid õiglased	Järelevalve teostajate poolt leitud vead olid „otsitud“
Harju, sh Tallinn	M	3,88	3,81	3,77	3,73	3,72	1,60
	N	60	59	60	60	60	60
Hiiu	SD	0.32	0.43	0.50	0.63	0.61	0.81
	M	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	1,00
	N	5	5	5	5	5	5
Ida-Viru	SD	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	M	4,00	3,88	3,76	3,53	3,71	1,71
	N	17	16	17	17	17	17
Jõgeva	SD	0.00	0.34	0.56	0.94	0.69	1,21
	M	3,90	3,90	3,70	3,70	3,70	1,20
	N	10	10	10	10	10	10
Järva	SD	0.32	0.32	0.67	0.48	0.48	0.42
	M	3,70	3,67	3,30	3,20	3,20	1,90
	N	10	9	10	10	10	10
Lääne	SD	0.48	0.71	0.82	1.14	1.03	0.99
	M	3,94	3,94	3,88	3,71	3,76	1,29
	N	17	17	17	17	17	17
Lääne-Viru	SD	0.24	0.24	0.33	0.77	0.75	0.77
	M	3,88	3,80	3,87	3,80	3,80	1,47
	N	16	15	15	15	15	15
Põlva	SD	0.34	0.56	0.35	0.56	0.41	0.74
	M	4,00	3,83	3,67	3,67	3,57	1,50
	N	6	6	6	6	7	6
Pärnu	SD	0.00	0.41	0.52	0.52	0.53	0.84
	M	3,86	3,71	3,57	3,50	3,64	1,36
	N	14	14	14	14	14	14
Rapla	SD	0.36	0.47	0.85	1.09	0.84	0.63
	M	4,00	3,83	3,83	3,50	3,50	1,83
	N	6	6	6	6	6	6
Saare	SD	0.00	0.41	0.41	1.22	1.22	1.17
	M	4,00	3,83	3,50	3,67	3,67	1,71
	N	7	6	6	6	6	7
Tartu	SD	0.00	0.41	0.84	0.82	0.82	0.95
	M	3,83	3,65	3,61	3,61	3,61	1,74
	N	23	23	23	23	23	23
Valga	SD	0.39	0.57	0.58	0.58	0.50	0.86
	M	3,83	3,67	3,00	3,50	3,67	1,67

	N	6	6	6	6	6	6
Viljandi	SD	0.41	0.52	1.26	0.84	0.52	0.82
	M	3,93	4,00	3,80	3,93	3,87	1,20
	N	15	15	15	15	15	15
Võru	SD	0.26	0.00	0.41	0.26	0.35	0.41
	M	4,00	3,86	3,89	3,89	3,89	1,43
	N	9	7	9	9	9	7
	SD	0.00	0.38	0.33	0.33	0.33	0.79

Lisa 7. Hinnangud järelevalve teostajate teadmiste, oskuste ja kogemuste olulisusele (maakondade võrdlus)

		Analüüsi- oskus	Haridus- asutuse juhtimis- kogemus	Suhtlemis- oskus	Õigusaktide tundmine	Õpetamis- kogemus
Harju, sh Tallinn	M	3,97	3,60	3,97	3,98	3,53
	N	60	60	60	60	60
	SD	.18	.62	.18	.13	.70
Hiiu	M	3,60	3,40	4,00	4,00	3,60
	N	5	5	5	5	5
	SD	.55	.89	.00	.00	.55
Ida-Viru	M	4,00	3,38	3,88	4,00	3,31
	N	16	16	16	16	16
	SD	.00	.96	.34	.00	.87
Jõgeva	M	4,00	3,70	3,90	4,00	3,20
	N	10	10	10	10	10
	SD	.00	.48	.32	.00	.79
Järva	M	3,90	3,00	4,00	4,00	2,80
	N	10	10	10	10	10
	SD	.32	.82	.00	.00	.63
Lääne	M	4,00	3,18	4,00	3,88	3,06
	N	17	17	17	17	17
	SD	.00	.81	.00	.33	.97
Lääne- Viru	M	3,94	3,41	4,00	3,88	3,35
	N	17	17	17	17	17
	SD	.24	.71	.00	.33	.70
Põlva	M	3,86	3,13	3,86	4,00	2,57
	N	7	8	7	8	7
	SD	.38	.84	.38	.00	.54
Pärnu	M	3,93	3,57	4,00	4,00	3,36
	N	14	14	14	14	14
	SD	.27	.65	.00	.00	.93
Rapla	M	4,00	4,00	4,00	4,00	3,33
	N	6	6	6	6	6
	SD	.00	.00	.00	.00	.52
Saare	M	3,86	3,86	3,86	3,86	3,43
	N	7	7	7	7	7
	SD	.38	.38	.38	.38	.79
Tartu	M	3,87	3,43	3,91	4,00	3,30
	N	23	23	23	23	23
	SD	.34	.66	.29	.00	.88
Valga	M	3,83	3,17	3,67	3,83	3,33
	N	6	6	6	6	6

	SD	.41	.41	.52	.41	.52
Viljandi	M	3,93	3,33	3,93	3,93	3,47
	N	15	15	15	15	15
	SD	.26	.72	.26	.26	.64
Võru	M	4,00	3,22	4,00	3,78	3,56
	N	9	9	9	9	9
	SD	.00	.67	.00	.44	.53

Lisa 8. Ootused järelevalve teostajate teadmistele, oskustele ja kogemustele

- Suhtlemisoskus, empaatiavõime. Peab teemat hästi valdama.
- Arvutioskus.
- Eelarvamustevaba suhtumist kontrollitavasse asutusse.
- Eelnev töökogemus haridusasutuses (soovitavalt nii lasteaias kui koolis).
- Eelnevast loetelust peaks piisama, kuid pakuksin veel välja oskuse mõista väikese lasteaia plusse ja miinuseid.
- Eesti elu ja majandusega kursisolek.
- Erapooletus ja heasoovlikkus.
- Erapooletus.
- Erapooletus ja tolerantsus.
- Erapooletus ja mõistmine ning nõustamisoskus.
- Erapooletust ja ei otsiks vigu. Arvestaks kohalikku eripära (maja suurusest tingitud võimalused või võimaluste puudumine).
- Erinevate koolitüüpide tundmine.
- Et suudaks rahulikuks jääda, kui kontrollitav teda kohe ei mõista.
- Hea, kui järelevalve teostajal endal on pikaajalisem kogemus tegevusest haridusvaldkonnas.
- Heatahtlik suhtumine.
- HTMi spetsialistidega (neil ka omavahel) ühene arusaamine õigusaktide sisust ja nende tõlgendamisest.
- Igal juhul peaks olema 5-10-aastane juhtimiskogemus. Juhtimist ei saa kontrollida õpiku järgi. Elu on täis kõikvõimalikke erisusi, mida tuleb lahendada loovalt ja loomulikult seadustest lähtuvalt.
- Inimlikkus (oli olemas).
- Inimlikkus, sõbralikkus.
- Inimlikkust.
- Inimlikkust, empaatiavõimet, sõbralikkust, koostöötahet, korrektsust.
- Inimlikkust, mõistlikkust.
- Inimlikkust, suhtlemisoskust, valdkonna tundmise oskust, tervikpildi nägemise oskust.
- Inimlikkust. Mitte nii palju pabereid!
- Isikuomadused (positiivsus, sõbralikkus, konkreetsus).
- Juriidilised teadmised.
- Järelevalve teostaja oskused peaksid sõltuma järelevalve temaatikast.
- Kasuks tuleks kindlasti koolitüüpide ja sotsiaalse keskkonna tundmine.
- Kogemus ja paindlikkus ettekirjutuste tegemisel. Üks asi on seadus ja määrus, tegelik olukord aga ei võimalda alati punktuaalselt kõiki nõudeid täita või siis võtab see rohkem aega.
- Kompetentsus ja asjalikkus.
- Kompetentsust ja koostöötahet, oskab näha tervikut.
- Konkreetsus; konfidentsiaalsus temale teatavaks saanud andmete osas, mida ei pea seadustest tulenevalt aktis kajastama.

- Kontrollitava teema valdamine piasjadeni.
- Koolis erinevatel ametikohtadel töötamise kogemust.
- Koostöövalmidus!
- Kutsehariduse järelevalve teostajatel kutsekoolis töötamise kogemust.
- Kutsehariduse valdkonna tundmine.
- Kuulamisoskus.
- Kuulamisoskust ja kohalike olude ja võimaluste mõistmist.
- Kõige tähtsamad on hea suhtlemisoskus ja kuulamisoskus.
- Lasteaedade eripärast tulenevad erisused (suured, väikesed, munitsipaal- ja eralasteaiad jne), võimalused määrustele vastavalt tööd korraldada (väikeses majas nt on juhatajal ka kõik muud kohustused).
- Lasteasutuse eripära (väike, ühe liitrühmaga lasteaed) mõistmine ja arvestamine.
- Lisaks seadusandlusele kohalike olude arvessevõtmist, nt kooli suurus, asukoht, KOVi võimalused.
- Loovus ja asjaolude mõistmine.
- Lugesoskust, keskteest erinevate olukordade mõistmise oskust, paindlikkust.
- Lugupidav suhtumine endast madalamal positsioonil olevasse õpetajasse.
- Mõista LA omapära ja sellest lähtuvat - tegelik elu ja seadusenõuded paljudel juhtudel ei toimi.
- Mõistlik meel ja kaasaegse organisatsiooni juhtimiskogemus.
- Nõustamisoskus (2 vastajat).
- Organisatsiooni eripära mõistmine.
- Oskaks suunata ja õpetada vigade puhul, mitte ei kritiseeri vigu.
- Oskus anda nõu.
- Oskust olla nõustaja rollis.
- Paindlikkust, otsekohesust ja lapsekeskse metoodika tundmist.
- Paindlikkust ja oskust teha otsuseid lähtuvalt asutusest ning arvestades erinevate võimaluste ja eripäradega!
- Peaks tundma hästi õppeasutuse alaliiki (alus-, põhi- või gümnaasiumiharidus), kus ta riiklikku järelevalvet läbi viib.
- Peaks tutvuma ka lasteaia pidaja rahaliste võimalustega. Logopeede 0,25 kohaga ei leia kuidagi tööle. Väikestel lasteaedadel on oma spetsiifika. Seadusi ei saa täita, kui pole inimesi tööle võtta.
- Pigem ei ole järelevalve teostajad õpetanud (ega juhitanud kooli) vaimupuudega lapsi.
- Piisab p 14 nimetatud oskustest, teadmistest ja kogemustest.
- Pole mõtet rohkem üldistada, avatud mõtlemisvõime.
- Positiivne suhtumine, mitte "kaevamine" ja näpust vigade väljaimemine. Eelneva järelevalvega oleme väga rahul! Väga sümpaatsed, rahulikud ja heatahtlikud inimesed.
- Positiivsus.
- Positiivsust. Järelduste tegemise oskust, probleemidele osutamise julgust.
- Sallivus, erapooletus, ausus.
- Selgitamise/juhendamise oskus.
- Sisehindamise aruande kohta teabe jagamine.
- Soov süveneda.

- Suhtlemiskogemus - ka ebameeldivas olukorras inimlikuks jääda.
- Teadmistega, et alusharidus on riigi poolt jäetud nn teisejärguliseks. Lasteaiaõpetajate palgad peaksid tulema riigilt, jätkuvalt on puudu erialaspetsialistidest.
- Terviku nägemise oskus.
- Tunda ja teada õppeasutuse spetsiifikat.
- Tundub, et järelevalve oli siis asjatundlikum, kui olid erinevad inimesed alushariduse ja koolide valdkonnas.
- Valdkonna tundmist, teostajad tunnistasid, et ei tunne kutsekooli spetsiifikat.
- Valdkonnapädevus.
- Väitlemisoskust, kompromissi saavutamise tahet, oskust ilma eelnevalt saadud juhenditeta aktsepteerida asutuses vastuvõetud dokumente, mille kohta ei laiene seadusandlus peale pedagoogilise nõukogu otsuse.
- Õiglus, positiivsus.

Lisa 9. Erinevates maakondades paiknevate õppeasutuste juhtide hinnangud järelevalvet teostavate ametnike oskustele, teadmistele ja kogemustele

		Analüüsi- oskus *	Haridusasutuse juhtimis- kogemus *	Suhtlemisoskus	Õigusaktide tundmine*	Õpetamis- kogemus*
Harju, sh Tallinn	M	5,17	4,68	5,08	5,32	4,73
	N	59	59	59	59	59
	SD	.85	1.17	1.21	.66	1.12
Hiiu	M	5,20	4,25	5,40	5,40	4,80
	N	5	4	5	5	5
	SD	.84	.96	.89	.89	.84
Ida-Viru	M	5,41	5,25	5,53	5,53	5,19
	N	17	16	17	17	16
	SD	.62	.78	.62	.62	.83
Jõgeva	M	4,89	3,75	5,22	5,11	4,44
	N	9	8	9	9	9
	SD	1.17	1.39	.83	.93	1.24
Järva	M	4,50	3,10	4,90	4,60	4,11
	N	10	10	10	10	9
	SD	.97	1.37	1.20	.84	.60
Lääne	M	5,18	3,69	5,41	5,29	4,06
	N	17	16	17	17	16
	SD	.73	1.45	.62	.85	1.39
Lääne-Viru	M	5,19	4,87	5,31	5,25	5,13
	N	16	15	16	16	16
	SD	.54	.92	.87	.68	.89
Põlva	M	4,14	4,29	5,29	4,57	4,43
	N	7	7	7	7	7
	SD	.69	.49	.95	.98	.79
Pärnu	M	4,79	3,69	5,29	4,93	4,23
	N	14	13	14	14	13
	SD	1.12	1.60	.83	.92	1.30
Rapla	M	5,00	4,83	4,67	5,33	4,50
	N	6	6	6	6	6
	SD	1.10	1.47	1.21	.52	1.05
Saare	M	4,71	3,43	5,00	4,71	4,33
	N	7	7	7	7	6
	SD	.76	1.81	1.16	.95	.82
Tartu	M	4,65	3,74	5,09	5,26	4,17

	N	23	23	23	23	23
	SD	.94	1.39	.79	.75	1.07
Valga	M	4,50	3,83	4,33	4,67	4,00
	N	6	6	6	6	6
	SD	.84	1.72	1.21	.82	1.27
Viljandi	M	5,07	4,60	5,60	5,33	5,27
	N	15	15	15	15	15
	SD	.70	1.06	.51	.62	.70
Võru	M	5,33	4,63	5,11	5,33	4,75
	N	9	8	9	9	8
	SD	.71	.74	.93	.71	.71

Märkused: Hinnangud on antud 6-pallisel skaalal; *- hinnangutes esineb olulisi erinevusi.

Lisa 10. Ettepanekud riikliku järelevalve läbiviimise protsessi parendamiseks

- Et oleks usaldusväärne õhkkond ja antakse aega.
- 2010 jaanuaris oli liitasutustel järelevalve temaatika erinev, mis pingestas oluliselt protsessi. Täna on asi paigas.
- Ametikohtadel peavad olema selleks sobivad isikud.
- Ametnik peaks olema rohkem teadlik lasteaias toimuvast.
- Ametnike koolitus; koole võiks rohkem usaldada.
- Arvan, et praegune protsess toimib hästi. Küll aeg teeb oma korrektuurid ja siis tulevad ka muudatused.
- Asutust tuleks analüüsida tervikuna, keskendudes arengule ning piirkonna eripärale. Järelevalve peaks toimuma ministeeriumi, mitte maakonna tasemel.
- Ei ole olnud aega sellele mõelda, praegune süsteem on päris hea, st et võetakse luubi alla teatud valdkonnad, mitte kõik tervikuna. Sellega tegeleb kooli sisehindamine nagunii koostöös omanikuga.
- Eelkõige oleks vaja inimlikkust ja tasakaalukust, mitte "ründavat" suhtumist.
- Eelnev ajaline ettevalmistus, teavitustöö ning eelnevad konsultatsioonid.
- Ei tohi koolidesse suhtuda eelarvamusega. Meie maakonnas on sellega kõik korras, kuid olen kuulnud ka teiste kolleegide kogemusi, mis pole alati just meeldivad olnud.
- Erapooleetuse tagamine, muutuste nägemisoskus ajas.
- Ettepanekud peaksid olema konkreetsemad. Mitte nii: tööle võtta logopeed. Aga logopeedi kohta polegi ette nähtud ja raha ka pole.
- Järelevalve ei tohiks olla vigade otsimisele orienteeritud, vaid nõuandev.
- Järelevalveametnik ei tohiks akti ka soovitusena kirjutada dokumente, millist seadusandlus ei nõua ning kui õpetaja kvalifikatsiooninõuded on loetud vastavaks, peaks seda ka järelevalve arvestama.
- Järelevalve läbiviijad peaksid olema sobivate isikuomadustega.
- Järelevalve peaks olema koos nõustamisega.
- Järelevalve peakski olema kontrolliv-nõuandev, et järgmisel korral samu vigu saaks vältida.
- Järelevalve protsess oli arusaadav, kuid järelevalve temaatika ise oli väga vaieldav.
- Järelevalve tegija kompetentsus vaadeldavates küsimustes peaks olema suurem.
- Järelevalve teostamine ja tagasiside koolile OK, riigi tasandil järeldused puuduvad.
- Järelevalvet sooritav ametnik peab omama reaalselt haridusasutuses töötamise kogemust. Kogemus ei tohi olla ajalooline.
- Järelevalvet teostati dokumentide põhjal, sisulise tööga tutvutakse vähe. Kontrollitakse bürokraatliku paberimajanduse korrasolekut - ju see sõltus järelevalve temaatikast.
- Järelevalve protsessi läbiviimise konkreetsus ja täpsus.
- Kindlasti peaksid läbi viima inimesed, kes on ise lasteaias töötanud ja seda juhtinud. Töökogemus vastavates asutustes.
- Kui kõik teised järelevalve teostajad on sama kenad nagu meie majas olid, siis ei ole vaja midagi muuta.
- Kuna me jäime rahule, siis mulle meeldib temaatiline järelevalve.

- Liigne keskendumine seadustele, palju olulisem on aduda tegelikku tööd asutuses. Muidugi on seda raske objektiivselt hinnata. Kuid iga hinnang on paratamatult subjektiivne...
- Läbiviijal peavad olema elementaarsed suhtlemisoskused ja lugupidav suhtumine õpetajatesse.
- Minimeerida põhjendamatutest hirmudest tekkivat stressi, seada eesmärgiks on-line andmete analüüs EHISes kajastatud andmete põhjal.
- Mitmesuguseid teemasid.
- Mõelda teemade peale. Kontrolli teostada valdkonna üle, mida riik ei rahasta, ei ole minu arvates päris õige, kui räägime kooli üle tehtavast riiklikust järelevalvest.
- No tore oleks, kui saaks vältida nn "kirurgide" jõudmist "südamehaigete" palatisse!
- Olen eelnevate lisavastuste kaudu sellele vastanud - eelkõige analüüsioskuse ja kompetentsuse tõstmine selles valdkonnas.
- On vaja asjatundlikke kontrollijaid, kelle nõuannetest tõesti kasu oleks. Ei tahaks aru saada, et kontroll tuli siia "linnukese" pärast ja vastumeelselt.
- On vaja kompetentseid järelevalvajaid.
- Peale paberi kontrollimise rohkem rõhku sisulisele tööle. Kaasatud oli direktor, aga kaasatud võiks olla kogu kooli juhtkond.
- Pigem jäin rahule.
- Pingevabamaks.
- Praegune läbiviimise protsess on väga hea.
- Prioriteetid peaksid jääma, mitte neid muuta, kui tuleb uus minister.
- Protsessi kiirendaks EHISe andmete usaldamine, üsna palju kulus aega dokumentatsiooni võrdlemisele EHISe andmetega - kontroll võiks olla selles osas pisteline.
- Põhimõttest "kontrollimine ja vea leidmine" tuleks loobuda. Ettekirjutused kontrollaktis ei ole alati täidetavad. Esmatähtsaks tuleks pidada olukorra hindamist ja ettepanekuid parendustegevusteks.
- Riigi tasandil tuleb tagada stabiilsus haridussüsteemis.
- Riik peaks selle nn süsteemi muutma paindlikumaks ja pöörama tähelepanu ka nõustamisele. Paberimajandus hakkab muutuma asjaks omaette.
- Riiklik järelevalve: 1. Kontrolliv funktsioon; 2. Nõustav funktsioon.
- Rohkem teavitamist, mis ja kuidas hakkab toimuma, et võtta maha koolitöötajate "hirmud".
- See peaks olema siiski juhti toetav, kus võimalik koos arutleda. Juhtimine on nagu dirigenditöö, see on looming, kus pole võimalik kõike numbritesse panna. Rohkem loovust, innovaatilisust, julgustamist.
- Senine riikliku järelevalve läbiviimise kord on igati vastuvõetav. Hea on see, et asutust teavitatakse enne protsessi algust. Juht saab vajalikud dokumendid varakult valmis seada.
- Sisulise töö osas ei anna 3-päevane asutuses viibimine objektiivset ülevaadet.
- Tagasiside järelevalve tulemuste kohta, teistes lasteaedades esilekerkinud probleemide arutamine.
- Vastutavate töötajatega koolis tuleks teha nõustav järelvestlus.
- Võibolla kooskõlastada läbiviimise aeg pidajaga, kes teab, millal direktoril on puhkus.
- Vähem pabereid, rohkem oskust näha asutuse arengut ja asutust kui tervikut.

Lisa 11. Kommentaarid õppeasutustelt, kelle hinnangul ei arvestatud õiendi koostamisel nende parandustega

- 1. Faktivigu õiendis polnud. 2. Järelevalve tellijaks sel hetkel oli omavalitsus (eelmise direktori ametiajal).
- Arvestati osaliselt.
- Eelnevas küsimuses: õiend koostati ilma faktivigadeta.
- Ei olnud võimalik täpselt tõestada KOVi toetust täienduskoolitusteks. See sai selgeks räägitud ühisel koosolekul vallavanema ja järelevalvajatega.
- Iseseisva enesetäiendamise korralduspõhimõtteid, selle mahu arvestamise korra kriitika olukorras, kus iseseisev enesetäiendamine on tõendatud lasteasutuse juhi poolt kinnitatud tõenditega. Iseseisva enesetäiendamise mahu arvestamise korda pole käskkirjaliselt kinnitatud, sest puudub vastavasisuline seadusesäte. Küll aga sisaldab koolitamine, sh õppimine, iseseisvat enesetäiendamist ning siit tulenevalt on kokku lepitud ja fikseeritud iseseisva enesetäiendamise korralduspõhimõtted. Selle mahu arvestamisel on lähtutud seadusandlusest (haridusministri 02.10.2002 määrus nr 69).
- Ju siis mõisteti asju erinevalt.
- Kahjuks oli akt juba kinnitamisele esitatud, nii jäid mõned pisivead parandamata.
- Kuna sooviti nõ ära teha, siis kommenteerida ei oskagi.
- Olid mõned küsimused. Selgitasime, näitasime lisamaterjale, leidsime üksmeele, ei mingeid probleeme.
- Osa normdokumentide nõudeid võivad mõne kooli jaoks teatud hetkel olla mõttetus ja ei vasta tegelikult sisulise töö efektiivsuse huvidele.
- Parandusi ei olnud vaja teha, õiend oli korrektselt ja õigesti koostatud.
- See tuli läbiviija isikuomadustest.
- TÕLGENDAMISE KÜSIMUS. Hinnangu andja saab aktis kirjeldada olukorda negatiivses või positiivses valguses. Tema õigus, vaielda pole mõtet.

Lisa 12. Kommentaarid järelevalve tulemuste objektiivsuse/ mitteobjektiivsuse kohta

- Arendas nn "kastist välja" mõtlemist ja toimis igapidi värskendavalt.
- 17 ettekirjutusest vastas tõele vaid 5, st viis ettekirjutust olid ausalt esitatud. Ülejäänute kohta saab väita vaid seda, et inspekteerija ei olnud positiivseks koostööks valmis - VIGU TEEME KÕIK!
- Alusetuid ettepanekuid polnud.
- Analüüsil tugineti dokumentatsioonile, vestlustes koolijuhi ja õpetajatega võeti arvesse nende kommentaare ja arvamusi.
- Arvestati ka meie õppeasutuse eripäraga.
- Arvestati seda, mis oli hästi ja õpetati, kuidas likvideerida ilmnenud puudujääke (dokumentide vormistamisel).
- Eespool toodud näide logopeedi kohta. Omavalitsuse rahakott ei võimalda ja kõik.
- EHIS ja tegelik seis (õpetajate kvalifikatsioon) tõene.
- EHISesse kantu ei lange kokku järelevalve aktis olevaga, kuna EHIS pole edasi arenenud. Üks inimene on arvel mitmel real korraga (annab mitmeid aineid).
- Ei arvestatud asutuses kasutatava ja tulemusliku iseseisva enesetäiendamise reaalse praktikaga.
- Ettepanekud ja ettekirjutus olid õiglased.
- Ettepanekud olid asjakohased.
- Igal inimesel on oma nägemus, kogemus, lastetuba - kohanduda on ju tahte küsimus. Kui näidata välja, et "olen jumal", siis saab koolijuhi nahk ikka pargitud.
- Ikka tõlgendamise ja suhtumise küsimus.
- Imelik, et meile 2011 JV planeeriti, sest kooli renoveerimise tõttu töötasime asenduspindadel vahemaaga 18 km. Õpetajate näitajad seetõttu kehvemad, oli ka kvalifikatsioonita üksikute tundide andjaid.
- Jutt ja paber olid vastavuses. Vead toodi välja nii jutus kui hiljem kokkuvõttes. Suudeti vaidlustes hoida teist poolt solvamast.
- Jäime rahule, sest järelevalve tulemused vastasid tegelikule olukorrale.
- Järelevalve oli objektiivne.
- Järelevalve tulemused näitasid tegelikku olukorda asutuses.
- Järelevalve ametnik oskas tulemused väga selgelt ja põhjalikult lahti kirjutada.
- Järelevalve ametnik tutvus olukorraga, analüüsis seda ning kajastas tulemusi olukorrale vastavalt.
- Järelevalve tulemus kajastas täielikult tegelikku olukorda.
- Järelevalve tulemused ja lasteaia hinnang oma tööle ühtisid.
- Järelevalve tulemused kajastasid õppeasutuse tegelikku olukorda, ettepanekute tegemisel lähtuti järelevalve prioriteetide analüüsi tulemustest, õppeasutuse juhtkonna ja järelevalve läbiviija arutelust.
- Järelevalve tulemused olid objektiivsed.
- Järelevalve õiendi tabelite ülesehitus ei võimaldanud arvestada kõiki olulisi momente. Näiteks: õpetaja lõpetab magistrantuuri juunis 2012, koolitustunde vähem kui 160.

- Kogu asutuse õppetegevus kajastus dokumentides ning lähtuvalt sellest tulid ka järelevalve tulemused.
- Kooli sisehindamisel esile tulnud ja parendamist vajavad tegevused leidsid kinnitust ka temaatilise järelevalve käigus.
- Kuigi tulemused ei olnud kõige paremad, siis tunnetasime toetust oma senise tegevuse suhtes.
- Kuna eelmine kooli direktor oli järelevalve teostaja sõber, siis eelmises järelevalves ei olnud esile toodud ühtegi puudust, mistõttu jäeti tähele panemata vahepeal toimunud areng.
- Kõik kontrolli tulemused vastasid reaalsele olukorrale.
- Kõik märkused olid objektiivsed.
- Kõik oli aktis objektiivselt ja mahukalt kirja pandud.
- Kõik oli väga õige ja korrektne.
- Kõik oluline toodi välja ja oli õige.
- Kõik sai kirja täpselt nii nagu on ja eelnevalt läbi arutatud.
- Kõik valdkonnad said analüüsitud ja vastavad tegelikule olukorrale.
- Lähtudes temaatikast: Pedagoogide .... siis kajastasid tulemused reaalselt olukorda koolis.
- Lähtuti dokumentidest, mitte hetkeemotsioonidest.
- Meie maja oli järelevalve aktiga nõus, see oli täiesti objektiivne.
- Mis oli valesti, sai parandatud ja kindlasti ei pigistatud silma kinni, kui juht oli eksinud.
- Mõned küsimused ei olnud üheselt mõistetavad.
- Nii nagu peab.
- Nii see oli.
- Oli objektiivne.
- Pigem kajastasid olukorda, kuid mõnes osas jäin teisele arvamusele.
- Pigem kajastati objektiivselt.
- Seda ei saa objektiivselt hinnata. Objektiivselt saab hinnata vaid arvandmeid. Lasteaias on palju muud ka. See on maitse asi, millist juhtimisstiili ja korraldust ametnik soosib.
- Suuline ja kirjalik hinnang olid adekvaatsed. Lahkarvamusi ei olnud.
- Tagasiside peaks olema konkreetsem. Akt oli liiga kirjeldav, sisutühi, peaks/võiks olla parendusettepanekuid.
- Teema oli konkreetne (kvalifikatsioon, atesteerimine, täienduskoolitus), võimalik väljendada numbrilistes suurustes ja konkreetsete dokumentide abil.
- Tegelik olukord oli igati kajastatud. Nii nagu oli paberitel, nii oli tegelik olukord.
- Toodi välja tegelik olukord, plussid ja miinused, arvestati meie selgitustega, lubati teha parandusi, kui olime küsimusest erinevalt aru saanud. Olime nõus, et olukord on just selline nagu on.
- Toodud välja oluline ja iseloomulik hetkeseis.
- Tulemused kajastasid hetkeolukorda.
- Tulemused olid küll objektiivsed, kuid jätkuvalt ütlen, et kontrollitav temaatika oli vaieldav.
- Tulemused olid objektiivsed (2 vastajat).

- Tulemused vastasid tegelikule olukorrale, järelevalvet teostati täies ulatuses, temaatikast ei jäänud välja ühtegi valdkonda.
- Tulemusi kajastati just nii, nagu nad tegelikult olid.
- Tutvusin varem, milliseid dokumente nõutakse ja vaatasin, et kõik oleks korras, samuti kontrollisin EHISE andmeid, arvan, et kõik oli objektiivne.
- Töö annab tuge paranenud õpitulemustele.
- Õiendi vormistamisel arvestati õppeasutuse seisukohti.
- Õppeasutus oli ühel meelel parendust vajavate valdkondade suhtes.

Lisa 13. Teemaatilise järelevalve tulemuste kasutamine õppeasutuste edasises arendustegevuses

- Sai tõhustatud tugiteenuseid.
- 1. Arengukava koostamisel. 2. Sisehindamise läbiviimisel ja raporti koostamisel. 3. Õppekava üldosa koostamisel ja korrigeerimisel. 4. jne
- Analüüsioskust suurendades, uute plaanide koostamisel.
- Analüüsisime ise täpsemalt õppeedukust ja seda mõjutavaid tegureid. Pöörasime rohkem tähelepanu parendusvaldkondadele.
- Arengukava ja aasta kokkuvõtte koostamisel.
- Arengukava koostamisel, õppeaasta tegevuskavade koostamisel ja majasiseste tegevuste planeerimisel.
- Arengukava koostamisel, õppeaasta põhieesmärkide püstitamisel, sisekontrollis.
- Arengukava koostamisel, õppekava uuendamisel/täiendamisel, erinevate "kordade" väljatöötamisel.
- Arengukava korrigeerimise teel.
- Arengukava täiendamisel, õa tegevuskava koostamisel.
- Arengukava väljatöötamisel ning õppeaasta üldtööplaanide koostamisel.
- Arengukava, sisehindamisaruande koostamisel.
- Arengukavas ja aasta tegevuskavas ülesannete püstitamisel ja neile lahenduste otsimisel.
- Arengusuundade väljatöötamisel ja HEV õpilastega töös.
- Arutasime kollektiivis mõistliku osa ettepanekutest läbi, oli ikka kasu ka.
- Arutasime läbi ja arvestame edaspidises töös.
- Arutasime õppenõukogu koosolekul, tegime otsuse, kuidas eelnevaid vigu mitte korrata.
- Arvestasime ettepanekutega.
- Arvestasime ja täitsime ettepanekud ja ettekirjutuse.
- Arvestasin ettepanekuid.
- Dokumentatsiooni korrastamisel, sisehindamise läbiviimisel.
- Dokumentatsiooni korrastamisel, pedagoogide täienduskoolitusplaani korrigeerimisel, koolitusarvestuslehtede koostamisel, sisehindamise aruande koostamisel.
- Dokumentatsiooni vormistamisel tehti olulisi muudatusi - täiendati asjaajamiskorda, mindi üle osaliselt digitaalsele dokumenteerimisele, korrigeeriti sisehindamise korda.
- Dokumentatsiooni ülevaatamine ja korrastamine, meeskonnatöö tõhustamine.
- Dokumentatsioonis, sisehindamises, õppe-kasvatustöös.
- Edasise töö planeerimisel, arengukava täiendamisel, sisehindamise teostamisel.
- Edaspidise töö analüüsil.
- EHISes andmete kontrollimine.
- Ei ilmnenud midagi, mida poleks juba ise teadnud.
- Ei kasutanud, kuna kool reorganiseeriti ja olukord sai hoopis teiseks.
- Erivajadustega laste teemaatikaga tegelesime edasi laiemalt.
- Ettepanekute alusel arendasime kooli praktikasüsteemi.

- Hakkasin paberit armastama, st fikseerima kõike paberil.
- Hinnang oli hea ja seega ettekirjutusi ei tehtud.
- Järelevalve ettekirjutused on aluseks õppeaasta sisehindamisel ning samuti järgmise õppeaasta õppe-kasvatustöö planeerimisel, koolis on sisse viidud õpetajate enesetäiendamise kord.
- Järelevalve tulemusi arutati kooli juhtkonna nõupidamistel ning vajadusel korrigeeriti kooli juhenddokumente.
- Järelevalve aktis esiletoodud puudused on parandatud või parandamisel (tähtaeg veel kestab). Uude arengukavva sai parendamist vajavad valdkonnad sisse kirjutatud viitega järelevalvele.
- Järelevalve andis mõtteid leida erinevates arendusvaldkondades omavahelisi seoseid.
- Järelevalve kokkuvõtte kõigis valdkondades oli positiivne. Atesteerimiskomisjoni koosseisu oli vaja teha muudatus, mis on tänaseks tehtud.
- Järelevalve temaatika oli pedagoogide atesteerimine, täiendusõppe võimaldamine. See kõik oli dokumentidega tõestatud, nii et arendustegevuseks ettepanekuid ei olnud.
- Järelevalve tulemused ei olnud meile üllatuslikud, probleemid olid ka enne teada ja nendega tegeletakse sõltumata järelevalve tulemustest.
- Järelevalve tulemusi kasutasime koolitusplaani koostamisel, samuti kooli arengukavas.
- Järjepidevalt.
- Kasutame järelevalve tulemusi jätkuvalt ning teame, millele rohkem tähelepanu pöörata.
- Kasutasime sisehindamise süsteemi täiendamiseks.
- Kavatsen kasutada õppeaasta lõpus.
- Koolitusandmete sisestamine EHISesse õigeaegselt.
- Koolituskava täpsustamine. Atesteerimine. Arenguveestluste täiustamine.
- Koolituskavade koostamisel.
- Korrastasin pedagoogide atesteerimist puudutavad dokumendid.
- Koostasime puuduva dokumendi, korrastasime olemasolevaid ja viisime kooskõlla määrustega.
- Korrastasime dokumentatsiooni.
- Korrastasin dokumentatsiooni ja kasutasin sisehindamise aruande kirjutamisel.
- Korrastasin dokumente vastavalt tulemustele.
- Kui üks asi ei ole võimalik, siis seda võib kontrollida palju ja kuidas tahes, võimalikuks see ei muutu.
- Kuna järelevalve toimus sel õppeaastal ja ettekirjutusi ei tehtud, siis jätkan samamoodi ka edaspidi, püüdes kursis olla ja toime tulla üha suuremate dokumentide hulgaga.
- Kõigepealt sai täidetud ettekirjutused.
- Kõikvõimalikud soovitusel - uued head mõtted ja nipid läksid ja lähevad kasutusse. Kõrvalseisja näeb asju teise pilguga ja head uued mõtted on alati teretunud.
- Lasteaia dokumentides ja õppe-kasvatustöös.
- Lasteaiaõpetajate ametikohtade suuruse kohta, dokumentatsiooni korrastamisel.
- Leidsime asjale positiivse tausta.

- Leitud võimalused ettepanekutes näidatud tegevuste rakendamiseks.
- Lisasime õppeaasta tegevuskavasse täienduskoolituse osa, varem oli see eraldi dokument.
- Lähtun kehtivast seadusandlusest ja järelevalve tulemustest.
- Mitte midagi, töötame nagu töötasime ja tööd on palju.
- Muutsime HEV õpilaste õppekorraldust.
- Muutsin teatud gümnaasiumi valikainete õpetajate töölepingud tähtajaliseks!!!
- Nii sisehindamisel kui arengukavas kasutasin järelevalve tulemusi, igal pool mujal märkisin ära, et järelevalve toimus.
- Nõrgad kohad said lülitatud tegevuskavasse ja tänaseks on need valdkonnad korras.
- Näiteks koolituskorra korrigeerimisel, sisekoolituse tundide arvestamisel jms.
- Oleme planeerinud rohkem ühisõupidamisi ettevõttepraktika juhendajatega, samuti ka koolituspäevi.
- On moodustatud atesteerimiskomisjon, mis varem puudus.
- On pööratud suuremat tähelepanu õpetajakoolituste planeerimisele.
- Otsisime õige koolitusega aineõpetajaid.
- Parandasime puudujäägid dokumentides; arendasime õppekava ja arengukava vastavalt soovitudele (nii kirjalikele kui ka suulistele).
- Parandasime sisemisi korraldusdokumente.
- Pidevalt jälgime, et kõik kavandatav oleks lähtuv asutuse õppeaasta töö analüüsist ja arengukavas olevast tegevuskavast.
- Proovin arvesse võtta.
- Puudusi arutati kooliarenduse töörühmades ja vajalikud meetmed planeeriti uude üldtööplaani.
- Pöörame tähelepanu nõrkadele kohtadele.
- Püüdsime kõik parandada.
- Saime head nõu arendust puudutavate dokumentide väljatöötamisel. Kuna 2012 lõpeb LA arengukava, tuleks nüüd kevadel 2012 koostada sisehindamise aruanne, mille tulemuste alusel töötada välja uus arengukava.
- Sain koolijuhiks just peale järelevalve teostamist - eks kogu krempel tuli ikka täiesti uus luua. Sisehindamisel oli ikka kergem - tehtu andis uue hingamise.
- Sain korda EHISesse kantavad andmed ja juhtnõore dokumentide täitmiseks.
- Sain palju kasulikku teavet.
- Selle, millele tähelepanu juhiti, võtsime uuel õppeaastal erilise vaatluse alla, kaasasime rohkem tugispetsialistide teenuseid ja tegime vallale ettepanekuid.
- Sisehindamise aruandes kasutati järelevalve tulemusi ning edaspidi jäävad võrdluse aluseks.
- Sisehindamisel, tööplaanide koostamisel.
- Suurel määral.
- Suuremat tähelepanu pöörasime õpetajate täienduskoolituse kavandamisele ja selle üle arvestuse pidamisele; kavandasime koolipoolsed meetmed õpetajate kvalifikatsiooni tagamiseks.
- SÜSTEEMSELT JA JÄRJEPIDEVALT.
- Teame omi kitsaskohti ka varem ning mitmed valdkonnad on parendamisel, niipalju kui maakoolis on võimalik.
- Tegime olulisi muudatusi oma tegevuste planeerimises ja tulemuslikkuse hindamises.

- Täiendasime personali koolitusplaani, täpsustasime EHISes olevaid andmeid, uuendasime koos koolipidajaga kooli arengukava.
- Täitsime ettekirjutuse.
- Täitsime nõutud ettekirjutused ja arvestasime neid ka edaspidises töös.
- Täpsustavad tähelepanekud dokumentide vormistamisel said sisse viidud.
- Töölepingute vormistamisel kontrollisime eelnevalt, kas kõik vastab kehtivale seadusandlusele.
- Töötame välja täienduskoolituse kava, suunad. Tõhustame sisehindamist, eneseanalüüsi.
- Uue arengukava koostamisel.
- Uue arengukava koostamisel on süüvitud rohkem sisulisse töösse.
- Uue juhina käisin juhtimiskoolitusel, sain ka ise palju teada olukorrast, mis hetkel oli ja selle põhjal oli hea teha arengu- ja tegevuskava; teadmine, mis vajab parendust.
- Vaatasime üle koolitusplaanid, täiendasime, korrastasime dokumentatsiooni...
- Vabadele töökohtadele konkursi läbiviimisel. Uute töötajatega töölepingute sõlmimisel. EHISesse andmete esitamisel.
- Valdkond tähtsustus, rohkem pöörati tähelepanu töö süstematiseerimisele.
- Vastavalt aktis olevale ettepanekule sai välja töötatud ja lastele arusaadavalt sõnastatud väärtuspõhimõtted ja need lisati õppe-kasvatustegevuse üldosa eesmärkidesse.
- Viidi sisse vastava valdkonna parendamist soodustavad tegevused.
- Viisime dokumentidesse parandused sisse, planeerisime õpetaja kvalifikatsiooni vastavusse viimist vastavalt seadusele; tegime endale selgeks iseseisva täienduskoolituse vormistamise.
- Viisime sisse parendusettepanekud arengukavasse ja kooli teistesse dokumentidesse. Korrastasime EHISe andmeid.
- Võtame arvesse edasise töö planeerimisel ja teostamisel.
- Võtsin arvesse edaspidiste tööplaanide koostamisel.
- Välja toodud puudused kajastuvad tegevus- ja arengukavades.
- Õpetajate täienduskoolitusse suunamine.
- Õpiprobleemidega õpilastele tugimeetmete rakendamise tõhustamisel, õppeprotsessi analüüsil sisehindamises.
- Õppeaasta sisehindamise aruande koostamisel.
- Õppekasvatustegevuse dokumentatsiooni korrastamine ja sisuline arendamine, õpetajate analüüsioskuse arendamine rohkete koolituste abil.
- Õppekavas ja arengukavas tehti vajalikud täiendused.
- Ühtlustasime rühmade tegevuskavade vormistamise. Muutsime laste arengu hindamise vormi, luues arengu hindamise mapid. Muutsime nädala kokkuvõtete tegemist, võttes aluseks Hea Alguse metoodika.

Lisa 14. Kommentaarid küsimusele „Kuivõrd oluliseks peate õppeasutuse arengu seisukohalt erinevaid hindamistegevusi?“

KOMPLEKSNE JÄRELEVALVE

- Järelevalveametnik ei suuda nädalaga läbi viia objektiivset kompleksset järelevalvet.
- Kompleksne järelevalve oli palju pealiskaudsem ja sisaldas väga palju ebamäärasust. Kompleksset järelevalvet asendab sisehindamine.
- Kompleksne järelevalve ei anna tuge igapäevatoos õpetamisprotsessile - õpetajale. Pigem on toeks nõuniku töö - õppimine partneritelt (põhjendused, kogemused ja seosed).
- Kompleksne järelevalve oli ikka tõeliselt šokeeriv.
- Kompleksne järelevalve on piisavalt koormav, temaatiline võimaldab süveneda.
- Kompleksne järelevalve on selline, mille järel ei tea kohe, mis see siis ikka on, mis kehvalt välja tuleb - üks sahmimine, vildakad analüüsid. Nõu ja abi saab temaatilisest.
- Kompleksne järelevalve segab oluliselt tavapärast koolitööd, sisehindamisega on võimalik tagada kooli rahulik ja tulemuslik tegevus.
- Kompleksne järelevalve tekitab kooli töös pingeid ja tingis rahutu õhkkonna, mis mõjutab otseselt õppe-(õpetamis-)tegevust!
- Kompleksne järelevalve ei süüvi sügavuti teatud valdkonda.
- Kompleksne järelevalve halvas tavaliselt õppetööd. Kooli kliima oli närvilisem.
- Kompleksne järelevalve on laialivalguv. Järelevalvel on keeruline objektiivselt parendusvaldkonnad konkretiseerida, mis tekitab pingeid ja pretensioone. Tekib oht isiksuskesksele negatiivsele suhtumisele.
- Kompleksne järelevalve on mahukas ja pikaajaline, mis võib tekitada pingeid kollektiivi ja järelevalve teostajate vahel. Suhted ja suhtumine võib isiklikuks muutuda.
- Kompleksne järelevalve tekitab asutuses palju pingeid, kuu aega on pikk aeg, segab igapäevast tööd. Oli rohkem pinnapealsust, subjektiivsust.
- Kompleksne on liiga mahukas, temaatilist saab teha põhjalikumalt. Imponeerib rohkem spetsialistide poolt hindamine ja enesehindamine, aga mitte kolleegide poolt, kes said nõustajateks.
- Kompleksne on parem ja objektiivsem.
- Kompleksne järelevalve on üldine ja üldiselt on kõigil head ja vead.
- Olen nõus kompleksse või „ise-järelevalvega“. Lasteasutuse direktor vastutab ju õppeasutuse tegevuse eest igal tasandil. Oluline on uus arenguetapp kavandada selliselt, et ei korduks vanad vead.

TEMAATILINE JÄRELEVALVE

- Arvan, et nii on õige. Oli positiivne ja arendav.
- Arvan, et kontrollida tuleb ikka, sest asutuses vahetuvad inimesed ja ka arusaamised. Haridusasutuses peavad dokumendid korras olema ja ka tunde tuleks aeg-ajalt väljast tulevatel inimestel külastada.
- Enne toimus järelevalve kompaktselt, temaatiline kontrollib kitsaid valdkondi, koolidel lihtsam, pingutamist vähem, millal tuleb ringiga uus temaatiline järelevalve, selleks on aega küll.
- Hea on saada tagasisidet väljastpoolt.
- Hea on saada tagasisidet väljastpoolt kooli oma valdkonna spetsialistide käest.
- Iga järelevalve eeldab dokumentide korrastamist ning analüüsimist, mille tulemusena saab asutus teada oma kitsaskohtadest, et viia läbi parendused. Oluline on nõustamine ja toetav suhtumine!
- Järelevalve ja sisehindamine toetavad lasteaia arengut.
- Järelevalve ja sisehindamine on suurel määral kattuvad tegevused. Võiks olla ainult üks tegevus.
- Järelevalve läbiviimine on aeganõudev, seetõttu eelistan temaatilise järelevalve läbiviimist. Järelevalvet on mõistlik teostada mõistliku (6-7 aasta) aja möödudes.
- Järelevalve peab arvestama haridusasutuse eripära, asukohta, olema toeks.
- Järelevalve on vajalik, sest kunagi ei suuda keegi 100% teha kõike õigesti. Ja kui toimub nõustamine, siis seal on kindlasti mõlemapoolne huvi ja vajadus olemas.
- Jääb ära hirm kontrollitava ees, on konkreetne teema, millele tähelepanu pöörata.
- Ka praegune järelevalve hõlmab praktikas mitmeid koolielu valdkondi, kuna teemad on omavahel seotud.
- Koolile on oluline tagasiside oma töö kohta.
- Kuna olen juhina töötanud alla aasta, ei oska kommenteerida varasemat järelevalve süsteemi. Arvan, et parem on teha järelevalvet osadena. On konkreetsem asutuse jaoks ja usun, et seega tõhusam.
- Kõrvaltvaataja näeb alati probleeme paremini.
- Meile meeldis temaatiline järelevalve, samas peab ju kõik korras olema... Aeg-ajalt on päris hea, kui keegi sind nõustab, kuigi saame väga head nõustamist kohapeal alushariduse spetsialistilt.
- Olen korra maininud, aga kirjutatan veel - järelevalve ei tohi olla ainult eesmärk ise. Eesmärk peaks olema KOOLI ARENDAMINE. Muidu on asi ainult ametniku tasandi tõestamine.
- On parem, kui järelevalvet viiakse läbi kindlas valdkonnas, varasem süsteem oli liiga mahukas ja laialivalgus.
- Parim variant on temaatiline järelevalve, kompleksset võiks teha siis, kui koolis on korralagedus.
- Piisab temaatilisest järelevalvest ja õppeasutuse kokkuvõtlikust aruandest.
- Temaatiline järelevalve keskendub teatud lõigule, mis võimaldab protsesse näha adekvaatsemalt.
- Temaatiline järelevalve on konkreetne, arusaadav ja üheselt mõistetav. Järelevalve teostaja hindab kõiki samade kriteeriumite alusel, kompleksne on laialivalgus, pealiskaudne.
- Temaatiline järelevalve on konkreetsem, saab põhjalikuma ülevaate kindlast

valdkonnast.

- Teemaatiline järelevalve on selgem oma eesmärkides. Teemaatiline järelevalve võimaldab keskenduda kitsamatele päevakajalisematele probleemidele, tegelda teatud aastatel põhjalikumalt ühe probleemiga, toetab teatud sisehindamise valdkonna analüüsi.
- Teemaatilise järelevalve puhul saab tegeleda valdkonnaga süvitsi, mitte pinnapealselt.
- Teemaatilise järelevalvega saab sügavuti siseneda teemasse, kompleksne järelevalve hõlmab liialt laialt maja.
- Teemaatilise järelevalve käigus saab põhjalikuma hinnangu mingi konkreetse tööloigu kohta.
- Teemaatiline järelevalve on inimlikum ja koolile kergem.
- Teemaatilist järelevalvet on lihtsam ette valmistada ja analüüsida.
- Teemade kaupa on parem ka sisekontrolli läbi viia ja parendada.
- Väline hindamine on tihti formaalne ehk dokumentide normi ajamine. Oleme uppumas igasugustesse ettekirjutistesse, õigusaktidesse. Põhitegevusele, õpetamisele ehk õppeprotsessile jääb vähe aega.
- Üks teema korraga, mida analüüsida ja paremaks muuta kogu koolivõrgus, esitada küsimusi, mis on konkreetsetel mõõdetavad, koht on EHISes olemas ja midagi muud pole vaja, vajadusel lisada sinna juurde.

SISEHINDAMINE

- Aastad ja õpilased ei ole vennad, seega on õppeaasta sisehindamine olulisim.
- Asutuse tegelikust arengust on ülevaade asutuse töötajatel ja ainult sisehindamise tulemused, kuhu on kaasatud ka huvigrupid, on asutuse tööd realselt edasiviiv.
- Asutuses, kus töötajate arv on suur, on sisehindamine väga töömahukas valdkond ja seda haridusasutuse juht oma tööajal tundide raames enam teha ei jõua. Palju olulisemaks pean töötajate motiveerimist.
- Eelistan sisehindamist ja sisehindamise nõustamist. Sisehindamise puhul on asutus huvitatud organisatsiooni arengust ja analüüsib oma tugevusi ja nõrkusi. Hindamistegevused on olulised kooli arendustegevuses ja sisehindamises.
- Enesearendamine ja sisehindamine on tõhusaimad arenguviisid, vajame ka kõrvalpilku (nõustamine) ja prioriteetsete teemade valdkonnas ka kontrolli.
- Juhtimise osa on sisehindamine, hea on, kui hinnatakse meie tegevuse vastavust õiguslikult, et kas vastab ja tulemiks peaks olema vajalike seaduste muutmine, kui tegelikkus ei vasta vajadustele.
- Kooli töötajad ise tunnetavad kõige paremini asutuse puudujääke ja võimalusi, samas näevad ka võimalusi. Mõni nõue ei pruugigi olla antud tingimustes täidetav, järelevalve ei pruugi seda aga näha.
- Kompleksne sisehindamine on väga töömahukas. Tegelikuses võiks kool analüüsida konkreetset arendustegevust ja selle tulemuslikkust. Palju oleneb nõuniku kompetentsist.
- Kuna kooli sisehindamine hõlmab koolitöö kõiki valdkondi, siis peame oluliseks kontrolli teostamist sisehindamise alusel.
- Kuna sisehindamissüsteem on koolides rakendunud ja haarab kõiki olulisi koolitöö tahke, siis teemaatilise järelevalve teravik oleks suunatud väga olulistele tegevustele

antud perioodil.

- Kõige olulisemaks pean sisehindamist, mida tehakse järjepidevalt erinevate meetodite kaudu nii LA rühmades kui õppeasutuses tervikuna.
- Kõik teevad iga 3 aasta järel ise sisehindamist ja nendele, kes ei tule toime, võiks pakkuda nõustamist.
- Lasteasutuse kvaliteedi hindaja on LAPSEVANEM, ka sisehindamine on oluline. Kõik muu on riigi raha raiskamine.
- Leian, et sisehindamise ja nõustamise kaudu on võimalik kõige operatiivsemalt jõuda soovitud tulemusteni. Vajaduse korral võib tõesti läbi viia ka temaatilist järelevalvet.
- Meie kool on kõige rohkem arenenud ja oma puuduseid likvideerinud sisehindamise (kvaliteedi auhind) tegevuste käigus, mitte järelevalve tulemusena.
- Olen arvamusel, et sisehindamine on iga asutuse järjepideva tegevuse aluseks. Kõrgemal tasandil järelevalve võiks jääda temaatiliseks ja keskenduda kitsamatele valdkondadele (nende reguleerimisele).
- Oma sisehindamine on kõige olulisem.
- Sisehindamine ja selle tulemuste analüüsimine loob parima pinnase asutuse järjepidevaks arenguks. Temaatiline järelevalve annab ülevaate mingi valdkonna hetkeseisust ja kindlustunde.
- Sisehindamine ja selle tulemustest edaspidised arengusuunad koos nõustamisega.
- Sisehindamine on arendav protsess. Järelevalve sisaldab kartust, järsku tegin midagi valesti.
- Sisehindamine on kooli arendustegevust enim toetanud ning kool on saanud sellest palju kogemusi.
- Sisehindamine on osa õppeasutuse kvaliteedi tagamise süsteemist, mis tagab eesmärgistatud ja õiguspärase tegevuse.
- Sisehindamine on suurel määral formaalne, eriti raske on nõustaja roll selles. Järelevalve on palju motiveerivam ja annab kohese tagasiside. Sisehindamisel tagasiside ministeeriumist puudub.
- Sisehindamine on tegelikult igapäevane töö, seda antud viisil kirjeldada ja hinnata on lisakohustus asutuse juhile.
- Sisehindamine sellisel kujul, nagu ta praegu on, tuleks lõpetada. Sisehindamise nõustajatele on see lisaraha teenimise võimalus. Meeletu aja ja ressursi kulu ning kasu minimaalne.
- Sisehindamine tervikuna ning selle nõustamine on rohkem edasiviiv kui kompleksne kontroll. Sõna kontroll tekitab õõvastust. Tegevus peaks olema orienteeritud arengule, seega läbi positiivsuse.
- Sisehindamine toimib ja pole ju mõtet enam kompleksel järelevalvel.
- Sisehindamise ja nõustamisega omame positiivseid kogemusi.
- Sisehindamise kohta on palju erinevat materjali, aga iga asutus on erinev, nõustamine võiks olla tasuta.
- Sisehindamise läbiviimine aitab näha tegevusi ja arenguid ehk teisest vaatenurgast. Sisehindamise tulemuste põhjal on uute eesmärkide püstitamine märksa põhjendatum ja adekvaatsem.
- Sisehindamine aitab arendustegevusele kaasa.
- Sisehindamine asutuse arengu seisukohast võiks olla iga 5 a tsükline (välishindaja ei

ole küll enam oluline). Riiklik järelevalve – temaatilisena (kuigi alati tuleb valmis olla kõigeks).

- Sisehindamine ei ole oluline, sest seda tehakse pidevalt. Koolinõustaja ei pruugi oma arvamusest ja seisukohast kaugemale ette näha. Kompleksne järelevalve on kontroll kontrolli pärast.
- Sisehindamine hõlmab asutust tervikuna ning toimub kõiki töötajaid kaasavalt. Eelis: asutuses on tõine õhkkond, ei ole "hirme". Ausa sisehindamise korral tunnistatakse oma vigu.
- Sisehindamise tulemuslikkus välistab vajaduse kompleksseks järelevalveks. temaatilises keskendutakse enamjaolt dokumentidele ja faktidele, seostamata seda sisehindamisega.
- Sisehindamist teeme endi jaoks, väljastpoolt tulnud inimene ei suuda alati hoomata kogu asutuse tegevust objektiivselt.
- Sisehindamine on koolisisese oluline.
- Sisehindamine on koolile endale hea tagasiside, nõustaja ei pruugi jõuda kõigi valdkondadega põhjalikult tutvuda.
- Sisehindamise, enesehindamise kaudu tunneb iga inimene konkreetsemat vastutust oma tööst.
- Sisehindamise läbiviimine on koolile enesele vajalik oma koolielu korraldamises.
- Sisekontroll võimaldab koolitöötajatel ise hinnata oma tööd, et näha vigu ja neid parandada.
- Õppeasutused hindavad end ise, teavad oma nõrkusi ja tugevusi - seega hindamine on objektiivsem. Järelevalve hindab tegelikult pabereid, inimeste emotsioonid akti ei jõua.

SISEHINDAMISE NÕUSTAMINE

- Iga asutus soovib areneda ja vajab kas kinnitust oma tegevussuundadele või abistavat nõuandjat.
- Kui ise leiad oma vead, siis enamuse on neid nõus ka parandama. Nõustamine on oluline, kuna ise alati oma vigu ei näe.
- Mingit tasulist nõustajat määrata pole vaja, see mõjub omavalitsuse eelarvele.
- Nõustamist on tarvis rohkem.
- Nõustamine võiks olla paindlikum.
- Nõunik aitab objektiivset pilti luua.
- Nõuniku tagasiside on oluline, sest tema näeb koolielu väljastpoolt.
- Nõustamine on oluline, kui nõustaja on erialal kompetentne.
- Sisehindamise nõustamine nõuab raha, mida ei tarvitse olla.
- Sisehindamise nõustamine oli meil küll pealiskaudne ja mingit kasu edaspidiseks ei andnud.
- Sisehindamise nõunik ei saa nende päevade jooksul, mis ta õppeasutuses viibib, ülevaadet toimuvast.
- Sisehindamise nõustamist pean oluliseks, kuid seda ei ole oluline rakendada igal hindamisperiodil, kindlasti on see tähtis esimesel korral, edaspidi kasutada nõustamisteenust vastavalt vajadusele.
- Sisehindamise nõustamisega sai terviklikumalt analüüsitud asutuse tegevust, leidsime tugevused ja nõrkused.

- **MUUD KOMMENTAARID**

- Akrediteerimine ju on nüüd nende asemel ja sellest peaks piisama.
- Asutuses toimivad kõik tegevused hästi, piisaks kirjalikust aruandlusest.
- Arukas väliskontroll aitab arengule kaasa.
- Kui on järelevalve, siis miks on sisehindamine, pean vajalikuks nendest ühte.
- Kuna lasteasutus on omavalitsuse allasutus, siis omavalitsus peaks tellima vastavalt vajadusele maavalitsuse või haridusministeeriumi inspektori lasteasutust kontrollima.
- Lasteasutused on väga erinevad (laste arv, personal, omavalitsuse võimalused jne) ja neid ei saa "ühe vitsaga" lüüa. Väikeses majas teeb direktor üksinda kõike majandusest sise- ja välishindamiseni.
- Need hindamistegevused aitavad kõrvalt näha oma vigu. Kui oled selle sees, siis alati ei suuda adekvaatselt enda tööd hinnata.
- Oluline on pidaja arvamusega mitteseonduva objektiivse hinnangu saamine.
- Paljud dokumendid ja aruanded korduvad.
- Väsinud bürokraatiast!
- Teeme oma igapäevast tööd parimal võimalikul moel.

Lisa 15. Allikad, kust saadakse informatsiooni õigusaktide rakendamise kohta.

- HTMi kodulehelt. Haridusametist.
- HTMi ja Tallinna Haridusameti kodulehelt, Riigi Teatajast.
- Arvutist.
- Arvutist uurin, targematelt küsin, ka HMist.
- Asutuse pidajalt.
- Direktoritega omavahelisest suhtlusest.
- Ei kuskilt, sest ei käi hirmkallitel koolitustel.
- Elektrooniline Riigi Teataja. Haridus-ja Teadusministeeriumi koduleht.
- Elektrooniline Riigi Teataja. Internetist, koolitusteabe jagamine kolleegide vahel.
- Elektrooniline Riigi Teataja. HTMi koduleht. INNOVE koduleht.
- Erinevad kanalid-ainesektsioonid, liidud, dokumendid, nende "reklaam", koolitused, enda infopagas.
- Erinevatelt koolitustelt ning pedagoogiliste ühenduste regulaarsetelt seminaridelt ja nõupidamistelt.
- Erinevatelt koolitustelt ja infopäevadest.
- Hansakirjastus OÜ materjalidest (muudatused seadustes, määrustes, uued seadusaktid jms).
- HANSAMENTOR OÜ, Riigi Teataja, Estlex.
- Haridus- ja Teadusministeerium (5 korral mainitud).
- HTMi kodulehelt. Riigi Teataja (6 korral mainitud).
- Haridus kodulehelt. Riigi Teatajast.
- Haridusametist.
- Haridusasutuste direktorite nõupidamiselt, koolitustest.
- Harjumaa alushariduse juhtide liidu nõupäevadelt.
- HTMi kodulehelt ja koolitustelt.
- HTMi kodulehelt. Riigi Teatajast. Merlecons ja Co kodulehelt.
- HTMi koduleht. REKKi koduleht. Riigi Teataja veebiväljaandest.
- HTMi lehelt, õigusaktidest, koolitustelt.
- HTMi veebileht ja teiste ametite veebilehtedelt.
- HTMist ja HTMi kodulehelt.
- Ikka headelt kolleegidelt.
- Ikka kolleegidelt ja igakuistelt ühistelt nõupidamistelt Tartu maavalitsuse poolt.
- Ilmunud õigusaktidest, koolitustelt.
- INNOVE. Riiklik Eksamikeskus.
- Internetist ("Riigi Teataja").
- Internet (11).
- Internet, HTMi kodulehekülg. Hansakirjastuse meilitsi saadetav teavitus.
- Internetist - kõik õigusaktid on avalikustatud.
- Internetist (õigusaktid jms).
- Internetist juriidilistest portaalidest.
- Internetist. HTMist listide kaudu.

- Internetist, koolitustelt, kolleegidelt.
- Ise otsin, kui oman infot, mida ja kust otsida.
- Ise uurides ning kolleegidega suheldes.
- Ise uurin internetist Riigi Teatajatest.
- IT, koolijuhtide kokkusaamistelt.
- Juristidelt - tasuta infotelefonid, juhtide ühenduselt.
- Kogemuste vahetamisest teiste juhtidega, HTMist.
- Kohaliku haridusspetsialisti käest. Riigi Teatajast.
- Kolleegidelt (3).
- Kolleegidelt, internetist.
- Kolleegidelt, koolitustelt.
- Kolleegidelt, RT.
- Kolleegidelt, täienduskoolitustelt, internetist, HTMi kodulehelt.
- Kolleegidelt, õppepäevadelt, internetist.
- Kooli pidajalt.
- Koolitused (9 korda mainitud).
- Koolitused, koolijuhtide nõupidamised.
- Koolituspäeval HTMis.
- Koolitustelt, teabepäevadelt.
- Koolitustelt jm.
- Koolitustelt, kolleegidelt, HTMi kodulehelt.
- Loen ka seadusi ja määrusi.
- Meil on leping Hansakirjastusega ning teave uute seaduste kohta saadetakse meilile samuti HTMi koduleht.
- Ministeerium, konverentsid, temaatilised koolitused, koolijuhtide ühendus.
- Ministeeriumi kodulehelt ja REKKi kodulehelt.
- Mujalt ei saa.
- Oskus rakendamise sätteid lugeda omandavad juristid ülikoolis, juriidilist abi oleks rohkem vaja.
- Otsime ise.
- Otsin ise vastavatelt kodulehtedelt või kommentaaridest googeldades.
- OÜ Hansakirjastusest (Hariduse teavitusteenused).
- Peamiselt koolitustelt, juhuslikult internetist.
- Riigi Teataja (2 korda mainitud).
- Riigi Teataja. HTM, kolleegid teistest koolidest, koolijuhtide listid.
- Riigi Teataja, naaberkoolid.
- Riigi Teataja, seminarid, meilid kooli pidajalt.
- Riigi Teataja, teised koolijuhid.
- Riigi Teataja, VV eelnõud.
- Riigi Teataja, erinevad koolitused.

Lisa 16. Kommentaarid ja ettepanekud järelevalve muutmiseks

A Kommentaarid

- Arvan, et hetkel on järelevalve juba päris hästi korraldatud. Leian, et kontrollima peab, aga sellega ei maksaks ka liiale minna.
- Arvan, et praegune korraldus on hea.
- Efektiivsusel pole viga midagi.
- Ei ole selle peale mõelnud, tundub olevat piisavalt efektiivne, meie koolis on olnud järelevalve 2007 ja 2011.
- Ei pea järelevalvet efektiivseks ja ei oska seetõttu ettepanekuid esitada.
- Endal vähe kogemusi, ei oska öelda, meil oli kõik hästi korraldatud ja objektiivne.
- Järelevalve teeb oma tööd hästi.
- Järelevalvet sellisena, nagu ta on, ei olegi enam vaja.
- Kas sellist järelevalvet üldse vaja on.
- Kõige aluseks on koostöö ja praegu see kõik toimib.
- Kõigepealt tuleb luua tingimused millegi tegemiseks ning alles siis kontrollida selle täitmist. Mitte millekski koolil raha ei ole, aga ikka kontrollime täitmist.
- Meile on sobilik järelevalve, kuna on antud võimalus näha ja kõrvaldada puudused töös, saada professionaalseid soovitusi juhtimistegevuseks. Täna järelevalve korraldajat mõistva suhtumise eest.
- Meie asutus jäi järelevalve korraldusega rahule - meie jaoks oli see väga oluline ja tõhus. Selle tulemusena saime kindlust oma tegemistele ning teavet, kuidas veel paremini ja efektiivsemalt töötada.
- Meie asutuses oli järelevalve efektiivne.
- Meie maakonnas on ametnike ja koolide vaheline side hea.
- Mina ei muudaks järelevalve praeguses korralduses midagi. Senine kord toimis meie asutuses suurepäraselt: kontrollijad said asutuse tegevusest ülevaate ja direktor kinnituse, et kõik toimib nii nagu peab.
- Minu kogemuse järgi oli järelevalve efektiivne. Koostöö mõlema osapoole vahel on tähtis.
- Oleks normaalne, kui kontrollimise ja "ärategemise" asemel toimuks asjalik ja arendav nõustamine.
- Oleme siiani rahul.
- Olen järelevalve korraldusega nõus.
- Olen korraldusega rahul. Mulle oli sellest kasu.
- Olen praeguse korraldusega rahul.
- Olen rahul sellega, mis toimib.
- On juba piisavalt efektiivne, ettepanekud muudatusteks puuduvad.
- On ka täna küllaltki efektiivne, kui järelevalve korraldajad on asjaga kursis olevad spetsialistid.

B Ettepanekud

- Asi tuleks mõelda rohkem suunaga kooli arengule.
- Dokumentatsioon võiks olla digitaalsel kujul, et hiljem seda analüüsida. Samuti dokumentide vormid oleks enim ühtselt ette valmistatud. Koolis kommenteerides saadakse mõistetest kiiremini üheselt aru.

- Eelinfo põhjalikuks, siis on ka vähem stressi ja teadmatusest tingitud segadust.
- Ei ole midagi täiendada, kõik oli korrektne. Tahaks küll, et järelevalve teostaja oleks rohkem nõustaja. Väga oluline inimlik faktor.
- Enesekontroll on kõige efektiivsem ja järelevalve võiks siin nõu anda ja analüüsida.
- Igaks aastaks valida üks kitsam valdkond järelevalve sooritamiseks ning selles valdkonnas teha järelevalvet kõikides koolides.
- Inimlikkust arvestada rohkem. Tegijatel on ikka vigu ja neid võiks suunata pehmemalt parendamisele.
- Juurutada eeljärelevalvet ning nõustamist koolides.
- Järelevalvaja viibigu "varjuna" paar nädalat kollektiivis, et hoomata elu selles "mullis".
- Järelevalveametnik võiks olla rohkem nõuandja.
- Järelevalve asemel võiks maavalitsuses olla nõustamisosakond, mille töötajad oleksid kompetentsed seaduste ja määruste tõlgendamisel ning oskaksid operatiivselt vastata igapäevatoos tekkivatele küsimustele.
- Järelevalve asemel võiks olla nõustamisvalve.
- Järelevalve eesmärk võiks olla rohkem toetav ja suunav kui kontrolliv.
- Järelevalve korraldus võiks arvestada õppeasutuse eripära ja spetsiifikat enam.
- Järelevalve läbiviijate kompetentsuse tõstmine seoses sisehindamisega oleks asjakohane.
- Järelevalve süsteem oleks konkreetne ja paigas. Hea oleks teada, millal, mida ja kes kontrollib ja nõustab.
- Järelevalvet läbiviiv ametnik on kui nõustaja, mitte kontroll. Asutus teab ette, et järelevalve tuleb. Koos leitakse paremad võimalused edasiseks tööks.
- Järelevalve teostaja peaks olema samas valdkonnas töötanud juhina ning olema omandanud magistrikraadi (mitte loetud vastavaks).
- Järelevalve teostajal võiks rohkem aega süvenemiseks olla.
- Järelevalve korralduse väljundiks peaks olema seadustele vastavuse kontrollimine, kas tegelikkuses seadused toimivad või on neid vaja muuta, juurde teha jne.
- Järelevalve peaks toimuma regulaarselt.
- Kaasata järelevalve protsessi pidaja.
- Kindlasti arvestada erinevate koolitüüpidega.
- Kitsam teema/ valdkond ja kord 5 aasta jooksul.
- Kompetentseid järelevalvajaid on vaja.
- Konkreetsust.
- Kontrolliga peaks kaasnema asjakohane nõustamine.
- Koolidel võiks olla teada pikemas perspektiivis ajaline planeering ning valimi põhimõtted.
- Koolidele suurem usaldus ja EHISes andmete kättesaadavuse suurendamine.
- Koostöö (igapäevane) maavalitsuse ja koolide vahel peaks olema tihedam, praegu ei näe üldse maavalitsuse kui institutsiooni mõtet.
- Korraldada EHISe töö selliselt, et kõik olulised andmed on sealt kättesaadavad ning jätta KOVI alluvuses olevad haridusasutused pidaja järelevalve alla.
- Korralduslike reegleid ei tuleks muuta tihti ja mõtlematult, rohkem paindlikkust. Teostajal peaks olema juhi praktiline kogemus antud valdkonnas, enne kontrollimist tuleb õpetada, mitte vastupidi.

- Kulutada rohkem aega konkreetsele õppeasutusele, et saada rohkem infot ja teadmised koolielu erinevates valdkondades toimuva kohta.
- Kuna tegemist oli kvalifikatsiooninõuetele vastavuse kontrolliga, siis see viidi läbi üldkokkuvõttes nii nagu peab. Rohkem ei ole temaatilisi kontrole olnud.
- Laiendada temaatikat ja professionaalsust.
- Lasteaias järelevalvet teostaval ametnikul võiks olla lasteaias töötamise kogemus.
- Lasteaias peaks teostama järelevalvet inimene, kes on kursis lasteaias praktilise tööga.
- Läbiviijal peab olema elementaarne suhtlemisoskus ja lugupidav suhtumine õpetajasse.
- Mitte vigade otsimine, vaid nõustamine.
- Näen vajadust arutada järelevalve teema läbi kõikides lasteaedades - ühel aastal koolivalmidus, teisel... jne. Info ajalehes. KOV ja MV. Nii saaks valitud teema korda igas lasteaias, mitte ainult mõnes.
- Meie kooli head ja vead võrreldes samasse gruppi kuuluvate koolidega. Võiks õppida teistelt koolidelt edasiminekut.
- Mingi kindel teema (1) ja siis väga põhjalikult.
- Minna asjaga lõpuni, st kokkuvõtte järelevalvest riigi tasandil tervikuna, juhtide teavitamine, nõustamine.
- On-line järelevalve EHISE andmete põhjal.
- Omavalitsus võiks tunda huvi järelevalve tulemuste vastu.
- Peaks olema ette teatatud, missuguseid ja mitme aasta dokumente tahetakse näha, järelevalve peaks olema nõustava iseloomuga.